

SOME PAGES IN THE
ORIGINAL CONTAIN
FLAWS AND OTHER
DEFECTS WHICH
APPEAR ON THE FILM

Digitized in 2006
by
Thrinaina Informatics Ltd, Secunderabad, A.P., India.
(<http://www.thrinaina.com>)

From the original owned by
Sundarayya Vignana Kendram
and its partner Institutions

as part of the
British Library Endangered Archives Programme
supported by the
Lisbet Rausing Charitable Fund

Except for individual research purpose
any reproduction should be made with
written permission from the

Sundarayya Vignana Kendram,
1-8-1/B/25/A, Bagh Lingampally, Hyderabad - 500 044
Andhra Pradesh, India

COPYRIGHT STATEMENT

The copyright laws of the United States (Title 17, United States Code) and of India (Copyright Act of 1957) govern the making of photocopies or other reproductions of copyrighted material including foreign works under certain conditions. In addition, the United States extends protection to foreign works by means of various international conventions, bilateral agreements, and proclamations.

Under certain conditions specified in the laws, libraries and archives are authorized to furnish a photocopy or other reproduction. One of these specified conditions is that photocopy or reproduction is not to be used for any purpose other than private study, scholarship, or research. If a user makes a request for, or later uses, a photocopy or reproduction for purposes in excess of "fair use," that user may be liable for copyright infringement.

These institutions reserve the right to refuse to accept a copy order if, in their judgment, fulfillment of the order would involve violation of the copyright laws of the United States or India.

గోపాలకృష్ణయ్యసిద్ధాంతి, రాళ్లభండి

గణకరంజని

మదరాసు, 1912

Record no. 536

Gōpālakṛṣṇayyasidhānti,
Rāḷlabhaṇḍi

Gaṇakarañjani

Madarāsu, 1912

Record no. 536

SUNDARAYYA VIGNANA KENDRAM

1-8-1/B/25/A, Bagh Lingampalli
Hyderabad – 500 044, Andhra Pradesh, India

Bibliographic Record Target

గోపాలకృష్ణయ్యసిద్ధాంతి, రాజ్భండి.

గణకరంజని / రాజ్భండి గోపాలకృష్ణయ్యసిద్ధాంతిగారిచే రచింపబడినది.- 1.
కూర్పు.- మదరాసు : శ్యామరాజముద్రాక్షరశాల, 1912.

140 p. ;22 cm.

Record no. 536

Gōpālakṛṣṇayyasidhānti, Rājlabhaṇḍi.

Gaṇakarañjani / Rājlabhaṇḍi Gōpālakṛṣṇayyasidhāntigāricē
racimpabaḍinadi.- 1. kūrpu.- Madarāsu : Śyāmarājamudrākṣaraśāla,
1912.

140 p. ;22 cm.

Record no. 536

35 mm microfilm

Image placement: IA **IIA** IB IIB

Date filming began:

సారస్వత వికేతనము

వేటపాలెం

సప్తకము పేరు గీతానంద

సంకర శ్రీమద్విశ్వనాథశాస్త్రి

సప్తకము సంఖ్య: 18969 వర్గ సంఖ్య: 133.5

133.5^E

గీ.రాం-శ

18969

18969

18969

శ్రీగోపాలకృష్ణపరబ్రహ్మచేనమః

జ్యోతిశ్శాస్త్రవేత్తలకును, నూతనాభ్యాసకులకును,
అత్యంతోపయోగపడునట్లు
సిద్ధాంతశాస్త్రనుసారస్రంగహంబుగా
నావల్లరచియింపబడిన

✦ గణకరంజని ✦

ఈగ్రంథము,

బ్రహ్మశ్రీ మక్క-పాటి- వెంకటరమణయ్యసిద్ధాంతి,
సుబ్బరాయ సిద్ధాంతిగార్ల ప్రియశిష్యులగు,
వంగవోలు తా॥ తమ్మవరం కాపరస్తులు
బ్రహ్మశ్రీ రాళ్లభండి-గోపాలకృష్ణయ్యసిద్ధాంతి గారిచేతనుపబడి
యిరి. వెంటాచల మొదలియ్యచే.

శ్యామరాజముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రించి పుటింపబడియె.

మొదటి కూర్పు

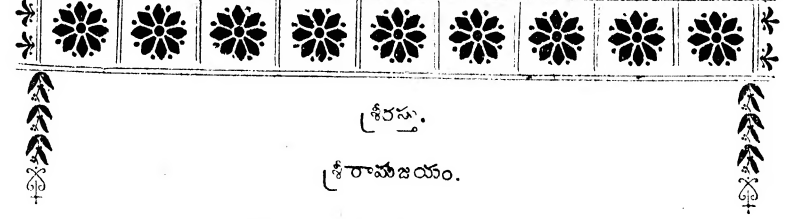

ప్రతులు ౧౦౦౦

మ. త. రా. సు. ౧౯౧౨.

రిజిస్టరు కాపీరైట్

వేల ౧-౦-౦.

గణకరంజని.

శ్లో॥ శుక్లాంబరధరంవిష్ణుం శశివర్ణంచతుర్భుజం ।
 ప్రసన్నవదనంధ్యాయై త్వర్వవిఘ్నోపశాంతయై॥
 జయతిజగతిప్రసూతిర్విశ్వాత్మా సహజభూషణంనభసః ।
 ధృతకనకసదృశేదశశత మయూఖమాలాచితస్సవితా॥ ౧॥
 ప్రథమమునికథితమవితథ మవలోక్య గ్రంథవిస్తరస్యాథం ।
 నాతిలఘువిపులరచనా హ్యతిరుచిరా స్పష్టమభిధాతుం॥ ౨॥

గురువందనం.

శ్లో॥ వందేనిరంతరమహం మక్కపాటి కులాగ్రణేః ।
 వేంకట్రమణసిద్ధాంతేః దైవజ్ఞస్యపదద్వయం॥

గ్రంథకర్తృవంశావళిః.

శ్లో॥ శ్రీమత్తమ్మవరాఖ్యాన నగరేనివనాసదా ।
 శ్రీరామచంద్రపాదార విందభ్రమరతుల్యకః॥
 శిలాశకటవంశాద్భౌజ్యోతిశ్శాస్త్రనిధివిధుః ।
 రామాంబాకుప్పయ్యనామ్నోఽపి శ్రోస్యేవాపరాయణః॥

శ్లో॥ శ్రీరాజలక్ష్మీవిద్యాత్ స్వాహాకవిచారణః।
గోపాలకృష్ణనామాసౌ జాతోవిద్యనృహరః॥
సూర్యసిద్ధాంతపదకాన్యాలోక్తైవ ముహుర్ముహుః।
బాలానాంసుఖబోధాయా కరోద్దణకరంజనిం॥

శ క సా ధ నం.

శ్లో॥ షష్టిఽంత్రియమైః ౨౩గుణితం వ్యపగతసంవత్సరేణస్మిశ్రం।
సవగగనాద్ధి ౪౦౯సమేతం శకనృపకాలం విజానియాత్॥

తా॥ ౬౦ పెట్టుకొని ౨౩ టగుణించి ప్రభవాదిగత సంవత్సరములసంఖ్యను
౪౦౯టిని కలియకూడితే శకకాలమవును.

కలిగతాబ్దద్రువానయనము.

శ్లో॥ అశీతిఽంష్టష్టిఽంగుణితాః గజోర్విపగతసమన్వితాః।
ప్రభవాద్యబ్దసంయుక్తాః భవేయుఃకలివత్సరాః॥

తా॥ అశీతి ౮౦ పెట్టుకొని ౬౦ టగుణించి ౧౬౦నికూడి ప్రభవాదిగతసం
వత్సరాలనుకూడితేను కల్యాణ గతాబ్దములగును॥

కరణాబ్దసాధనం॥

శ్లో॥ అంకాద్రిందుగుణై ౩౧౭౯హీనం శకాబ్దమితీకథ్యతే।
గజవేదశరాంబోధి ౪౫౪౮హీనం తత్కరణాబ్దకం॥

తా॥ కల్యాణగతాబ్దములలో ౩౧౭౯ తీసినశాలివాహనశకముగును. ఆకల్యా
ణగతాబ్దములలో ౪౫౪౮ తీయబడినశేషముకరణాబ్దములగును. వీటినేద్రువాబ్దము
లని యెరుంగవలయును.

సావనద్యగుణానయనము.

శ్లో॥ ద్రువాబ్దోక౯౧౨గుణో మాసయుక్తస్త్రిధిరసాక్షిరయ్యుక్
శూన్యాద్రి ౭౦ లబ్ధమనుయుక్తసుర ౩౩లబ్ధోధిమాసయుక్॥

ఖత్రి ౩౦ఘ్నస్తథియాక్రోధదుద్ర ౧౧ఘ్నం వహ్నిఖాద్రిభిః
౭౦౩। లబ్ధక్షయవీశోధ్యశ్చేత్ శుక్రవారాదికందినం। వజ్ర
యేద్వధ్ధయే దేశం వారోనాయాతిచేత్తదా॥

తా॥ ద్రువాబ్దములను ౧౨టగుణించి ఇష్టమాసవర్గంతం గతమాసములకూడి
మూడుప్రతులుగా పెట్టుకొని కిందిప్రతిలో ౪౬కూడి ౭౦ట భాగించగా వచ్చినలబ్ధ
మున్ను ౧౪న్ను ౧౦వోపైప్రతిలోకూడి ౩౩టపాలుగొనగా వచ్చినలబ్ధము అధి
మాసములు. ఆఅధిమాసములను మొదటిప్రతిలోకూడి ౩౦టగుణించి గతతిథులు
కూడి దానిని రెండుప్రతులుగాపుచ్చి కిందిప్రతిని ౧౧టగుణించి ౭౦౩టభాగిం
చగా వచ్చినలబ్ధము త్తయతిథులు. ఆత్తయతిథులు పై ప్రతిలోతీసివేసిన శుక్రవా
రాదిసావన ద్యగణముగును. ఈఅహగణమును ౭టభాగించగా మిగిలినశేషము
శుక్రవారాదిగా వారదుగును. వారము సరిపోనియడల ద్యగణములో పకటి
కూచికాసను లేక ఒకటినిశోధించియైనను వారమును సరిచేసికొనవలయును.

ఒకాసుకసమయమందు ద్యగణమందు రెండు కూచకటముకాని రెండు
లోసివెయ్యటముకాని సంభవించును. గనుక తెలియుము.

శ్లో॥ అధిమాసా త్పూర్వమాసే అధిమాసేతదైవచ।
లబ్ధాధిమాసేచైకోనం సంయుక్తం పరరాశిగే॥

తా॥ అధిమాసముకంటే పూర్వమాసమందుకాని అధిమాసమందుకొని వర్త
మాస అధిమాససంఖ్య యెక్కువైనయడల అధిమాససంఖ్యయందు ఒకటితీసివేసి
పూర్వోక్తప్రకారము అహగణము సాధించేది.

మధ్య గ్రహ సాధనం.

సూర్యస్య.

శ్లో॥ ద్యుగణేద్విస్థేవిశ్వగృహ్మ గుణాభ్రనవ(౯౦౩)భాజితః।
భాగాదిద్యుగణేశోధ్యః శుక్రశ్శా మధ్యమారవిః॥
శర్వభూపాద్య్యక్షగుణాగ౧౧-౧౬-౫౨-౩౪వేపూర్వద్రువో
భవేత్ । త్రిగుణాబ్ధాభిధిధ్యాప్తా లిప్తాశోధ్యారవిభవేత్ ।
గత్యధ్యయోజనాహనే ద్విలిప్తాఖాప్త౮౦హృత్యజేత్॥

తా॥ ద్యుగణము రెండుప్రతులుగావుంచి, క్రిందిప్రతినిగటగుణించి ౯౦౩ టభాగించగా వచ్చినభాగాదిని ద్యుగణములో శోధిస్తేను భాగాదిసూర్యుడున్న బుధశుక్రశనిదురు, పూర్వధ్రువాలు ౧౧-౧౬-౫౨-౩ కూడేది కరణాబ్దాలు ౩ట గుణించి ౧౫౪టభాగించగా వచ్చినలిప్తాది తీసివేసేది. గతిని రంటగుణించి ౮౦ట భాగించగా వచ్చినలిప్తలు శోధిస్తేను మధ్యసూర్యుడగును.

చంద్రస్య.

శ్లో॥ విశ్వగృహోద్ద్యుగణోద్విస్థః వేదాచల౨౪హృతాఃఫలం ।
భాగాదియుక్తద్యుగణోన్వైలాదియుగరూపగృహృత౨౪హృత్ ।
అంశాదియుక్తదామధ్య చంద్రోభవతిసర్వదా । రుద్రాష్ట్రం
గాణపసురాః ౧౧-౮-౪౬-౩౩ పూర్వధ్యవయుతస్సదా ।
త్రిగుణాబ్దా వేదకభక్తా విలిప్తాశ్శోధితేశశీ ।
గత్యధ్వయోజనాహస్యే ఖాష్ట్రంహృద్వికలోనితాః॥

తా॥ ద్యుగణమును గటగుణించి రెండుప్రతులుగావుంచి క్రిందిప్రతి ౭౪ట భాగించగా రాబడిన భాగాదిని ద్యుగణమును ౧౪౭౭ట భాగించగా రాబడిన భాగాదిని ౧౩టగుణించిన ద్యుగణములో కూడితేను అంశాదిగా చంద్రుడగును. పూర్వధ్రువము ౧౧-౮-౪౬-౩౩ కూడేది కరణాబ్దాలు ౩టగుణించి ౪టభాగించగా రాబడినలిప్తలు శోధించేది చంద్రునిమధ్యగతి యీదేశమును అధ్వయోజనాలు ౩౧౫నుక రంటగుణించి ౮౦టభాగించగా రాబడినలిప్తలు తీసివేసితే మధ్య చంద్రుడగును.

చంద్రోచ్చకు.

శ్లో॥ సంవైకికుతక్రైశ్చ౧ద్యుగణాదవాప్తంభాగాదిలిప్తాదిఫలై
కృముచ్చం । పూర్వధ్రువాద్విస్థేంద్ర తారాకా ౨-౧౭
౨౭-౧౨ యుక్తభాబుధైః । త్రిగుణాబ్దరసాంకా ౯౬ ప్లా
లిప్తాశ్శోభ్యాచ్చలోచ్చకం । గత్యధ్వయోజనాహస్యే విలిప్తా
ఖాష్ట్రహృత్త్యజేత్ ॥

తా॥ ద్యుగణమును రెండుప్రతులుగా ఉంచుకొని మొదటిప్రతి ౯టభాగించిన భాగాదిని క్రిందిప్రతి ౬౧భాగించిన లిప్తాదిని కూడితేను భాగాది చంద్రోచ్చయగును పూర్వధ్రువము ౨-౧౭-౨౭-౧౨ కూడేది. త్రిగుణాబ్దాలు ౯౬టిచేత భాగించగా వచ్చినలిప్తలిప్తలు శోధించేది.

రాహువునకు.

శ్లో॥ త్రినిఘ్నా౩ద్యుపిండా ద్విధాలిప్తికాద్యాః ।
యుతాభీశతా ౧౦౦౪ ప్రాస్తమస్యాంశకాద్యాః॥

శ్లో॥ గగనాక్షిఖరామాశ్చ విలిప్తాఃపుష్కరాంకితాః ౦-౨-౩౦-౦
స్వధ్రువేణవియుక్తోసా మధ్యరాహుస్ఫుటోభవేత్ ।
త్రిగుణాబ్దాఃఖాభితత్త్వా౨గిరంహృతాభాగాదియోజయేత్ ।
గత్యధ్వయోజనాహస్యే విలిప్తాఖాష్ట్రంహృత్త్యజేత్ ॥
కల్యాబ్దాషష్టికృత్యానా శ్శేషాంసక్షత్ర సంగుణాత్ ।
ఖపంచదస్త్ర౨గిరాప్తోనా లిప్తాద్యంతతుతమోభవేత్ ॥

తా॥ ద్యుగణమును ౩టగుణించి రెండుప్రతులుగావుంచి మొదటిప్రతిలిప్తాదిని రెండోప్రతి ౧౦౦౪ట భాగించగా రాబడిన భాగాదిని కూడితేను రాహువగును. పూర్వధ్రువము ౦-౨-౩౦-౦లో శోధించేది త్రిగుణాబ్దాలు ౨గిరంటి చాత భాగించగా వచ్చిన భాగాది కూడేది దేశాంతరసంస్కారసంస్కారంచేసేది. కల్యాబ్దాబ్దాలు ౩౬౦౦లో శోధించి శేషము ౨౭ట గుణించి ౨గింటిచాత భాగించగా వచ్చినలిప్తలిప్తలు శోధిస్తేను రాహువగును.

కుజసాధనం.

శ్లో॥ ద్యుపిండోక్షిభక్తోద్విధా చంద్రసేత్రా ౨౧ భ్రవేదారంప్త
భాగాదిలిప్తాదియుక్తద్యుపిండార్థపవాంశకాద్యఃకుజస్యాత్
వ్యోమాకృశఫషడ్వేదాః కుజస్యాయంధ్రువస్సదా ౦-౧౨-
౨౦-౪౬ । త్రిగుణాబ్దాఃఖా బాణాగ్నిశరైశ్చ౫౩౫౦ భాగాది

హృద్యతే గత్యధ్వయోజనానాన్య విలిప్తాఃఖాప్తౌహంహృ
త్త్యజేత్ । కల్యాద్యనాష్టకృత్యా ౩౬౦౦ శేషామనుహ
తాంక హృతాః । తత్త్వేందవో కృతాలిప్తా ప్రయోజ్యం
మధ్యమోకుజః॥

తా॥ ద్యుగుణము అటగుంచి రెండు ప్రతులుగావుంచి రెంహప్రతి ౪౦
టగుంచిన లిప్తాదినిన్ని పైప్రతి అగుట భాగించిన భాగాదినిన్ని అట భాగించిన
ద్యుగుణములోకూడితేను కుబాడగును. పూర్వప్రవము ౦-౧౨-౨౦-౪౬ కూడేది.
కరణాబ్దాలు ౩౬౦గుణించి ౫౩౫౦ట భాగించిన భాగాదికూడేది. మధ్యగతి ౪౦ట
గుణించి ౮౦టభాగించగా రాబడినవిప్తలు శోధించేది.

కల్యాదిగతాబ్దాలలో ౩౬౦౦టిని ౧౪౬గుణించి ౧౨౫౬టభాగించిన లిప్తాది
కూడితే దృక్సంస్కారమధ్య కుబాడగును.

బుధసాధనం.

శ్లో॥ ద్యుపిండశ్చతురర్థో లవాదిః ద్యుపిండాద్రసః ఘ్నాచర్హ్యై
౬౫ హృతాశ్చైశ్చంసామ్యః॥ బుధస్యతు గిరింద్వకే నిగ
మాభీయషవచ ౭-౧-౧౨-౪౪ త్రిగుణాబ్దాప్తనాగాది ౭౮౮
భక్తాభాగాది యుగ్మధైః॥ గత్యధ్వయోజనాహన్యే విలిప్తా
ఖాప్త హృత్త్యజేత్ ॥

తా॥ ద్యుగుణము నాలుగుంట గుణించిన భాగాదినిన్ని ద్యుగుణమును ౬చే
గుణించి ౬౫టభాగించిన భాగాదినిన్నికూడితేను బుధుడగును. పూర్వప్రవము
౭-౧-౧౨-౪౪కూడేది త్రిగుణాబ్దాలు ౭౮౮ట భాగించిన భాగాదికూడేదిగతి సం
స్కారంచేసేది.

గురుసాధనం.

శ్లో॥ ద్యుపిండోశరగేఘ్నా క్కలాద్యం గురుస్యాద్యు పిండాత్
శైలా ౭౦ ప్తలిప్తైవిహింసః॥ గురోఃపంచాప్త తకేందునఖాః

౫-౮-౧౬-౨౦ పు ర్వధ్రువోభవేత్ । త్రిగుణాబ్దాభ్యక్
౧౨౪ భక్తాలిప్తయోజ్యం గురోఃస్పదా గత్యధ్వయోజ
నాహన్యే విలిప్తాః ఖాప్తౌహంహృత్త్యజేత్ । కల్యాద్యనా
ష్టకృత్యా ౩౬౦౦ శేషానైగ్మినిఘ్న భాజితాః । పం
చానైగ్మి ౧౨౫ లిప్తదృక్కర్మ శోధ్యావచ స్పతిభవేత్ ॥

తా॥ దుగణము గెటగుణించిన లిప్తాదినిన్ని ద్యుగుణమును ౭౦టభాగించగా
వచ్చినలిప్తాదినితీసివేస్తేను లిప్తాది బృహస్పతియగును. పూర్వప్రవము ౫-౮-౧౬-
౨౦కూడేది. త్రిగుణాబ్దాలు ౧౨౪టభాగించిన లిప్తవిలిప్తలుకూడేది. దేశాంతరసం
స్కారంచేసేది. కలిగతాబ్దాలలో ౩౬౦౦టిని శేషమును ౧౨౬గుణించి ౧౨౫౬ట
భాగించగా వచ్చినలిప్తాదితీస్తేను బృహస్పతియగును.

శుక్రసాధనం.

శ్లో॥ ద్యుపిండోష్ట౮ గుణోద్విధాచేంద్రియంచ ద్విషష్టా ౬౨
ప్తభాగాదిలిప్తాదియుక్యః । కవేఃపూర్వధ్వవయుతారుద్రాం
కానవమూఘానాః ౧౧-౯-౯-౨౧ త్రిగుణాబ్దాగ్నివ స్వం
కశశాంకైర్యాజితంఫలం । అంశాదికంవిహింసంతుకుర్యా ద్దే
శాంతరంహితత్ । కల్యాద్యనా షష్టికృత్యో ౩౬౦౦ చే
షాన్నైత్రాభిర౨ నిఘ్నకృత్ । పంచార్క౧౨౫ప్తాశులిప్తా
ది శోధ్యాభ్యగ్వాశు శీఘ్రకం॥

తా॥ ద్యుగుణమును ౮టగుణించి రెండు ప్రతులుగావుంచి మొదటిప్రతి
౫౬టగుంచినభాగాదినిన్ని క్రిందిప్రతి౬౨భాగించిన లిప్తాదినిన్నికూడినశుక్రుడగును
పూర్వప్రవము ౧౧-౯-౯-౨౧కూడేది త్రిగుణాబ్దములను ౧౯౮౩ట భాగించిన భా
గాదితీసేది. దేశాంతరసంస్కారంచేసేది కల్యాద్యబ్దాలలో ౩౬౦౦టిని ౪౨గెటగు
ణించి ౧౨౫౬ట భాగించిన లిప్తాదితీసివేస్తేను శుక్రశీఘ్రుడుగును.

శనిసాధనం.

శ్లో॥ ద్వినిఘ్నా ద్యుపిండా త్కలాద్యంశనిస్సాన్యత్ ।
ద్యుపిండాష్టతిథ్యా ౧౫౮ప్త యుక్తాత్కలాద్యం॥

శ్లో॥ గుణాష్టిండు నవాంబోధిరసరామూ 3-౧౮-౪౯-3౬ స్తత
శ్మనః॥ త్రిగుణాబ్దాంఖనాగాక్షి అంహృతా లిప్తాదియుక్
శనిః । గత్యధ్వయోజనాహస్యే విలిప్తాభాష్ట ౮౦ హృత్య
జేత్ । కల్యాబ్దాష్టకృత్యోనా 3౬౦౦చ్ఛేషంరసకరై ౨౬
హాతః । పంచాకాష్టా ౧౨౫కలాద్యుక్తా రాశ్యాది శ్మని
గీరితః॥

తా॥ ద్యుగుణమును ౨౬ గుణించిన లిప్తాదినిన్ని ద్యుగుణము ౧౫౮౮ భా
గించినలిప్తాదినిన్ని కూడితేను లిప్తాదిశనియగును. పూర్వధ్రువము 3-౧౮-౪౯-
3౬కూడేది త్రిగుణాబ్దాలు అంటుభాగించగా రాబడిన లిప్తవిలిప్తలు కూడేది.
దేశాంతర సంస్కారంచేకేది. కల్యాద్యబ్దాలలో 3౬౦౦తిశివే శేషము ౨౬ట
గుణించి౧౨౫ భాగాహరించగా వచ్చినలిప్తవిలిప్తలు కూడితేను మధ్యశనియగును.

సంస్కారనిణయః.

శ్లో॥ కర్తవ్యాంపంచసంస్కారాః మధ్యభేదేషుసర్వదా ।
పూర్వధ్రువగ్రహమతః త్రిగుణాబ్దమతఃపరం ।
దేశాంతరం బీజఫలంబాహాః ఫలమితిక్రమాత్ ॥

తా॥ మధ్యగ్రహమందు గేసంస్కారములు చాయతగినది.

(౧) పూర్వధ్రువం (౨) త్రిగుణాబ్దం (3) దేశాంతరం (౪) దృక్సంస్కా
రం (౫) భజాఫలసంస్కారంబు.

శ్లో॥ చంద్రోచ్చస్యతదారాహా చంద్రాకాగ్రహణాదిషు ।
ఆవస్యకత్వాత్కర్తవ్యం నతిధ్యానయనాదిషు॥ అనేన్యాయం॥

గీ. భజాఫలసంస్కారః.

శ్లో॥ పంచతుకరామై 3౬౫ ముఖనిదేత్ర౨౭యోశ్చైలాష్టకై
శ్చ౬౮౭గజాష్టవిశ్చ౮౮ దంతాగ్ని వేదై ౪౩౩౨కృతనేత్రబా
హుభిః ౨౨౪రసతుకలై భ్రకుభిః ౧౦౭౬క్రమేణ॥

శ్లో॥ సూర్యబాహుఫలంసర్వం గ్రహాణాంహారకైఃపృథక్ ।
విభజ్యలబ్ధలిప్తాది కూర్యాత్సూర్య స్ఫుటోక్తవత్ ॥

తా॥ సూర్యునకు ౩౬౫ట చంద్రునకు ౨౭ట కుజునకు ౬౮౭ట బుధునకు
౮౮౮ట గురునకు ౪౩౩౨ట శుక్రునకు ౨౨౪ట శనికి ౧౦౭౬టను సూర్యునిభుజా
ఫలమును భాగించగా వచ్చిన లిప్తవిలిప్తలు సూర్యునిలోకూడితే అందరు గ్రహాల
కుకూడేది. సూర్యునకుతీసివేస్తే అందరు గ్రహాలకుతీసేది.

	—	కూడేది	ధనం	ధనం	ధనం	ధనం	ధనం	ధనం	ధనం	ధనం
విలి	౩	౩౩	౪౬	౪౪	౨౦	౨౦	౩౬	౦	౨	౨
లి	౫౨	౪౬	౨౦	౧౨	౧౬	౬	౪౬	౩౦	౨౭	౨౭
భా	౧౬	౪	౧౨	౦	౪	౬	౧౪	౨	౧౭	౧౭
రాశి	౧౧	౧౧	౦	౭	౫	౧౧	౩	౦	౨	౨
గ్ర	౪	౪	౪	బు	౪	౪	౪	౪	౪	౪

	—	శోభ్యం	...	కూడేది	శోభ్యం	కూడేది	శోభ్యం
విలి
లి	౦	౨౨
భా	౦	౦	భా	౦	౦	భా	౦	భా	౦	౦
హారం	౧౫౪	౪	౫౩౫౦	౭౪౪	౧౨౪	౧౬౪౩	౨౮౦	౨౫౪౦	౬౬	౬౬
గ్ర	౪	౪	౪	బు	౪	౪	౪	౪	౪	౪

దేశాంతర సంస్కార చక్రం.									
క్ష	ర	చ	జ	ట	ఠ	ద	ధ	న	త
గతులు	౫౯-౦౪౦	౭౯౯-౩౫౪౦	౩౦-౩౬౪౦	అర౫-౩౬౪౦	౫-౦౪౦	౯౬-౦౪౦	౨-౦౪౦	౩-౦౦౪౦	౬-౪౦౪౦
హ	౦౦	౦౦	౦౦	౦౦	౦౦	౦౦	౦౦	౦౦	౦౦
విలిప	౨౯	౩౯౫	౧౫	౧౫	౨	౪౫	౯	౯	౯
—	తీసేది

దృశ్యసంస్కార చక్రం.

క్ష	ర	చ	జ	ట	ఠ	ద	ధ	న	త
గతులు	౫౯-౦౪౦	౭౯౯-౩౫౪౦	౩౦-౩౬౪౦	అర౫-౩౬౪౦	౫-౦౪౦	౯౬-౦౪౦	౨-౦౪౦	౩-౦౦౪౦	౬-౪౦౪౦
హ	౦౦	౦౦	౦౦	౦౦	౦౦	౦౦	౦౦	౦౦	౦౦
విలిప	౨౯	౩౯౫	౧౫	౧౫	౨	౪౫	౯	౯	౯
—	తీసేది

భుజాఫల చక్రం.				మందోచ్చలు.				మందోచ్చాప్య సంస్కార చక్రం.			
క్ష	ర	చ	జ	ట	ఠ	ద	ధ	న	త	క్ష	ర
గతులు	౫౯-౦౪౦	౭౯౯-౩౫౪౦	౩౦-౩౬౪౦	అర౫-౩౬౪౦	౫-౦౪౦	౯౬-౦౪౦	౨-౦౪౦	౩-౦౦౪౦	౬-౪౦౪౦	గతులు	౫౯-౦౪౦
హ	౦౦	౦౦	౦౦	౦౦	౦౦	౦౦	౦౦	౦౦	౦౦	హ	౦౦
విలిప	౨౯	౩౯౫	౧౫	౧౫	౨	౪౫	౯	౯	౯	విలిప	౨౯
—	తీసేది	—	తీసేది

రవ్యా విగ్రహములకు మధ్యగతులు.

శ్లో॥ లిప్తావిలిప్తా స్మర్యస్య గతిః పశరా గ్రహజాః ౮ | చంద్రస్య శూన్యసందాశ్చి ౭౯౦ విషయాగ్నయ ౩౫౪౦ | అంగార కస్య చక్షోజీ వహ్నయో ౩౦౫౪౦ శ్చి ౨౯౫౪౦ | జ్వల్య బాణ జినా ౨౪౫౪౦ ౩౨ గురోః పంచనభరగి - ౦స్తథా శుక్రస్యాంకవహ ౯౬ ప్తాచ ౮ సూర్యస్యాస్త్రావియత్ | షడ్భూపేద ౬౪౦ విధోచ్చస్య రావణార్వహ్నయ ౩ ఈశ్వ రాం ౧౦ || కేతురేవంగతిప్రా ప్తిపూర్వచారైర్మహాపీభి ||

రవ్యాది గ్రహములకు ఇవి మధ్యగతులు. స్ఫుటగ్రహములకు అష్టవిధగతులు గలవు. వాటి వివరము చెప్పచున్నాను.

అష్టవిధగతుః.

శ్లో॥ వక్త్రానువక్త్రా వికలామందామంద తరాసమా ।

తథాశీఘ్రాతిశీఘ్రాఖ్యా గ్రహణామష్టధాగతిః॥

అ॥ వక్త్రా - వక్రమనిన్ని, అనువక్త్రా - వక్త్రారంభమనిన్ని, వికలా - వక్ర త్యాగమనిన్ని, మందా - మందమనిన్ని, మందతరా - అతిమందమనిన్ని, సమా - సమ మనిన్ని. తథా - ఆప్రకారముగానే, శీఘ్రా - శీఘ్రమనిన్ని, అతిశీఘ్రా - అతిశీఘ్రమనిన్ని, అష్టవిధా - ఎనిమిదివిధములయిన, గతి - గతులని, జ్ఞేయా - తెలియదగినది.

ఋజ్వీయందు.

శ్లో॥ తత్రాతిశీఘ్రశీఘ్రాఖ్యా మందామందతరాసమా ।

ఋజ్వీతిపంచధాజ్ఞేయా యావక్త్రాసానువక్రీతా ।

తత్తద్గతివశాన్నిత్యం యథాధృక్తుల్యతాం గ్రహః ।

ప్రయాంతితత్ప్రవక్ష్యామి స్ఫుటికరణమాదరాత్ ॥

అ॥ రుజ్వీతి - రుజ్వీయందు, తత్రా - ఆప్రకారముగానే, అతిశీఘ్రా - అతిశీఘ్ర మనిన్ని, శీఘ్రాఖ్యా - శీఘ్రమనిన్ని, మందా - అతిమందమనిన్ని, మందతరా - మందతమనిన్ని, సమా - సమమనిన్ని, పంచధా - అయిదు విధములయినగతి జ్ఞానము, జ్ఞేయా - తెలియదగినది, యావక్త్రా - వక్రమందున్న, అసానువక్రీతా - ఋజ్వీయందున్న, తత్తత్ - ఆయాగతివశాత్, గతివశం - వల్లనంచున్ని, నిత్యం - యల్లప్పుడును, గ్రహః - గ్రహములు, దృక్తుల్యతాం - దృక్తుల్యత్వము, యథా - యోప్రకారము, ప్రయాంతి - పొందుచున్నారో, తత్ - ఆప్రకారముగాను, స్ఫుటికరణం - స్ఫుటి కణమును, ఆదరాత్ - పొందుచున్నారని, ప్రవక్ష్యామి - చెప్పచున్నాను.

అష్టవిధగతుల సులభోపాయము.

శ్లో॥ సూర్యముక్తాడదీర్యంతే శీఘ్రగాశ్చద్వితీయకే ।

సమంతృతీయకేయాంతి మందగత్యాశ్చతుర్థకే ।

వక్రపంచమషష్ఠకే అతివక్రోష్టసప్తమే ।

నవమేదశమేవాపి ఏతేషాంకుటిలాగతిః ।

ఏకాదశేద్వాదశేవా శీఘ్రాశీఘ్రతరాక్రమాత్ ॥

అ॥ సూర్యునితోకూడిన గ్రహం, అస్తమయం, సూర్యునివిడిచే ఉదయం, ౨ తావునశీఘ్రగతి ౩ తావునసమగతి, ౪ తావునమందగతి, ౫ స్తబ్ధగతి, ౬ వక్రం, ౭ వక్రం, ౮ అతివక్రం, ౯ రుజుగతి, ౧౦ కుటిగతి, ౧౧ శీఘ్రగతి, ౧౨ అతి శీఘ్రగతి అని తెలిసేది.

శ్లో॥ వక్రగామీసదారాహ శీఘ్రగాచంద్రభాస్కరా ।

క్రూరవక్త్రామహాక్రూరా సామ్యవక్త్రాస్తుశోధనాః॥

రాము కేతువులకు యెప్పటికిన్ని వక్రగ్రహలు, చంద్రసూర్యులకు వక్రగతి లేదు. రుజుగతిగలవారె.

శ్లో॥ మధ్యాహ్నత్పూర్వజన్మాని ఘటిత్యహరధాశోధితే ।

మధ్యాహ్నత్పూర్వజన్మ ఘటికావిఘటిషుచ ।

దినాధాశోధితంశేష మేవ్యకాలయతాయుతం॥

అ॥ మధ్యాహ్నంలోపల జననమైనవారికి జన్మకాలఘడియలు అహరధా శోధిస్తేను గతకాల ఘడియలగును.

శ్లో॥ గతగమ్యేష్టనాడిఘ్నా గతిష్టప్టివిభాజితా ।

ఫలేనహీనయుక్తాచే ద్గ్రహస్తాత్కాలికోభవేత్ ।

రాహోవ్యత్యయమేవంచ ఇతిశాస్త్రేషుసప్తతం॥

అ॥ గతఏవ్య సంబంధమయిన ఇష్టకాలఘడియలను మధ్యగ్రహ విషయమై మధ్యగతులచేతనున్న, స్ఫుటగ్రహవిషయమై, స్ఫుటగతులచేతనున్న గుణించి ఓంటభాగించగా లబ్ధిప్రాదినిగతమైతే తీసేసి. ఏవ్యమైతేకూడితను తాత్కాలిక గ్రహములగును. వక్రగతిఅయినపప్పుడు గతమైతేకూడి యేవ్యమైతే శోధించేది.

అథమందోచ్ఛాని.

శ్లో॥ ద్వ్యగేందు నృపపద్రామా ౨-౧౭-౧౬-౩౬ సూర్యమంద ధృవస్తథా । కుజస్యవేదదిజ్ఞేత్ర సఖాః ౪-౧౦-౨-౨౦ సా మసుతస్యతు । శైలాశాతారకాదేవా ౭-౧౦-౨౭-౩౩ సాన్యన్తందోచ్ఛృవస్తథా । పంచేందు దృజ్జుఖజినాః ౫-౨౧-౨౦-౨౪ గురోర్మందోచ్ఛృధృవః । ద్వ్యంకేందుత్కార ధరవయః ౬-౧౯-౫౧-౧౨ శుక్రమాందధృవోభవేత్ । సప్తాంగాశ్వితురంగాగ్ని దంతా ౭-౨౬-౩౭-౩౨ సూర్య సుతస్యతు॥

అర్థంస్పష్టం.

అథ మందోచ్చాబ్జ సంస్కారః.

శ్లో॥ శైలేందుబాణైః గౌరీ గంగనాప్తనందైః సంకృతాబ్ధిబాణైః
గౌరీరసనయనాశ్విన్వైశ్చైః శైలైః శైలైః గౌరీరసనయనాశ్విన్వైశ్చైః
భానుబాణైః గౌరీరసనయనాశ్విన్వైశ్చైః కలాసుయుంజాత్ ॥

అ॥ ధృవాబ్జులపైః కౌన్ది రవికి గౌరీ కుంభం బుగిరగ గుంభం శుభం
శనిగౌరీరసన అబ్జాలనుభాగించగా వచ్చినలిప్తవిప్తలు వారివారికిమూడితేను రవి-
కుంభ-గుంభ-శనికి స్ఫుటమందోచ్చలగును. యీమందోచ్చలవలన మందస్ఫుటం
చేసేది.

శ్లో॥ కార్తాంతికేంద్రచంద్రస్యాం భారద్వాజసగోత్రీణాం ।
గోపాలకృష్ణసిద్ధాంతీ మధ్యాధ్యాయో మయాకృతః ॥

ఇతి బ్రహ్మశ్రీ మక్కపాటి వెంకట్రమణయ్య సిద్ధాంతి సుబ్బరాయ
సిద్ధాంతిగారి క్రియశిష్య, రాశ్యబండి. గోపాలకృష్ణ
సిద్ధాంతివరచిత మధ్యాధ్యాయః ప్రథమః॥

స్ఫుటాధ్యాయః.

ప్రారంభః.

శ్లో॥ అగజాననపద్మాక్షం గజాననమహనిశం ।
అనేకదంతంభక్తానా మేకదంతముపాస్తకేపే॥

శ్లో॥ స్వాచ్ఛంగ్రహానంకేంద్రస్యా తత్త్వదేవిషమేగతః ।
య్యగ్మ్యభుజోమాందే భుజత్రిభ్యోనకోటిజం ॥

అ॥ స్వకియ్యమైన మందములోను గ్రహమునుశోధించిన మందకేంద్ర
మగును. ఆకేంద్రము ఓజపదమగుచుండగా గతభుజయనిన్ని, యుగ్మపదమగు
చుండగా ఏవ్యభుజయని తెలిసేది. భుజను ముందు చెప్పబోయ్యెప్రకారము
సాధించి భుజను 3 రాసులయందు శోధించిన కోటియగును.

భూసాధనక్రమం.

శ్లో॥ కేంద్రేతిభాల్పేతుతదేవబాహుమ్రీభ్యోధిచక్రదళాద్విశోధ్యం
షడ్భాదికేషడ్రహితంభుజస్సాన్వితవాధికంచేద్యగజాద్విశోధ్యం॥

అ॥ గ్రహమును తమతమ మందోచ్చలోతియ్యగా మిగిలినశేషము కేంద్ర
మగును. ఆకేంద్రము 3 రాసులవరకు ఓజపదం, 3 రాసులకుపైన ౬ రాసులవరకు
యుగ్మపదం, ౬ రాసులకుపైన ౯ రాసులవరకు ఓజపదమనియు, ౯ రాసులకుపైన
౧౨ రాసులవరకు యుగ్మపదమనియు, ఎరుగగలగును. అందు ఓజపదమంగు గతభుజ
యగును. యుగ్మపదమందు నివ్యభుజయగును. యీప్రకారము మందభుజసాధించి
భుజను 3 రాసులలోతీసిన కోటియగును. మందభుజయనగా కేంద్రము 3 రాసుల
కంటె తక్కువైనయడల అదేభుజయగును. 3 రాసులకు అధికమైన ౬ రాసులలో
రాస్యాదిగా శోధించగా శేషంభుజయగును. మఱియు ఆకేంద్రము ౬ రాసులకు
అధికమైన ౬ రాసులలో రాస్యాదిగా శోధించగా శేషంభుజయగును. మరియు
ఆకేంద్రము ౬ రాసులకు అధికమైన ౯ రాసులలోగా పున్నయడల దానిలో ౬ రా
సులు శోధించగా మిగిలినది భుజయగును. కేంద్రము ౯ రాసులకు అధికమైతే
౧౨ రాసులలో శోధించినది భుజయగును. యీభుజను 3 రాసులలో శోధించిన
కోటియగును, యిటుల భుజకోటుసాధించుక్రమము.

ప్రత్యక్షం.

రవి ౧-౨-3-౪౦ మాందం-౧౨-౧౩-౨౩ కేంద్రము ౦-౨౪ ౧౩-౪౫ ఇది
3 రాసులలోగా పున్నందున ఇదేభుజయగును. ఓజపదమగుటచేత గతభుజ
౦-౨౪-౧౩-౪౫ యీభుజను 3 రాసులలోశోధించిన కోటియగును ౨-౪-౪౬-౧౨
ఇటులసాధించేది.

మాందస్ఫుటసాధనం.

శ్లో॥ భాగాదిఖాధ్యతిగ్రాంవి శోధ్యఫలేనహత్యా ।
భాగాదిశూన్యరిపు ౬౦ భాజితలబ్ధలిప్తైః ।
పూర్వేఫలేయుత భుజజ్యవిభాగమేతి ।
భేదస్యహారరవిజాంత భుజాఫలంస్యాత్ ॥

అ॥ భుజరాశిభాగలుచేసి గ్రాంట్లో భాగాదిలిపిన శేషమును ఫలముని
గుర్తెరిగి, ఆఫలభాగలిప్తాదిని భుజరాశిభాగలుచేసిన భాగలిప్త విలిప్తలుచేత
చతుస్రత్వివ్యాయానగాని సప్రతివ్యాయానగానిగుణించి కిందిప్రతిలిప్తాదిని ౬౦ట
భాగించివైనకూడి ప్రతిలి ౬౦టభాగించి భాగలయందును ప్రతిలోకూడితేను
భుజజ్యయగును. ఆభుజజ్యనువారివారి భేదములుచాతభాగిస్తేను భుజాఫలంపచ్చును

మధ్యభేదాలు.

శ్లో॥ సూర్యోయుగాగ్ని ప్రతిభాగ్నిహ రగ్గిరచంద్రనేత్ర అంకా
 క్కంకసోమర్ణగకుజదంతిమదంతెగ్గిసామ్యః । సప్తా
 గ్నిసోమకర3గ3గగీష్పతినాఖఖాంకరూపస్య ౧౯౦౦౭౭ త్య
 గురు విక్రమఖాగ్ని పుత్రగ్గి3౦౩ మందస్యబంధుశుభచక్షుశే
 శాంక౧౨౯రలబ్ధభేదస్య మధ్యమసుధీమునయోవదంతి॥

అ॥ సూర్యునకు ౪గి3౪ చర్ణగ కుగ్గిలబు0౧3౭గు౧౦౦ శుగ్గి3౦3
 శనికి౧౨౯౪ ఇవి మధ్యభేదాలు.

భేదస్యభుజాఫల వశాత్ స్ఫుటభేదమాహ.

శ్లో॥ భాస్కరాదశ ౧౦చంద్రస్య ఏకనేత్ర ౨గకుజస్యచ వాజ్మౌత్రి
 గ్గి౨ బుధపుత్రాక్షి ౨గ్గి గురుశతృధనం ౨౬భృగుః । వ్యయే
 ౧౨ మందస్తుబంధ్యగ్ని 3రభుజిజ్యవిహృతంఫలం । మధ్య
 భేదవిధానంతు స్ఫుటభేదమిహోచ్యతే ॥

అ॥ రవికి౧౦ చంద్రుగ్గి౨ బుగ్గి౨౬ శుగ్గి౨౬కి 3రట భుజిజ్యభాగ
 చూరించగా వచ్చినలబ్ధమును తమతమమధ్యభేదములలో శోధించిన శేషము స్ఫుట
 భేదములగును.

మాందస్ఫుట పదకముల సాధనంబు.

భాగాదిఖాదృతి విశోధ్య అనింన్ని స్ఫుటభేదసాధనంబు.

భేదము॥ సూర్యాయుగ్గిప్రతిబింబగృహసూర్యునికి౪3రమధ్యభేదము.

శ్లో॥ భాస్కరాదశ చంద్రస్య ఏకనేత్ర అనిన్యాయం ॥

అ॥ భుజిజ్యను ౧౦టభాగించగా వచ్చినలబ్ధంసూర్యునికిన్ని భుజిజ్య ౨౧ట
 భాగించగావచ్చినలబ్ధంచంద్రునికిన్ని దీనినిభేదములలోశోధిస్తైస్ఫుటభేదములగును.

తిరుగా యీ భేదమునకు కొటిజ్య సన్సార్గంచేస్తై, కొని స్ఫుటభేదము
 లేదు. గనుఃభుజిజ్యను స్ఫుటభేదములోనొచ్చి సన్సార్గముచేయవలయును.

అందుకు శాస్త్రం సూర్యునికి.

శ్లో॥ ఖాదిశూన్యేందుపర్యంతం సర్వంస్వంభేదసంస్కృతం ।

తదాదిఖాక్షిపర్యంతం భేదార్థంతుయుతస్యచ ।

తదాగ్నిఖాగ్నిపర్యంతం త్రిబాజితఫలంయుతం ।

తదాదిఖాద్ధిరంఖాక్షాది గింపర్యంతం దా స్తిమేవచ ।

తదాదికోటిషష్ఠాంశం దుణంకుర్యాచ్చ భేదకం ॥

బుధునకు.

శ్లో॥ కోటిజ్య చంద్రసంస్కారం ద్వాదశాంతంచ సంస్కరేత్ ।
 ఖాదిశూన్యాగ్ని 3౦వర్షస్తుభాగాస్తు ధనసంజ్ఞికాః ।
 తథాధికేరుణంకుర్యాత్ భేదమృజ్యా ఫలంస్తుతం॥

అ॥ కేంద్రము సున్న మొదలుకొని ౯ భాగలవరకు భేదమును కోటిజ్యను
 అంతకూడేది ౧౦ భాగము మొదలుకొని ౧౯భాగమువరకు సగమున్ను ౨౦ భాగము
 మొదలుకొని ౨౯భాగమువరకు కొటిజ్యలో 3వంతున్న భేదములోమోడేది.

3౦ భాగము మొదలుకొని ౪౯భాగమువరకు భుజిజ్యసంస్కరించిన భేదమే
 స్ఫుటభేదము. ౫౦ మొదలుకొని ౯౦భాగములవరకు కోటిజ్యలో ౬ అంగులభేద
 ములో తీసివేసిన భేదలంతభాగిస్తై స్ఫుటభేదమగును. కోటిజ్యను చంద్రునకు
 ౧౨ట భాగించగా వచ్చినలబ్ధము 3 భాగములవరకు భేదములోధనమున్ను లెపైని
 రుణమున్ను చాయవలసినది.

ప్రత్యక్షం.

౧ భు	౧౭౯	కోటిజ్య	౬౯-3౧	భేదం	౪గి౨౫-3౧	సర్వం.
౧౦ భు	౧౭౦౦	కోటి	౬౬-౪3	భేదం	౪3౯౭-౪3	సగం.
౨౦ భు	3౨౦౦	కోటి	౬౨-౧౬	భేదం	౪౨3౪-౫౨	మూ.
3౦ భు	౪౫౦౦	కోటి	౫౭-౧౨	భేదం	౪౦౮౪-౦	లేదు.
౪౦ భు	౫౬౦౨	కోటి	౫౦-3౭	భేదం	3౯3౭-౦	లేదు.
౫౦ భు	౬౫౦౦	కోటి	౪౨-౪3	భేదం	3౮౭౭-౦	కిలము.
౬౦ భు	౭౨౦౦	కోటి	33-3౬	భేదం	3౮౦౯-౦	కిలము.
౭౦ భు	౭౭౦౦	కోటి	౨3-౪౫	భేదం	3౭౬౬-౦	కిలము.
౮౦ భు	౮౦౦౦	కోటి	౧౨-౬	భేదం	3౭-3౨	కిలము.
౯౦ భు	౮౧౦౦౦	కోటి	౦.౧	భేదం	౫౭౨౪-౦	కిలము.

చంద్రునికి యీ ప్రకారమును.

అ॥ ఆస్ఫుటభేదంచాతను భుజిజ్యనుభాగజూరించగా వచ్చినభాగాది భుజా
 ఫలమగును. ఆభుజాఫలము కేంద్రము మేపాదిఅయినా ధనమున్ను తులాదిఅయినా
 నా రుణమున్ను చేసేది.

భుజాఫలసంస్కారం కోటిఫలసంస్కారం చేయుప్రమము.

శ్లో॥ భుజాఫలంధనణాంస్యాత్ మేషజూకాదికేంద్రగే ।

కోటిజ్యాదిఫలంకేంద్రె స్వణాంకీకమృగాదిగే॥

అ॥ కేంద్రము ౬ రాసులలో గావుడెనా మేపాది అనితెలిసేది. ౬ రాసు
 లకుపైన ౧౨ రాసులకులో గావుడెనా తులాదిఅనితెలిసేది. మేపాది కేంద్రమైన

భుజాఫలంధనము గనుకకూడేది. తులాదికేంద్రమున భుజాఫలము రుణము గనుక గ్రహములలోతీసిదే.

కోటికేంద్రము ౩రాసులుమొదలుకొని ౯రాసులవరకు కర్కాటదికేంద్రము ౯రాసులుమొదలుకొని ౩రాసులవరకు మకరాది కర్కాటది అయినగతిఫలంధనం. మకరాదిఅయినగతి ఫలంరుణముఅని తెలియవలయును.

ప్రత్యక్షం.

కేంద్రము ౦-౨౪-౧౩-౪౨అదే భుజ ౦-౨౪-౧౩-౪౨ కోటి౨-౫-౪౬-౧౮ భుజభాగాది ౨౪టిమిగిలొట్టో కోధించినశేషము ౧౫౫-౪౬న్న భుజభాగాది౨౪-౧౩టటు ఫలమగు౧౫౫-౪౬టటు చతుష్ప్రతిన్యాయానగుణించగా ప్రతి౩౭౨౦న్న ౨౪ప్రతి౧౦౦౪న్న ౩౭౨౦౧౫న్న ౪౪౪౪౪౪న్న ౬౦ట భాగించిన లబ్ధి౪౪న్న ౨౪ప్రతిలోకూడిమధ్యయుతంచేసి ౩౧౨౮అయను. ఇది౬౦టభాగించగా వచ్చిన లబ్ధి౨౪౨-౮ ఇది ప్రైభాగలప్రతిలో కూడితేను ౩౭౭౨-౮ ఇది భుజజ్యయగును. యీభుజజ్యను పెట్టుకొని సూర్యునికి ౧౦టభాగించగా వచ్చినలబ్ధియు ౩౨౨న్న సూర్యునిభేదమగు ౪౫౩౪ లాను ౩౨౨ కోధించిన ౪౧౫౭ స్ఫుటభేదమాయను. ముందు చెప్పబాద్యోప్రకారంచేయగా రాబడినకోటిజ్య ౬౦-౩౨వచ్చెను. సూర్యునికియందులో ౬౦౮౪౦౧౦-౫న్న కేంద్రము ౩౦భాగములకు తక్కువగావున్నందు వల్లధనము గనుకస్ఫుటభేదమగు ౪౧౫౭ట్లోకూడగా ౪౧౬౭ స్ఫుటభేదమాయను. దీనిచాతమభుజజ్యయగు ౩౭౭౨-౮టిని పాల్గాన్నలబ్ధి౦భాగలు ౦ సున్నానుశేషం ౬౦ట గుణించినది ౨౨౬౩౨౮ యీ స్ఫుటభేదంచాత పాలుగొన్నలబ్ధి౦ లిప్తలు ౫౪౪౧న్న శేషం౧౩౦౪౬న్న ౬౦టగుణించి స్ఫుటభేదంచాత పాలుగొన్నలబ్ధి౦ విలిప్తలుగూతయను, యీభాగాది౦-౫౪-౧౮న్న సూర్యుడుమేషాదిగానకూడగా స్ఫుటసూర్యుడురాశ్యాది ౧-౨౩-౫౮-౬అయను.

కోటిజ్యాదిఫలసాధనం.

శ్లో॥ కోటిభాగాదిరామేందు ౧౩భక్తాభాగాదిజంఘలం |
సప్తేందు౧౭హీనభాగాది స్థాప్యాకోటిత్రయోదశా |
లంభభాగాదిగుణితా షష్ట్యా౬౦ ప్రఫలయుక్తదా |
కోటిజ్యభేదభక్తంతు లబ్ధంగతిఫలంభవేత్ ॥

అ॥ కోటిరాశ్యాది భాగలపచేసి ౧౩ట భాగించగా వచ్చినభాగాదిని ౧౭ భాగలలో కోధించిన శేషభాగాదులచాతను కోటిత్రయోదశాశభాగాదిని చతుష్ప్రతిన్యాయానగుణించి ౬౦టభాగించి మధ్యయుతంచేసి ౬౦టభాగించి ప్రైభాగములప్రతిలోనుకూడితేను కోటిజ్యయగును. ఆకోటిజ్యను వారివారిభేదములచాత

భాగిపైను గతిఫలంపచ్చును. ఆ గతిఫలమును కేంద్రము, కర్కాటది, మకరాది, గుర్రదిగి మధ్యగతులలోసంస్కరిస్తేను స్ఫుటగతులగును, ఎట్లనగా కర్కాటదిఅయినేమధ్యగతిలోతీసిన స్ఫుటగతియగును. యీప్రకారము అందరికిమాందస్ఫుటగతుల్రేఖాదును.

భేదాలు.

శ్లో॥ సూర్యస్యభాగ్ని ౩౦చంద్రస్య కళానిధిగతుజ్యుచ |
లాభోగిగబుధస్యపంచేందు ౧౫గురుభిఖాల్లిశశిగర్భంభృగుః |
పంచాగ్ని ౩౫శనివేశాల్లి సయస్తేరభేదకాశిస్యతాః |
కోటిజ్యాభేదభక్తాస్య లిక్తాగతిఫలంభవేత్ ॥

ప్రత్యక్షం.

కోటి౨-౫-౪౬-౧౮ భాగలుచేస్తే౬౫౭అయను ఇది౧౩టభాగిస్తే భాగాది౫-౩-౩౩వచ్చెను. యీత్రయోదశాశభాగాది ౧౭టిలో కోధించిన శేషము ౧౧-౫౬-౨౭అయను. ఇది౧౧-౫౬టిని చతుష్ప్రతిన్యాయాన పెట్టుకొని త్రయోదశాశభాగాదియగు ౫-౪టమగుణించి ౬౦టభాగించి క్రమముగాకూడితేనుకోటిజ్య ౬౦-౩౨వచ్చెను. ఇదిసూర్యభేదమగు ౩౦టపాలుగొనగా వచ్చినలబ్ధి౦లిప్తలుఅన్న విలిప్తలుగన్ని కేంద్రము మకరాదిగనుక సూర్యునిగతియగు ౫౯-౮టిలో౨-౧గతి ఫలంకోధించగా స్ఫుటగతి౫౭-౭అయను.

పూర్వాక్షప్రకారము సులభముగామాదవతకములపచ్చు ఉదాహరణము వ్రాయఁబూనుచున్నాను.

ప్రత్యక్షం.

భుజభాగాదిని ౧౮౦టిలో కోధించగా మిగిలిన శేష భాగాదిచాతను భుజ భాగాదిగుణించి భాగలుగాక మిగిలిన అన్నిస్థానములు ౬౦టభాగించి పైసకూడితే భుజజ్యయగును. యీభుజజ్యను స్ఫుటభేదములచాత భాగించగా వచ్చినభాగాది వారివారిమాండ భుజాఫలములగును.

భేదములు॥ రవికి౪౫౩౪ చంద్రునికి౧౯౯౧ మజునికి౫౫౮ బుధునికి౨౧౩౭ గురువుకు౧౯౦౦ శుక్రుకు౫౩౩౩ శనికి౧౯౮౪ ఇవిచంద్రభేదములు.

భుజజ్యను పెట్టుకొని సూర్యునకు౧౦ట చంద్రునకు౨౧ట మజునకు౫౨౮ బుధునకు౨౫౮ గురునకు౨౬౮ శుక్రునకు౧౨౮ శనికి౪౮ట భుజజ్యనుభాగించగా వచ్చినలబ్ధి౦ వారివారిమధ్యభేదములలోవుచ్చితే స్ఫుటభేదములగును. యీస్ఫుటభేదములచాతభాగించగా వచ్చినలబ్ధిఫలం మాందవతకఫలమగును.

స్ఫుటగతిః.

కోటిభాగాదిని ౧౭౮భాగించగా వచ్చినభాగాది ౧౭టిలోతీసివేయగా మిగిలినభాగాదిచాతను కోటిత్రయోదశాంశభాగాదిని చతుష్పత్తిన్యాయాన గుణించిక్రిందిప్రతులు ౬౦౮భాగించివైనకూడితేను కోటిజ్యయగును. యాకోటిజ్యను సూర్యునకు ౩౦౮ చంద్రునకు ౧౮౮ కుజునకు ౧౦౮ బుధునకు ౧౫౮ గురువుకు ౧౪౮ శుక్రునకు ౩౫౮ శనికి ౭౪౮భాగించగా లిప్తాదు వారివారిమాందగతి ఫలంబులగును. యామాందగతిఫలం, కర్కాశాది, మకరాదిని తెలిసి ధనురుణాలుచేసేది. యాప్రకారంచేతై గ్రహాలుమాందస్ఫుటాలగుదురు॥

అయనాంశసాధనంబు.

శ్లో॥ కల్యాద్యబ్దాషష్టి ౬౦౦౪౦౯నితంతత్ ।

ఆశాంశోనాషష్టి భక్తాయనాంశాః॥

అ॥ కల్యాద్యబ్దాలలోను ౩౬౦౦శోధించగా మిగిలినశేషమును రెండుప్రతులుగాపుంచి క్రిందిప్రతి ౧౦౮భాగించగా వచ్చినలిప్తాదిని ప్రైప్రతిలోతీసివేసి ౬౦౮భాగిస్తేను భాగాదిఅయనాంశలగును.

సులభోపాయముగా అయనాంశసాధనం.

చరసాధనము.

శ్లో॥ భూలోచనాబ్ద్యాన ౪౭౧ శకేంద్రకాల ।

స్త్రిఘ్నోవియత్భాశ్వి ౭౦౦౪౦౯తాయనాంశాః॥

నఖిఘ్నోవిషువచ్చాయా స్వాతాంగిశోనాహిమధ్యమా ।

త్రిభాజితఫలంచాంత్యా చరజ్యాస్యాత్ స్వదేశజా ॥

అ॥ స్వదేశవిషువచ్చాయా ౩-౩౬౪౪౪౪౦౮గుణిస్తేఆదిచరమగును. ఆదిచరమును ౫౮భాగిస్తేలబ్ధం. ఆదిచరములో శోధిస్తేను మధ్యచరమగును. ఆదిచరమును ౩౮భాగిస్తే అంత్యచరమగును. ఇవిసగం చేస్తే చరాధాములగును.

చరాలు.

శ్లో॥ కరశైలా౭౨వసుకరా ౫౦౪౭దాక్షిచ ౭౪చరక్రమాత్ ॥

చరఖండాలు.

శ్లో॥ షడ్రామ౩౬గోశ్విన్లో౭౯కాఁచ్చ౧౭చరఖండానివాత్రయా॥

అహస్సుసాధనము.

శ్లో॥ సాయనాంశాకకేంద్రస్యా భుజస్సాధ్యచరైహాతం ।

ఖంభదాదిచరేణైవ గుణయే త్తద్యథాక్రమాత్ ॥

ఏకేనాదిచరంక్షిప్త్యా అధోమధ్యేనసంగణాత్ ।

ఆదిమధ్యచరంక్షిప్త్యా ద్వయంచాంత్యేనసంగణాత్ ॥

షష్ట్యాషష్ట్యాఖరామైశ్చ భక్తలబ్ధంతతోధ్వయం ।

భాగాదిశేషంహిత్యాతు సర్వంషష్ట్యావిభాజయేత్ ॥

లబ్ధంరాశిస్థానయుతం రాశీచరవివాడికాః ।

ఉత్తరంచచరంయోజ్యం శోధ్యంయామచరామయోః ।

తద్దినేదినమానంస్యాత్ షష్ట్యాశోధ్యంతుశర్వరి ॥

అ॥ స్ఫుటరవిలో అయనాంశలుకూడగా సాయనరవియగును. ఆసాయనరవిని పూర్వోక్తప్రకారము భుజసాధించగా ఆభుజరాశిస్థానము నున్నపున్నయడల క్రిందిభాగలిప్తాదులను ఆదిచరముచాత ప్రత్యేకముగా రాశ్యాదిగుణించవలెను. మతియు రాశిస్థానముఒకటిపున్నయడల రాశిస్థానమందు ఆదిచరపుంచి మధ్యచరంచాత భాగాదినిప్రత్యేకముగా గుణించవలసినది. ఆభుజరాశిస్థానము రెండుపున్నయడల ఆరాశిస్థానమందు ఆదిమధ్యచరాలురెండుకూడి రాశిస్థానమందుంచి ఆభుజభాగాదులుఅంత్యచరంచాతగుణించి విలిప్తలు౬౦౮భాగించి భాగలలోకుండి భాగలను ౩౦౮భాగించగా వచ్చినలబ్ధం. రాశిస్థానమందు చరఖండములయందు కలపగా చరవివాడులగును. ఆచరవివాడికలు ౬౦౮భాగించగావచ్చిన లబ్ధం, ఘడియలు శేషమువిఘడియలగును. యాఘడియవిఘడియలు సాయనరవి ౬రాసులలోగాపున్నయడల మేషాదిగనుక ధనమనియరును. సాయనరవి ౬రాసులకుపైన ౧౨ రాసులలోగాపున్నయడల తులాదిఘట్కమందుండును గనుకఆఘడుయామ్యమనిచెప్పబడును. సోమ్యాయనమైన పైఘడియవిఘడియలు ౩౦లోకూడేది. యామ్యాయనమైన ఘడియవిఘడియలు ౩౦ట్లోశోధిస్తే ఆహప్రమాణమగును. ఆహప్రమాణమును సఖించేస్తే దినాధామగును. ఆహప్రమాణము ౬౦ట్లోశోధిస్తే రాత్రిప్రమాణము.

సూర్యాదిగ్రహములకు అందరికి అహస్సుసాధనం.

శ్లో॥ గ్రహోదయప్రాణహతా ఖఖాప్తేకో౧౦౦౦ధృతాగతిః ।

చక్రాసనో౨౧౬౦౦లబ్ధయుతాఃస్వాహారాత్రాసవస్యతాః॥

అ॥ గతిః-స్ఫుటగతి,(గ్రహోదయప్రాణహతా)గ్రహ-గ్రహములయొక్క, ఉదయ-లగ్నంయొక్క, ప్రాణా-ప్రాణకాలములచాతను, హతా-గుణించి, ఖఖాప్తేకః-౧౦౦౦టిచాతను, ధృతాః-భాగించగావచ్చినలబ్ధము, చక్రాసవః-చక్రాసువులగు ౨౧౬౦౦టియందు, ఆసవః-అనువులు, యతాః-కుడితేను, స్వ-స్వక్రియమైనటువంటి, అహారాత్రాసవః-అహారాత్రాసువులు, ఇవి౩౬౦౮భాగిస్తేను అహారాత్రప్రమాణము సూర్యుడుమొదలుకొని శనివరకుఅగును.

ప్రత్యక్షం.

సూర్యస్ఫుటగతిఁ-౨౬ చంద్రస్ఫుటగతిఁ-౧౬ సింహాక్షప్రమాణము
 33౦విలిప్తలు ఇవిఁటగుణిస్తే అనువులుగఁగం యాఅనువువచ్చినలభ్యం సూర్యునికి
 ౬8-3౫ చంద్రునికి౨౦-౧౬ చక్రానువులగు ౨౧౬౦౦టియందుకూడి 3౬౦ట
 భాగిస్తే సూర్యునికి౬౦-౧౧ చంద్రునికి౬౨-3౭ అపహారాత్రప్రమాణములగును.
 టబాదులకు యాలాగెభూర్యమువలనే గ్రహములలో ఆయసాంశలుకూడి చక్రాధ
 ములవల్ల ఫలమునుసాధించి సూర్యునికివలెనే అహస్సుసాధించవచ్చును.

తిథిసాధనము.

శ్లో॥ వ్యకేందుభాగాభక్తాన్యం స్థిథయఃకరచంద్రమాంగ౧౨।
 గతగతమ్యాశ్చపష్టిఘ్నా భుక్త్యంతరఖతకహృత్ ।

విభాజితఫలందాద్యా దినార్ధేవియుతాయుతం॥

అ॥ మృతీసూర్యునిచంద్రునిలో శోధించగావ్యకేంద్రదశను, ఆవ్యకేం
 దునుభాగలుచేసి ౧౨టభాగిస్తే లబ్ధంగతతిథులగును. ఆ శేషంకి తక్కువాయనా
 గతతిథియనియు, ఎక్కువాయనా ఏవ్యమనియరిగేది. గతమాయనా౬౦టగుణించి
 తిరుగా ౬౦టగుణించి చంద్రగతిలో సూర్యగతితీసివేసిన లిప్తలచాతభాగిస్తే ఘడి
 యవిఘడియలొచ్చును. ఏవ్యమాయనా ౧౨ట్లోశోధించి లిప్తలుచేసి వ్యకేందు
 గతి ౬౦టిచాతభాగిస్తే ఘడియ విఘడియలురాబడును. అవి అహరర్థలోగతమైతే
 శోధించేది. ఏవ్యమైతేకూడేది. తిథిఘడియలు విఘడియలగును.

నక్షత్రసాధనము.

శ్లో॥ చంద్రభాగకలాస్త్రిఘ్నా భానిశూన్యాభిరంభాజితా ।

గతగమ్యాశ్చపష్టిఁఘ్నా వహ్నికేఘ్నా శశిభుక్తిహృత్ ।

ఫలానినాడికాద్యంస్యా ద్దినార్ధేసంస్కృతాభవేత్ ॥

అ॥ స్ఫుటచంద్రుని భాగలుచేసి అభాగలిప్తలిప్తలు 3టగుణించి రం
 భాగిస్తేలభ్యం గతనక్షత్రములు శేషంగంటిలో గాగతం. ఆపైన ఏవ్యంఅనితెలుసు
 కొని గతమైతే అట్లాగలిప్తలుచేసేది. ఏవ్యమైతే రంట్లోశోధించి ౬౦ట గుణించి
 లిప్తలుకూడితేలిప్తలగును. ఇదిచంద్రస్ఫుటగతిని 3టగుణించిభాగించగా ఘడియ
 విఘడియలురాబడును. అవిఅహరర్థలో గతఏవ్యములెరిగి సంస్కరించేది.

యోగసాధనము.

శ్లో॥ రవిచంద్రయోగభాగా లిప్తాస్త్రికేఘ్నాభాభిరంభాజితాని

యోగాన్యం । గతఏవ్యపష్టిహత్వా గతియుక్తాః స్త్రిఘ్నా

బాజితాచ్చనాద్యాది । దినదళ వియుతాలయుతాః సంస్క-

ర్యాదేవ్యగమ్య సంజ్ఞాది॥

అ॥ స్ఫుటసూర్యుని స్ఫుటచంద్రునికూడి భాగలుచేసి భాగలిప్తలిప్తలు
 3టగుణించి రంట్భాగిస్తే యోగంవచ్చును. నక్షత్రమువలనే గతఏవ్యములెరిగి
 సూర్యచంద్రగతులుకూడి 3టగుణించిభాగించగా రాబడివలభ్యఘటికాదిని గత
 ఏవ్యములెరిగి అహరర్థలో సంస్కరించేది.

సాధారణసంవత్సర జ్యేష్ఠశుభం ఆదివారం.

స్ఫురవి౨-౪-౨౬-౨8 గ౫౬-౫౬ స్ఫుటచ ౬-౨౫-౫-3౮ గ౭౨౦-౫౪ వ్య
 కేకండు ౪-౨౦-3-౧౧ గ౬౫3-౫౮ వ్యకేకండు భాగలుచాయగా,౧౪౦ దీనిని
 ౧౨టభాగించగా లభ్యంగంవ్యంగా ద్వాదశివచ్చును.

శేషంగటిని ౧౨టిలోతీసివేయగా మిగిలినదలిప్తాదినితీసివేయగా భాగాది
 3-౨౦-౪౯దీనినిలిప్తలుచాయగా ౧౨౦౪౯దీనివ్యకేకండుగతి౬౦టభాగించగా
 ౧౧-౫౪దీనిని విలిప్తలుచాయ ౬౫౪దీనిచేభాగించగా ఘడియవిఘడియ ౧౮-౨౫
 రాబడును. దీనిని అహస్సుగ౬-౧౮ యందుకూడగా3౪-౪3 తిథిఘడియలు రాబ
 డును. యావ్రకౌరమే నక్షత్రమును యోగమునుగతిని ౬౦టభాగించిన లిప్తలిప్తలు
 చాతభాగిస్తేనక్షత్రఘడియాది యోగఘటికాది రాబడును.

కరణసాధనము.

శ్లో॥ తిథిశ్చద్విగుణీకృత్యా గతమేకోహరేద్రువం ।

ఏవ్యద్విమునిభాగాశ్చ శేషంబవగణానితు ।

పూర్వావరతిథిర్భుక్తం తదధికంఘటికాదిషు॥

అ॥ కరణమును కావలసిన తిథినిద్విగుణించి గతతిథిఆయనా ఒకటితగ్గించే
 ది. ఏవ్యతిథిఆయనాఅతగ్గించేది. ౭టభాగించగా మిగిలినశేషముబవాదికరణముగు
 ను, ఆతిథిఘడియలు భూర్యతిథిఘడియలుకూడి సఖంచేస్తేను కరణఘడియలగును.
 ౬౦టికి హెచ్చుగావుండేనా ౬౦తోనీవేసిమిగలావున్నది సఖంచేసేవేసేది. తిథిఘడి
 యలు అహస్సుకులొపుగావుండేనా అవ్రకౌరమే కరణఘడియలువేసేది.

శ్లో॥ కరణాన్యథవృష్టేతు చతుర్దశ్యుత్తరేదశే ।

శకునీదశేపూర్వాధే చతుష్పాదుత్తరేదశే ।

నాగవస్యాచ్చక్రపక్షే కింస్తుఘ్నంప్రతిపద్యతే॥

అ॥ చతుర్థితిత్తరార్థమందు శకునికరణమున్ను, అమావాస్యయొక్క పూ
 ర్వార్థమందు చతుష్పాదురణమున్ను, ఉత్తరార్థమందు నాగవమున్ను, శుక్రవతి
 వత్తుయొక్కయు, కింస్తుఘ్నములున్న యివిస్థిరకరణాలు వీటిగణితములేదు.

						మృగపక్షం.					కృష్ణపక్షం.				
సం	పూ	ఉ	సం	పూ	ఉత్త	తిథి	రా	భా	కర	కర	తిథి	రా	భా	కర	కర
౧	కిం	బవ	౧	బా	కొలుప	౧	౦	౧౨	క	బ	౧	౬	౧౨	భా	కా
౨	బా	కా	౨	తై	గరజి	౨	౦	౨౪	బా	కా	౨	౬	౨౪	తై	గర
౩	తై	గ	౩	వన	భద్ర	౩	౧	౬	తై	గ	౩	౭	౬	వన	భ
౪	వన	భ	౪	బవ	బావ	౪	౧	౧౨	వ	భ	౪	౭	౧౨	బవ	బా
౫	బవ	బా	౫	కా	తైతలు	౫	౨	౧	బ	బా	౫	౮	౦	కా	తై
౬	కా	తై	౬	గర	వనజి	౬	౨	౧౨	కా	తై	౬	౮	౧౨	గర	వన
౭	గర	వ	౭	భ	బవ	౭	౩	౨౪	గ	వ	౭	౮	౨౪	భ	బవ
౮	భ	బ	౮	బా	కొలుప	౮	౩	౬	భ	బ	౮	౯	౬	బా	కా
౯	బా	కా	౯	తై	గరజి	౯	౩	౧౨	బా	కా	౯	౯	౧౨	తై	గర
౧౦	తై	గ	౧౦	వన	భద్ర	౧౦	౪	౦	తై	గ	౧౦	౧౦	౦	వన	భ
౧౧	వన	భ	౧౧	బవ	బావ	౧౧	౪	౧౨	వ	భ	౧౧	౧౦	౧౨	బవ	బా
౧౨	బవ	బా	౧౨	కా	తైతలు	౧౨	౪	౨౪	బ	బా	౧౨	౧౦	౨౪	కా	తై
౧౩	కా	తై	౧౩	గర	వనజి	౧౩	౫	౬	కా	తై	౧౩	౧౧	౬	గర	వన
౧౪	గర	వ	౧౪	భ	బవ	౧౪	౫	౧౨	గ	వ	౧౪	౧౧	౧౨	భ	బవ
౧౫	భ	బ	౧౫	బా	కొలుప	౧౫	౬	౦	భ	బ	౧౫	౧౨	౦	బా	కా
౧౬	బా	కా	౧౬	తై	గరజి	౧౬	౬	౧౨	బా	కా	౧౬	౧౩	౧౨	తై	గర
౧౭	తై	గ	౧౭	వన	భద్ర	౧౭	౭	౦	తై	గ	౧౭	౧౩	౦	వన	భ
౧౮	వన	భ	౧౮	బవ	బావ	౧౮	౭	౧౨	వ	భ	౧౮	౧౩	౧౨	బవ	బా
౧౯	బవ	బా	౧౯	కా	తైతలు	౧౯	౮	౧	కా	తై	౧౯	౧౩	౧౨	కా	తై
౨౦	కా	తై	౨౦	గర	వనజి	౨౦	౮	౧౨	గ	వ	౨౦	౧౩	౧౨	గర	వన
౨౧	గర	వ	౨౧	భ	బవ	౨౧	౯	౨౪	గ	వ	౨౧	౧౪	౨౪	భ	బవ
౨౨	భ	బ	౨౨	బా	కొలుప	౨౨	౯	౬	భ	బ	౨౨	౧౪	౨౪	బా	కా
౨౩	బా	కా	౨౩	తై	గరజి	౨౩	౧౦	౧౨	బా	కా	౨౩	౧౪	౨౪	తై	గర
౨౪	తై	గ	౨౪	వన	భద్ర	౨౪	౧౦	౧౨	వ	భ	౨౪	౧౪	౨౪	వన	భ
౨౫	వన	భ	౨౫	బవ	బావ	౨౫	౧౧	౧౨	బ	బా	౨౫	౧౪	౨౪	బవ	బా
౨౬	బవ	బా	౨౬	కా	తైతలు	౨౬	౧౧	౧౨	కా	తై	౨౬	౧౪	౨౪	కా	తై
౨౭	కా	తై	౨౭	గర	వనజి	౨౭	౧౨	౧౨	గ	వ	౨౭	౧౪	౨౪	గర	వన
౨౮	గర	వ	౨౮	భ	బవ	౨౮	౧౩	౧౨	భ	బ	౨౮	౧౪	౨౪	భ	బవ
౨౯	భ	బ	౨౯	బా	కొలుప	౨౯	౧౪	౧౨	బా	కా	౨౯	౧౪	౨౪	బా	కా
౩౦	బా	కా	౩౦	తై	గరజి	౩౦	౧౫	౧౨	బా	కా	౩౦	౧౫	౨౪	తై	గర
౩౧	తై	గ	౩౧	వన	భద్ర	౩౧	౧౬	౧౨	వ	భ	౩౧	౧౫	౨౪	వన	భ
౩౨	వన	భ	౩౨	బవ	బావ	౩౨	౧౬	౧౨	బ	బా	౩౨	౧౫	౨౪	బవ	బా
౩౩	బవ	బా	౩౩	కా	తైతలు	౩౩	౧౭	౧౨	కా	తై	౩౩	౧౫	౨౪	కా	తై
౩౪	కా	తై	౩౪	గర	వనజి	౩౪	౧౭	౧౨	గ	వ	౩౪	౧౫	౨౪	గర	వన
౩౫	గర	వ	౩౫	భ	బవ	౩౫	౧౮	౧౨	భ	బ	౩౫	౧౫	౨౪	భ	బవ
౩౬	భ	బ	౩౬	బా	కొలుప	౩౬	౧౯	౧౨	బా	కా	౩౬	౧౫	౨౪	బా	కా
౩౭	బా	కా	౩౭	తై	గరజి	౩౭	౨౦	౧౨	బా	కా	౩౭	౧౫	౨౪	తై	గర
౩౮	తై	గ	౩౮	వన	భద్ర	౩౮	౨౦	౧౨	వ	భ	౩౮	౧౫	౨౪	వన	భ
౩౯	వన	భ	౩౯	బవ	బావ	౩౯	౨౧	౧౨	బ	బా	౩౯	౧౫	౨౪	బవ	బా
౪౦	బవ	బా	౪౦	కా	తైతలు	౪౦	౨౨	౧౨	కా	తై	౪౦	౧౫	౨౪	కా	తై
౪౧	కా	తై	౪౧	గర	వనజి	౪౧	౨౩	౧౨	గ	వ	౪౧	౧౫	౨౪	గర	వన
౪౨	గర	వ	౪౨	భ	బవ	౪౨	౨౪	౧౨	భ	బ	౪౨	౧౫	౨౪	భ	బవ
౪౩	భ	బ	౪౩	బా	కొలుప	౪౩	౨౫	౧౨	బా	కా	౪౩	౧౫	౨౪	బా	కా
౪౪	బా	కా	౪౪	తై	గరజి	౪౪	౨౬	౧౨	బా	కా	౪౪	౧౫	౨౪	తై	గర
౪౫	తై	గ	౪౫	వన	భద్ర	౪౫	౨౭	౧౨	వ	భ	౪౫	౧౫	౨౪	వన	భ
౪౬	వన	భ	౪౬	బవ	బావ	౪౬	౨౮	౧౨	బ	బా	౪౬	౧౫	౨౪	బవ	బా
౪౭	బవ	బా	౪౭	కా	తైతలు	౪౭	౨౯	౧౨	కా	తై	౪౭	౧౫	౨౪	కా	తై
౪౮	కా	తై	౪౮	గర	వనజి	౪౮	౩౦	౧౨	గ	వ	౪౮	౧౫	౨౪	గర	వన
౪౯	గర	వ	౪౯	భ	బవ	౪౯	౩౧	౧౨	భ	బ	౪౯	౧౫	౨౪	భ	బవ
౫౦	భ	బ	౫౦	బా	కొలుప	౫౦	౩౨	౧౨	బా	కా	౫౦	౧౫	౨౪	బా	కా
౫౧	బా	కా	౫౧	తై	గరజి	౫౧	౩౩	౧౨	బా	కా	౫౧	౧౫	౨౪	తై	గర
౫౨	తై	గ	౫౨	వన	భద్ర	౫౨	౩౪	౧౨	వ	భ	౫౨	౧౫	౨౪	వన	భ
౫౩	వన	భ	౫౩	బవ	బావ	౫౩	౩౫	౧౨	బ	బా	౫౩	౧౫	౨౪	బవ	బా
౫౪	బవ	బా	౫౪	కా	తైతలు	౫౪	౩౬	౧౨	కా	తై	౫౪	౧౫	౨౪	కా	తై
౫౫	కా	తై	౫౫	గర	వనజి	౫౫	౩౭	౧౨	గ	వ	౫౫	౧౫	౨౪	గర	వన
౫౬	గర	వ	౫౬	భ	బవ	౫౬	౩౮	౧౨	భ	బ	౫౬	౧౫	౨౪	భ	బవ
౫౭	భ	బ	౫౭	బా	కొలుప	౫౭	౩౯	౧౨	బా	కా	౫౭	౧౫	౨౪	బా	కా
౫౮	బా	కా	౫౮	తై	గరజి	౫౮	౪౦	౧౨	బా	కా	౫౮	౧౫	౨౪	తై	గర
౫౯	తై	గ	౫౯	వన	భద్ర	౫౯	౪౧	౧౨	వ	భ	౫౯	౧౫	౨౪	వన	భ
౬౦	వన	భ	౬౦	బవ	బావ	౬౦	౪౨	౧౨	బ	బా	౬౦	౧౫	౨౪	బవ	బా
౬౧	బవ	బా	౬౧	కా	తైతలు	౬౧	౪౩	౧౨	కా	తై	౬౧	౧౫	౨౪	కా	తై
౬౨	కా	తై	౬౨	గర	వనజి	౬౨	౪౪	౧౨	గ	వ	౬౨	౧౫	౨౪	గర	వన
౬౩	గర	వ	౬౩	భ	బవ	౬౩	౪౫	౧౨	భ	బ	౬౩	౧౫	౨౪	భ	బవ
౬౪	భ	బ	౬౪	బా	కొలుప	౬౪	౪౬	౧౨	బా	కా	౬౪	౧౫	౨౪	బా	కా
౬౫	బా	కా	౬౫	తై	గరజి	౬౫	౪౭	౧౨	బా	కా	౬౫	౧౫	౨౪	తై	గర
౬౬	తై	గ	౬౬	వన	భద్ర	౬౬	౪౮	౧౨	వ	భ	౬౬	౧౫	౨౪	వన	భ
౬౭	వన	భ	౬౭	బవ	బావ	౬౭	౪౯	౧౨	బ	బా	౬౭	౧౫	౨౪	బవ	బా
౬౮	బవ	బా	౬౮	కా	తైతలు	౬౮	౫౦	౧౨	కా	తై	౬౮	౧౫	౨౪	కా	తై
౬౯	కా	తై	౬౯	గర	వనజి	౬౯	౫౧	౧౨	గ	వ	౬౯	౧౫	౨౪	గర	వన
౭౦	గర	వ	౭౦	భ	బవ	౭౦	౫౨	౧౨	భ	బ	౭౦	౧౫	౨౪	భ	బవ
౭౧	భ	బ	౭౧	బా	కొలుప	౭౧	౫౩	౧౨	బా	కా	౭౧	౧౫	౨౪	బా	కా
౭౨	బా	కా	౭౨	తై	గరజి	౭౨	౫౪	౧౨	బా	కా	౭౨	౧౫	౨౪	తై	గర
౭౩	తై	గ	౭౩	వన	భద్ర	౭౩	౫౫	౧౨	వ	భ	౭౩	౧౫	౨౪	వన	భ
౭౪	వన	భ	౭౪	బవ	బావ	౭౪	౫౬	౧౨	బ	బా	౭౪	౧౫	౨౪	బవ	బా
౭౫	బవ	బా	౭౫	కా	తైతలు	౭౫	౫౭	౧౨	కా	తై	౭౫	౧౫	౨౪	కా	తై
౭౬	కా	తై	౭౬	గర	వనజి	౭౬	౫౮	౧౨	గ	వ	౭౬	౧౫	౨౪	గర	వన
౭౭	గర	వ	౭౭	భ	బవ	౭౭	౫౯	౧౨	భ	బ	౭౭	౧౫	౨౪	భ	బవ
౭౮	భ	బ	౭౮	బా	కొలుప	౭౮	౬౦	౧౨	బా	కా	౭౮	౧౫	౨౪	బా	కా
౭౯	బా	కా	౭౯	తై	గరజి	౭౯	౬౧	౧౨	బా	కా	౭౯	౧౫	౨౪	తై	గర
౮౦	తై	గ	౮౦	వన	భద్ర	౮౦	౬౨	౧౨	వ	భ	౮౦	౧౫	౨౪	వన	భ
౮౧	వన	భ	౮౧	బవ	బావ	౮౧	౬౩	౧౨	బ	బా	౮౧	౧౫	౨౪	బవ	బా
౮౨	బవ	బా	౮౨	కా	తైతలు	౮౨	౬౪	౧౨	కా	తై	౮౨	౧౫	౨౪	కా	తై
౮౩	కా	తై	౮౩	గర	వనజి	౮౩	౬౫	౧౨	గ	వ	౮౩	౧౫	౨౪	గర	వన
౮౪	గర	వ	౮౪	భ	బవ	౮౪	౬౬	౧౨	భ	బ	౮౪	౧౫	౨౪	భ	బవ
౮౫	భ	బ	౮౫	బా	కొలుప	౮౫	౬౭	౧౨	బా	కా	౮౫	౧౫	౨౪	బా	కా
౮౬	బా	కా	౮౬	తై	గరజి	౮౬	౬౮	౧౨	బా	కా	౮౬	౧౫	౨౪	తై	గర
౮౭	తై	గ	౮౭	వన	భద్ర	౮౭	౬౯	౧౨	వ	భ	౮౭	౧౫	౨౪	వన	భ
౮౮	వన	భ	౮౮	బవ	బావ	౮౮	౭౦	౧౨	బ	బా	౮౮	౧౫	౨౪	బవ	బా
౮౯	బవ	బా	౮౯	కా	తైతలు	౮౯	౭౧	౧౨	కా	తై	౮౯	౧౫	౨౪	కా	తై
౯౦	కా	తై	౯౦	గర	వనజి	౯౦	౭౨	౧౨	గ	వ	౯౦	౧౫	౨౪	గర	వన
౯౧	గర	వ	౯౧	భ	బవ	౯౧	౭౩	౧౨	భ	బ	౯౧	౧౫	౨౪	భ	బవ
౯౨	భ	బ	౯												

శ్లో॥ అనూరాధాధనిష్ఠాచ శ్రవణందశమంగంతథా ।
 మూలాశపున్నగేమాశ్లేషాద్వాత్రింశః ౩౨ త్తాళరోహిణీరం ।
 పూర్వాభాద్రంతుషాడశ్యాంగ౯ అశ్విన్యాంపున్నగేమేవచ ।
 ఆరుద్రహస్తనక్షత్రై ఏకవింశతి౨౦నాడికాః ।
 ఉత్తరాశతతారాచ అష్టాదశ౧౮ మిదంశృణు ।
 భరణీచోత్తరాభాద్రాపూర్వాషాఢాత్రియష్టకం౨౪ ।
 పుష్యపుబ్బాచచిత్తాచ ఉత్తరాషాఢవింశతిః॥ అర్దస్పష్టం॥
 విషధృవంఖఖాష్టఘ్నా శశిభుక్తివిభాజితాః । నాడ్యాదికంతు
 పూర్వక్ష౯ యోజయెద్విషనాడికాః॥ యింకోకపద్ధతి॥
 ఖాంగచోద్భవంపూర్వరుక్షం వర్తమానోడునాసహ ।
 విషప్రమాణనిఘ్నంతు షష్ట్యాప్తంపూర్వతోపియుక్॥

అ॥ పూర్వనక్షత్రము ౬౦ట్లోశోధించి వర్తమాననక్షత్రముకుడితె నక్షత్రా
 ద్యంతమగును. ఆనక్షత్రాద్యంతమును ఆసక్షత్రవిషప్రమాణ ఘడియలుచాత గు
 ణించి ౬౦టభాగించిచచ్చిన ఘటికాదిపూర్వనక్షత్రములో కూడెది.

శ్లో॥ షష్టిరతాచేద్దివసెప్రవర్తతే అహారతంచేన్నిశిపూర్వవాసరే ।
 ఖాంగశ్చాపాస్తునగతం పూర్వస్మిన్దివ సెదివిరాత్రిత్యాజ్యం
 వేదయుక్తం నిశిత్యక్తివిశేషకం । నక్షత్రాద్యంతుతిధ్యంతం
 త్యాజ్యమానంభవేదిదం॥

అ॥ పూర్వనక్షత్రములో కూడిన మొత్తములో ౬౦న్ని పోయినట్టాయనా
 అదివసుండు పగలున్న అహస్సుపోయినా పూర్వరాత్రింన్ని ౬౦న్ని అహప్రమాణ
 మున్న పోయినట్టాయనా అదిసంరాత్రిన్ని త్యాజ్యమగును. ౬౦న్ని అహప్రమాణ
 మున్న పోకపాయనా పూర్వరోజుదివసుండు త్యాజ్యం. రాత్రిత్యాజ్యములో ౪
 కూడి రాత్రిప్రమాణముతీశివేస్తేను శేషత్యాజ్యమగును. నక్షత్రాద్యంతమునుగట్ట
 భాగి నైను త్యాజ్యప్రమాణమగును.

అమృతధృవ సాధనము.

శ్లో॥ అశ్వినీవిష్టధృవో హేనతోమృతధృవస్యా విధోద్భవస్తు స
 ర్వధార్క౧౨సంయుతోభవేత్ । అనురేర్క౧౨శోధితేభలేమ
 శేషభేషువై సంభవంతివేదనాహు ౨౪సంయుతేషుధృవాః॥

అ॥ అశ్వినీ విషధృవంలాగతీసిన అశ్వినీఅమృతధృవం. మృగశరధృవము
 లో౧౨కుడితె అమృతధృవం. మూలానక్షత్రములో ౧౨శోధించినఅమృతధృవము
 గును. కడమనక్షత్రాలకు ధృవాలులో౨౪కూడితేను అమృతధృవములగును.

వారత్యాజ్యం రాహుకాలము.

శ్లో॥ విధుస్సేరీభృగుసుత జ్ఞజీవోభామభాస్కరాః ।
 త్రిపాదత్రీణివృద్ధిస్యా ద్రాహుకాలముదాహృతం॥

అ॥ సోమవారం౩౪ శనివారం౨౪ శుక్రవారం ౧౧ బుధవారం౧౫ గురు
 వారం౧౮౪ మంగళ్యారం౨౨౪ ఆదివారం౨౬ యావారములందురూఘడియల
 మీదట రఘుడియలు రాహుకాలత్యాజ్యము.

లగ్న త్యాజ్యము.

శ్లో॥ అజవృషభధనుః కన్యకాదౌభుజంగః । ఝషమకరకుభీరే వృ
 శ్చికాంతేచరాహుః । మిధుచఘటతులానాం సింహమధ్యేతు
 గ్రుధః । సకలమునిమేతంస్యా త్వర్వకార్యేమనజం॥

అ॥ మేష-వృషభ-ధనుః కన్యాలగ్నములకు మొదలరఘుడియ ఖుజంగమునే
 టిత్యాజ్యం. మిధున-కటక-వృశ్చిక-మకరలగ్నములకు అఖరుసఆరఘుడియారాహు
 త్యాజ్యము. మిధున-కుంభ-తులా-సింహ్యలగ్నములకు పిట్టసగభాగమున గ్రుధము
 నేడిత్యాజ్యము సమస్తకర్మలకుకూడదు.

ధృవసాధనము.

శ్లో॥ ఇష్టాపూర్వనవాంశకాదశగంహతాత్రాప్తాలవాద్యాధృవాః॥

అ॥ నక్షత్రతసాదాలుగంటగుణించి ౩టభాగిస్తే ధృవభాగలగును. శేషం
 ౬౦టగుణించి ౩టభాగి నైతిప్రలగును॥ ప్రత్యక్షం॥ మూలానక్షత్రాదిత్యుక్తియ్య పాద
 మునకు గతపాదాలు౨౪కున్న గంటగుణిస్తే ౨౪౦న్ని ౩టభాగిస్తే లబ్ధం ౨౪౬౦౪౦
 ఇదిరాశ్యాదిచేస్తే ౩పాదధృవం రాశి-౬౦-౦-౦ రాబడెను.

రవ్యాదిగ్రహములకు నక్షత్రపాద ప్రవేశానయనము.

శ్లో॥ ధృవస్యహీనం ఖుచరేష్యమాణం గ్రహస్యహీనం ధృవయాతి
 సాంజ్ఞా । తయోవిలిప్తా స్వగతివిభక్తా పారాద్యహభే
 నగతైవ్యయోజ్యం॥

అ॥ గ్రహము ధృవముకంటెతక్కువాయనా ఏవ్యప్రవేశము. గ్రహముధృ
 వముకంటె యెక్కువాయనాగతంగనుక ధృవములోగ్రహాన్నికాని గ్రహంలో ధృవ
 ముకానితీసివేసి ౬౦టగుణించి ౨ ప్రలుకూడి వారివారిస్ఫుటిగతులుచాత భాగి నైను
 వారంబుచ్చును. శేషం౬౦టగుణించి స్ఫుటిగతిచాతభాగిస్తే ఘడియలు శేషం౬౦ట

గుణించిన గతిచాతభాగినై విఘడియలు ఇవిఅహరర్థలో గతవ్యములెరిగి సంస్కరించేది. చారప్రవేశమగును.

శ్లో॥ భాగాదిఖచరస్త్రివిధాన్న ఖవేదారం ప్రస్తుభాదికః ।
భగతస్తుఖవేదరంఘ్నా గుణావహారాశిసంజ్ఞకః॥
కార్తాంతికేంద్రంచంద్రస్యా ద్వారద్వాజనగోత్రిణా ।
గోపాలకృష్ణసిద్ధాంతి స్ఫుటాధ్యాయోమయాకృతా॥
ఇతి బ్రహ్మశ్రీ, మక్కపాటి. వెంకటమణిస్థాంతి సుబ్బరాయసిద్ధాంతి
ప్రియశిష్య, రాళ్లభండి. గోపాలకృష్ణసిద్ధాంతి విరచితే
గణరంజినీ స్ఫుటాధ్యాయ స్తుతియ్యః.

కు జా దు ల స్ఫు టం,

(ప్రారంభః.)

శ్రీఘ్రములు తెలిసేక్రమం.

శ్లో॥ కుజజీవశనినాంతు రవిశ్రీఘ్రోచ్చనామకం ।
జ్ఞశుక్రియోమధ్యరవి గ్రహశాతోశ్రీఘ్రసంయుతౌ॥
అ॥ కుజగురుశనులకు సూర్యుడుశ్రీఘ్రోచ్చనమును కుక్రబుధులకు సూర్యుడెదుర్యగ్రహమును బుధశుక్రలు శ్రీఘ్రోచ్చలున్నాగును.
కేంద్రసాధనము.
శ్లో॥ గ్రహశాసశ్రీఘ్రం చలకేంద్రనామకం షడ్భాదికంచక్రవిశోధితం
చ॥ మేషాదికేంద్రేధనజాభజజ్యాతులాదిగెల్లత్రిభోసకోటిః॥
అ॥ గ్రహమును శ్రీఘ్రకేంద్రములూ శోధించిన చలకేంద్రమునకును ఆకేంద్రము మేషాదికరసులలోగా మేషాదికేంద్రంధనుభుజకేంద్రము కరసులవైగాతులాదికేంద్రం యీ భుజజ్యలని తెలిసి మందభుజప్రకారము భుజసాధించి భుజరాశ్యాదిని 3రసులలోశోధిస్తే శోటియగును.
శ్లో॥ కేంద్రత్రిభాల్పేతుతదేవబాహుస్త్రిభోధికేచక్రదళాద్విశోధ్యం ।
షడ్భాదికేషడ్రహితంభుజస్యాన్న వాధికంచద్యగణాద్విశోధ్యం॥

అధజ్యాఖండాజీవనిణాయం.

శ్లో॥ జీవాస్సాధాన్వృ-3ం సప్తాంశా 2-0 ।
యుగార-0 లిప్తాస్థితాస్ఫుటాః॥
అ॥ కేంద్రము రాశిస్థానమునున్నావుండెనా ప్రథమజీవ ౩-0 కేంద్రము రాశిస్థానము ఒకటివుండెనా రెండోజీవ 2-0వున్నది. కేంద్రము రాశిస్థానం రెండువుండెనా మూడోజీవయగు ౪-0 యీ ప్రకారము ఆవశ్యమైనజీవమువుండునునేది.
స్ఫుటజీవసాధనలక్షణం.
శ్లో॥ విభుక్తాంశాద్విగుణ్యాంశా శ్చతుర్భూంశశ్చక్షణానితే॥
అ॥ కేంద్రమువలన ప్రథమ జీవతయినపుడు భాగలు యన్ని అగుచున్నవో ఆభాగలు గజీవయగు ౩-0లోతీసిన మాసస్ఫుటజీవయగును. కేంద్రమువలన ఆజీవతయినపుడు సప్తాంశాని 2-0జీవముచ్చి ద్విగుణ్యాంశశ్చ అనిరాసి క్రిందిభాగలుద్విగుణించి తీసివేస్తేను రెండోస్ఫుటజీవయగును. కేంద్రము 3జీవసంభవించిన కాలమందు 3జీవయగు ౪-0లో కేంద్రభాగలు (చతుర్భూంశశ్చక్షణానితే) అని క్రిందిభాగాదికటగుణించి ౪-0లోగలచ్యుకాని 3-౬౦పెట్టుకొని దీనియందుతీసిన స్ఫుటజీవయగును. భుజకోటును జీవముసాధించేది.

భుజజ్యాకోటిజ్యాసాధనం.

శ్లో॥ జీవలిప్తలిప్తభూం భాగలిప్తచతుష్ప్రతిం ।
మధ్యోజ్యం షష్టి౬౦షష్ట్యస్తం షష్ట్యస్తంక్రమశోన్వితం॥
అ॥ భుజముగాని కోటికిగాని ఇష్టజీవమునాధించి, కేంద్రముయొక్క భుజశోటునుసాధించుకొని భుజకోటులరాశిసానమువలన జీవచేసుకొని జీవభాగలిప్తలిప్తలను శోటిభాగలిప్తలిప్తలను చతుష్ప్రతినిర్ణాయానపెట్టుకొని వారివారి భాగలిప్తలచాతగుణించి ఒంటభాగించిపైనకూడి మధ్యయుతంచేసి ఒంటభాగించి భాగస్థానములోకూడి ఒంటభాగించి రాశిస్థానమందున్న సంఖ్యయందుకూడేది.
శ్లో॥ రాశిస్థానంచశూన్యంచై చూన్యమేవవినిక్షిపేత్ ।
రాశిరేకంత్రిభిరుక్తం ద్వారాశౌపంచభిర్యుతం॥

అ॥ భుజరాశ్యాదిగాని. శోటిరాశ్యాదిగాని సున్నా అయినకాలమందు వచ్చినఫలములోనే సున్నాకూడేది. రాశిరేకంత్రిభిర్యుక్తమని రాశిసానమందు గవుండెనా వకటిన్ని 3న్నుకూడితే నాలుకయినను, అనాలున్నుఫలమున్ను వెంకి చేసుకునేది. (ద్వారాశౌపంచభిర్యుతం) అని రాశిస్థానమందు 4వున్నప్పుడు గెకూడగాయేడగును, యీ 2న్ను రాశిస్థానసంఖ్యయందుకూడినదిఫలమున్ను మొత్తమగును.

అథ ప్రక్షిప్తము.

శ్లో॥ అథ ప్రక్షేపకం వక్ష్యే వికలాత్ ప్రసంయుతం ।

కలాక్ష భాగసంయుక్తం రాశి భాగసమన్వితం ।

సర్వం వక్ష్యే విభాగేన బుద్ధిమాంద్య విచక్షణం ॥

అ॥ రాశిని భాగలంకూడెది భాగలమలిప్తలంకూడెది లిప్తలమలిప్తలంకూడి ఓంటయెత్తినైను భుజజ్యకోటిజ్యలు అగును.

అథ కుజాదినాం భుజాఫలసాధనార్థం మధ్యభేదము.

శ్లో॥ కుజమాండస్ఫుటభేదా వప్తి ఓం భాజితకణయోః ।

బుధస్య సర్వదారూప లోచనం గ్రహకణయోః ।

గురుమాండస్ఫుటభేదో యుగవేదరరహితాఫలః ।

వ్యాసోశుక్రస్య ద్రావణాం శాశ్వతం శీఘ్రకణముదాహృతం ।

శనిమాండస్ఫుటభేదో మోక్షకాండభాజితాత్ఫలం ।

లిప్తాదిభుజకోటిజ్య సంస్కారస్ఫుటకణయోః ॥

అ॥ కుజుని మాండస్ఫుటభేదమును ఓంటభాగించగా లబ్ధం. లిప్తలిప్తలు భుజశీఘ్రకణయగును. బుధునిగ్రహకణభృశస్ఫుటికి మోక్షం స్ఫుటభేదమును రరరభాగించిన లబ్ధలిప్తాదిగురుశీఘ్రభేదం. శుక్రునిగ్రహకణలిప్తలీఘ్రభేదం. శనికి మాండస్ఫుటభేదము గంటభాగించగా లిప్తాదిశనిశీఘ్రభేదమగును. యాశీఘ్రభేదములలోను భుజజ్యకోటిజ్య సంస్కారములు చేసిన స్ఫుటశీఘ్రభేదములు.

శీఘ్రభేదానాం స్ఫుటికరణము.

శ్లో॥ ఏతే కుజాదినాం బాహు జాద్వ్యం శయంతాస్పర్శే ।

కోటిజ్యాభిస్సహితా వియుతాస్తై స్ఫుటతరాళమేచ్ఛేదాః ॥

అ॥ కుజాది వంచగ్రహములకు భుజమరెండింటభాగించి భేదం లంకూడెది. కోటిజ్యను కూడదముగాని తీసివెయ్యదముగానిచేస్తే స్ఫుటభేదమగును ॥

కోటిజ్యాసంస్కారము.

శ్లో॥ ధనకోటిజ్యాచేమ్యతమ్యణ కోటియదీహవియుతంస్యాత్ ।

ధనరూపణమనిశంజ్ఞయం కేంద్రాదోజయుగ్గసంస్థాశ్చ ।

కుజబాహుజ్యాస్తాంశో యుతాళమేస్ఫుటచ్ఛేదాః ॥

అ॥ కోటిజ్యను కేంద్రము 3 రాసులలో గాధనకోటి. 3 పైసలటివరకు రుణ కోటి. ఓటికి పైసలటివరకు రుణకోటి. ౯ టికి పైస ౧౨ రాసులవరకు ధనకోటి. ధనకోటి

అయిన భేదం లంకూడెది. రుణకోటి అయిన భేదం లంకూడెది స్ఫుటశీఘ్రభేదమగును. కుజునికమాత్రం భుజాఫలం గంటభాగించగా లిప్తాదికూడెది. స్ఫుటభేదమగును.

శీఘ్రభుజాఫల సంస్కారం.

శ్లో॥ లిప్తికృతబాహుజ్యా స్ఫుటశీఘ్రభేదభాజేతేఫలం ।

భాగాద్యంధనమ్యణమేవ తులాదిస్థితానకేంద్రాచ్చని ॥

అ॥ భుజజ్యభాగాని ఓంట గుణించి లిప్తలంకూడి తిరుగా ఓంటగుణించి విలిప్తలంకూడి భేదం ఓంటగుణించి విలిప్తలంకూడిన శీఘ్రభేదంచాతను భాగించగా వచ్చిన భాగాదిఫలం భుజాఫలమగును. ఆ భుజాఫలము శీఘ్రకేంద్రము మేపాది ఆయనా మాండసంస్కారగ్రహములలో కూడెది తులాది కేంద్రమాయనా మాండ సంస్కారగ్రహములలో శోధించెది. స్ఫుటమగును.

కుజాదీనాం శీఘ్రస్ఫుటగతిసాధనం.

శ్లో॥ వ్యాసంశీఘ్రఫలాంశాకణం భాగోన్యగ్రహశీఘ్రయోః ।

గత్యంతరఘ్నాఞ్చేదాస్తం త్యక్త్యాశీఘ్రగతేగతిః ।

యథాఫలమనల్పంచ వక్రభుక్తిర్వివర్యయాత్ ॥

అ॥ శీఘ్రభుజాఫలం గతిపాలుగొన్న లబ్ధం మధ్యవ్యాసలో శోధించి తమ శీఘ్రగతిలోను మందస్ఫుటగతితీసిన కేంద్రగతియగును. శీఘ్రాకణఫలంతీసిన వ్యాసంచాతను చతుష్ప్రతిన్యాయానగుణించి తమతమ శీఘ్రభేదంచాత పాలుగొన్న లబ్ధం శీఘ్రగతిలో శోధిస్తేను స్ఫుటగతి అవును. అటుగాక ఫలం శీఘ్రగతిః అంటే అధికమాయనా అఫలం లో శీఘ్రగతితీస్తేను అది వక్రగతియగును.

క్రాంతిసాధనము.

శ్లో॥ భుజజ్యశాస్త్రతురగ ౭౭ భాజితాలబ్ధమేవచ ।

త్రిణ్యభియుగరర ౩ పేనంతం జ్యాభక్తాంశాదిక్రాంతిమ ॥

అ॥ భుజజ్యను ౭౭ టిచాతభాగించిన లబ్ధం. రర ౩ ట్లో తీసివెయ్యగా మిగిలిన కేవలంచాతను భుజజ్యభాగిస్తేను అంశాదిక్రాంతియగును.

విక్షిప్తసాధనము.

శ్లో॥ భుజజ్యలోచనంచూప శూన్యేందుగంగం భాజితాత్ఫలం ।

లబ్ధమష్టాగ్ని ౩౦ శోధ్యంచ భుజస్యాత్ఫలవిక్షిప్తం ॥

అ॥ మాండభుజజ్య గంగం టిచాతభాగించగా వచ్చిన లబ్ధం ౩౦ ట్లో తీసివెయ్యగా మిగిలిన కేవలంచాతను భుజజ్యభాగించగా వచ్చిన లిప్తాది చంద్రాదులను విక్షేపమగును.

న్యాయానగుణించి మధ్యయుతంచేసిమానమక్కించి అదిమీదమాడి అదిరటగుణించి
 గెట పాలుగొన్నలబ్ధం లిప్తాదిఫలం శీఘ్రగతిలోతీసివేసిన స్ఫుటగతియగును.
 యిపుడుఫలమధికమై శీఘ్రగతిలోపోకపాయనా ఫలంలోశీఘ్రగతి శోధిస్తేను పక్ర
 గతియగును.

శుక్రశనిస్ఫుటములు ప్రత్యక్షం.

గ్రహంమధ్యరవి ౪-౨-౩౨-౦ శ్రీఘోచ్చశుక్రమడు ౧౧-౨-౫౦.౯ మాండో
 చ్య౨-౨౦-౦-౦ మందకేంద్రం ౧-౧౨-౩౨-౦ భుజజ్యో-౫౮ కోటిజ్యో-౨౨ ధవం
 గనుకఅర్థించి మందచేదంలో ధనరుణములుగు రైరిగి సంస్కరిస్తేను కోట్లర్థసం
 స్కృతచేదం ౩౨-౪౪ పూర్వమర్యాదను యీచేదాన పాలుగొన్నలబ్ధం రుణ
 భజాఫలము౧-౬-౩౩ ఇదితీసిన మందస్ఫుట శుక్రమడు౪-౬-౨౫-౨౨ శుక్రనికిరవి
 గ్రహంగనుక రవిగతిగో-౮న్ని కోటిజ్యచాతగుణించి మందచేదంచాతపాలుగొన్న
 లబ్ధము ౦-౫౯న్నిధనకోటి గనుకరుణమనితీసిన మాందస్ఫుటగతిగో-౯ మాందస్ఫు
 ట శుక్రనిలోను శ్రీఘోచ్చతీసిన శీఘ్రకేంద్రము ౪-౨౫-౩౮-౧౮ దీనికి భుజజ్య
 ౪-౧౨ రూకోటి జ్య౨-౦ వ్యాసంగ౧ భుజజ్యను౩ట పాలుగొన్నలబ్ధం౧-౨౪ ఇది
 వ్యాసంలో కూడిన౧౨-౨౪ ఇందులో రుణకోటి గనుక కోటిజ్యనుశోధించిన శీఘ్ర
 చేదం౫-౨౪ భుజజ్యయీచేదాన పాలుగొన్నలబ్ధం భుజాఫలరాశ్యాది ౧-౧౬-
 ౫౧-౧౦ ఇదితీసినశీఘ్రస్ఫుటశుక్రః ౨-౧౯-౩౪-౧౨ శీఘ్రగతి౬౮ మందస్ఫుట
 గతితీసిన కేంద్రగతి౩౨-౫౯ ఇది శుక్రమధ్యవ్యాసాన ౧౧టగుణించి శీఘ్రచేదాన
 పాలుగొన్నలబ్ధం౨౫-౩౪ శీఘ్రఫలరాశ్యాది ౧-౧౬-౫౧-౧౦ ఇదిరాశిస్థానం గటి
 గనుక స్ఫుటఖండం౩-౧౩ ఇందుచాత౨౫-౩౪న్న చతుష్ప్రతిన్యాయానగుణించి
 మధ్యయుతంచేసి మానమక్కించి మీదకూడిఅదిరటగుణించి గెట పాలుగొన్నలబ్ధం
 ౫౨-౧౦ ఇదిశీగ్రగతి ౯౬-౮లోతీసిన స్ఫుటగతి౩౮-౫౮న్ని ఆయను.

శనిస్ఫుట౦౦౦ శని౨-౦-౪౯-౪౯ శీఘ్ర౦౪-౨-౩౨-౦ మాంద౦౮-౦-౦-౦ మంద
 కేంద్రం ౬-౦-౪౯-౪౯ ధనభుజజ్య౦-౨ రుణకోటిజ్య౮-౨ కోట్లర్థసంస్కృత చేదం
 ౫౮-౫౬ ధనభుజాఫలము ౦-౨-౨ మందస్ఫుటశని ౨౦-౫౬-౫౬ రుణకోటిఫలం
 ౦-౧౬మాందస్ఫుటగతి౨-౧౬మందచేదంగో-౫౬న్న రటగుణించి టటపాలుగొన్న
 వ్యాసం౬౮-౪౫శీఘ్రకేంద్రము ౯-౨౩-౨౪-౫౬న్న ధనభుజజ్య ౨-౩౧ ధనకోటి
 జ్య౩-౧౩ శీగ్రచేదం౨౪-౨౮ భుజాఫల౦౬-౩-౧౩ స్ఫుటశని ౨-౨-౦-౯ గత్యంతర
 కేంద్రగతి ౫౬-౫౨ ఇది మధ్యవ్యాసంచాతగుణించి శీగ్రచేదంచాత పాలుగొన్న

లబ్ధము ౫౨-౨౮ ఇది శీఘ్రభుజాఫలం రాశ్యాదిగానుచేసి సాధించిన స్ఫుటఖండం
 ౪-౨౪ట గుణించి మానమక్కించి తిరుగా రట గుణించి గెట పాలుగొన్న లబ్ధం
 లిప్తాదిఫలము ౫౪-౨ ఇదిశీఘ్రగతిలోతీసిన స్ఫుటగతి ౫-౧ ఇదేక్రమము.

ఇంకొకవిధాయకముగా స్ఫుటము శీగ్రమాందపదకములవలన స్ఫుటమున్న
 కేంద్రసాధనముజేయు క్రమముచెప్పచున్నాను.

లఘూపాయస్ఫుటం.

శ్లో॥ గ్రహంమృదూచ్ఛాధ ధనంచలోచ్ఛా త్వక్త్వావశేషం కిధ
 యంత్రికేద్రం | షడ్భాధికే చక్రదశేవిహీనై త్రిభ్యోధికేచక్ర
 దశాచ్యుతస్యాత్ | మాందోభుజశ్శీఘ్రభుజ స్తుకేంద్రేషడ్భా
 ధికేమండలత్యుతస్యాత్ ॥

అ॥ గ్రహమును మందోచ్చలోకాని శ్రీఘోచ్చలోకాని తీసిన కేంద్రము
 గును అది మాందకేంద్రమాయనా ౩ రాసులలోగా అదేభుజకిపై ౬ రాసులలో
 శోధించినది భుజకిపై ౯ రాసులవరకు ౬ రాసులు తీసివేసినదిభుజ కిపై ౧౨
 రాసులలోతీసివేసి మాందభుజ యగును. శీఘ్రముకు ౬ రాసులలోగా అదేభుజ ౬
 రాసులకుపై ౧౨ రాసులలోతీసినది శీఘ్రభుజయగును.

మాందశీఘ్రపదకసాధనం.

శ్లో॥ తద్భావమభాగాః పవన్తై గిర్విభక్తా మాందేచశీఘ్రేచ ఫలం
 పదస్యాత్ | శిష్టంతదేమ్యాంతర నిఘ్న మధై ౯౫ విభాజ
 యేదాప్తఫలంక్రమేణ | గతేపదే స్థికస్వమృణంవిదవ్యాధ్యం
 మ్యేవదేతత్పదకాధికోనే॥

అ॥ మాందశీఘ్రభుజలను భాగాలుచేసి ౫టభాగించినలబ్ధం. మాందశీఘ్రపదక
 ములగును శేషమును, లిప్తలను, పదకాంతరంచాతగుణించి గెటభాగించగావచ్చిన
 ఫలము పతకమందు ధనాంతరమైతేమాడేది. రుణాంతరమైతేతీసిన స్ఫుటపతకమగు
 ను అదేభుజాఫలమని తెలిసిది.

భుజాఫల సంస్కారం.

శ్లో॥ కలాదికంబాహుఫలంసమేతంమృదూద్భవంక్షేప్రసమన్వితంచ॥
 క్రమేణకుర్యాద్గగనేచరేషు మేపాదికేంద్రస్వమృణంతులాదౌ ॥

అ॥ భుజాఫలములిప్తలు గనుక ఒంటభాగించి భాగాదిఫలం శీఘ్రమాంద సంస్కారగ్రహములయందు మేషాదికేంద్రమాయనా ధనమనికూడేది. తులాదికేంద్రమాయనా రుణమనితీసివేసేది.

ఇతరులకు అందరికిరవిభుజాఫల సంస్కారంచేసి స్ఫుటంచాయవలయును.

శ్లో॥ భుజాఫలకలాభానో భాజితాశైలలోచనైః ।

ఫలంకలానుమధ్యేందో సంస్కూర్యాతి గ్రరస్తివత్ ॥

అ॥ యావ్రహ్మకరము సూర్యచంద్రులకు మాందసంస్కారమువలన స్ఫుటగ్రహములగుదురు.

కుజాదులస్ఫుటం.

శ్లో॥ కుజాదికానాంతుపరిస్ఫుటత్వం మధ్యేవిధాయానుఫలార్థమాదా । తత్రైవమాందస్యఫలస్యచాధాం మధ్యేపునమాం దఫలంసమస్తం । శ్రేష్ఠంఫలంసర్వ మిహైవకుర్యా దేవం కృతేతేఖచరాస్ఫుటాస్యః ॥

తా॥ కుజాదిపంచగ్రహములకు శీఘ్రఫలార్థసంస్కారంమొదటనున్న మాందసంస్కారము ౨ పర్యాయమున్న ౩ పర్యాయం మాందఫలం యావత్తున్న మధ్యగ్రహమందు సంస్కరించి ౪ శీఘ్రసంస్కారము సంస్కరించితే కుజాదులు స్ఫుటమగుదురు.

మాందగతి సాధనము.

శ్లో॥ మధ్యేగతిస్తత్త్వద కాంతరఘ్నో । శరైశ్చిర్విభక్తా వికలాః ఫలంతత్ । స్వర్ణంగతౌకర్కమృగాదికేంద్రే । కుర్యాదియం మందగతిప్రదిష్టాత్ ॥

అ॥ మందస్ఫుటముకు మధ్యగతులు పదకాంతరముచాత గుణించి ౫-౮ భాగించగా వచ్చిన లబ్ధము ఫలం కటకాదికేంద్రమైతే గతిలోకూడేది మకరాది కేంద్రమయితే మధ్యగతిలో. తీసిన స్ఫుటగతియగును.

కుజాదుల శీఘ్రగతినాధనం.

శ్లో॥ స్వమందగత్యానుచలోచ్చభుక్తిం । తాంతద్విధఃకేంద్రగతిం వదంతి సైమాంగతైష్యాం తర నిష్ఠమృదైశ్చిర్విభాజయే దాప్తఫలంవిలిప్తాఃకుర్యా ధనణాంనిజమందభుక్తా । ద్వంమ్య పదేతత్త్వదకాధికోనే స్ఫుటాగతిన్యాదభిశేతుశోభ్యా । తదం తరంవక్రగతిప్రదిష్టాః ॥

అ॥ మాంధస్ఫుటగతిని శీఘ్రాచ్చగతిలో శోధించిన కేంద్రగతియగును ఆ కేంద్రగతి శీఘ్రపదకాంతరంచాత గుణించి ౫-౮ భాగించగా వచ్చినలిప్తాది మాందస్ఫుటగతియగు ధనాంతరమైతే ధనమున్న రుణాంతరమైతే రుణమున్న చేసిన స్ఫుటగతి యగును ఫలంలో శీఘ్రగతిపోయిన వక్రగతియని యెరుంగుము.

రవిమాంద పదకాలు.	చంద్రమాంద పదకాలు.	కుజమాంద పదకాలు.
౧ - ౧౨ - ఆ - ౧౧	౧. ౨౭ - ఆ - ౨౬	౧. ౬౧ - ఆ - ౬౧
౨ - ౨౩ - ఆ - ౧౧	౨. ౫౩ - ఆ - ౨౬	౨. ౧౨౩ - ఆ - ౬౦
౩ - ౩౪ - ఆ - ౧౧	౩. ౭౯ - ఆ - ౨౫	౩. ౧౮౩ - ఆ - ౫౮
౪ - ౪౫ - ఆ - ౧౧	౪. ౧౯౪ - ఆ - ౨౪	౪. ౨౪౧ - ఆ - ౫౭
౫ - ౫౬ - ఆ - ౧౦	౫. ౧౨౮ - ఆ - ౨౪	౫. ౨౯౮ - ఆ - ౫౩
౬ - ౬౬ - ఆ - ౧౦	౬. ౧౫౨ - ఆ - ౨౧	౬. ౩౫౧ - ఆ - ౫౩
౭ - ౭౬ - ఆ - ౯	౭. ౧౭౪ - ఆ - ౨౧	౭. ౪౦౨ - ఆ - ౪౭
౮ - ౮౫ - ఆ - ౮	౮. ౧౯౫ - ఆ - ౧౯	౮. ౪౪౯ - ఆ - ౪౫
౯ - ౯౩ - ఆ - ౭	౯. ౨౧౪ - ఆ - ౧౮	౯. ౪౯౪ - ఆ - ౪౦
౧౦ - ౧౦౦ - ఆ - ౭	౧౦. ౨౩౨ - ఆ - ౧౯	౧౦. ౫౩౪ - ఆ - ౩౬
౧౧ - ౧౦౭ - ఆ - ౬	౧౧. ౨౪౮ - ఆ - ౧౪	౧౧. ౫౭౦ - ఆ - ౩౨
౧౨ - ౧౧౩ - ఆ - ౫	౧౨. ౨౬౨ - ఆ - ౧౨	౧౨. ౬౦౨ - ఆ - ౨౭
౧౩ - ౧౧౮ - ఆ - ౫	౧౩. ౨౭౪ - ఆ - ౧౦	౧౩. ౬౨౯ - ఆ - ౨౨
౧౪ - ౧౨౩ - ఆ - ౩	౧౪. ౨౮౪ - ఆ - ౮	౧౪. ౬౫౧ - ఆ - ౧౮
౧౫ - ౧౨౬ - ఆ - ౨	౧౫. ౨౯౨ - ఆ - ౬	౧౫. ౬౭౯ - ఆ - ౧౨
౧౬ - ౧౨౮ - ఆ - ౨	౧౬. ౨౯౮ - ఆ - ౫	౧౬. ౬౮౧ - ఆ - ౮
౧౭ - ౧౩౦ - ఆ - ౧	౧౭. ౩౦౧ - ఆ - ౨	౧౭. ౬౮౯ - ఆ - ౩
౧౮ - ౧౩౧ - ఆ - ౦	౧౮. ౩౦౩ - ఆ - ౦	౧౮. ౬౯౨ - ఆ - ౦

రవి చంద్ర కుజమాంద పదకాలు సంపూర్ణం.

కుక్రీస్తు పదకములు.	3౨-౧౭౮౨-రు-3౧౭	౬-౪౭౯-అ- ౭౬
౧- ౧౧౮-అ-౧౧౮	33-౧౪౬౫-రు-౪౧౭	౭- ౫౫౨-అ- ౭౫
౨- ౨౩౬-అ-౧౧౮	3౪-౧౦౪౮-రు-౪౯౬	౮- ౬౨౭-అ- ౭౨
3- 3౫౪-అ-౧౧౭	3౫ ౫౫౨-రు-౫౫౨	౯- ౬౯౯-అ- ౭౦
౪- ౪౭౧-అ-౧౧౭	3౬- ౦-రు- ౦	౧౦- ౭౬౯-అ- ౬౮
౫- ౫౮౦-అ-౧౧౬	బుధమా-దపదకములు.	౧౧- ౮3౭-అ- ౬౫
౬- ౭౦౪-అ-౧౧౫	౧- ౨౫-అ- ౨౪	౧౨- ౯౦౨-అ- ౬౨
౭- ౮౧౯-అ-౧౧౪	౨- ౪౯-అ- ౨౪	౧3- ౯౬౪-అ- ౫౮
౮- ౯3౩-అ-౧౧౩	౩- ౭౩-అ- ౨౩	౧౪-౧౦౨౨-అ- ౫౪
౯-౧౦౪౬-అ-౧౧౧	౪- ౯౬-అ- ౨౨	౧౫-౧౦౭౬-అ- ౪౯
౧౦-౧౧౫౭-అ-౧౧౧	౫- ౧౧౮-అ- ౨౧	౧౬-౧౧౨౫-అ- ౪౫
౧౧-౧౨౬౮-అ-౧౦౮	౬- ౧3౯-అ- ౧౯	౧౭-౧౧౭౦-అ- 3౯
౧౨-౧౩౭౯-అ-౧౦౬	౭- ౧౫౮-అ- ౧౮	౧౮-౧౨౦౯-అ- 3౨
౧౩-౧౪౮౨-అ-౧౦౩	౮- ౧౭౬-అ- ౧౭	౧౯-౧౨౪౧-అ- ౨౫
౧౪-౧౫౮౫-అ-౧౦౨	౯- ౧౯3-అ- ౧౫	౨౦-౧౨౬౬-అ- ౧౮
౧౫-౧౬౮౭-అ- ౯౬	౧౦- ౨౦౮-అ- ౧౪	౨౧-౧౨౮౪-అ- ౭
౧౬-౧౭౮౩-అ- ౯౫	౧౧- ౨౨౨-అ- ౧౨	౨౨-౧౨౯౧-రు- ౧
౧౭-౧౮౭౯-అ- ౯౧	౧౨- ౨౩౪-అ- ౧౦	౨౩-౧౩౦౦-రు- ౭
౧౮-౧౯౬౮-అ- ౮౫	౧౩- ౨౪౪-అ- ౮	౨౪-౨౪౦౩-రు-౧౩
౧౯-౨౦౫౪-అ- ౮౦	౧౪- ౨౫౨-అ- ౭	౨౫-౨౪౦౩-రు-౧౩
౨౦-౨౧౪౪-అ- ౭౪	౧౫- ౨౫౯-అ- ౫	౨౬-౨౪౦౩-రు-౧౩
౨౧-౨౨౦౮-అ- ౭౪	౧౬- ౨౬౪-అ- 3	౨౭-౨౪౦౩-రు-౧౩
౨౨-౨౨౭౨-అ- ౫౬	౧౭- ౨౬౭-అ- ౧	౨౮-౨౪౦౩-రు-౧౩
౨౩-౨౩౨౮-అ- ౪౬	౧౮- ౨౬౮-అ- ౦	౨౯-౨౪౦౩-రు-౧౩
౨౪-౨౩౭౪-అ- ౨౯	బుధమా-దపదకములు.	౩౦-౨౪౦౩-రు-౧౩
౨౫-౨౪౦౩-అ- ౧౧	౧- ౮౧-అ- ౮౦	౩౧-౨౪౦౩-రు-౧౩
౨౬-౨౪౧౬-రు- ౭	౨- ౧౬౧-అ- ౮౦	౩౨-౨౪౦౩-రు-౧౩
౨౭-౨౪౦౯-రు- 3౬	౩- ౨౪౧-అ- ౮౦	౩౩-౨౪౦౩-రు-౧౩
౨౮-౨౩౭౩-రు- ౭౦	౪- ౩౨౧-అ- ౮౦	౩౪-౨౪౦౩-రు-౧౩
౨౯-౨౩౦౩-రు-౧౧౨	౫- 3౯౯-అ- ౭౭	౩౫-౨౪౦౩-రు-౧౩
౩౦-౨౨౧౧-రు-౧౭౧		౩౬- ౦-రు- ౦
౩౧-౨౦౨౦-రు-౨౩౮		...

గురుమాందపదకములు	౧౨-౫౩౫౬-౩౩	౬-౫౫-అ- ౮
౧- ౨౭-అ-౨౨	౧౩-౫౬౮-అ-౩౦	౭-౬౩-అ- ౭
౨- ౫౪-అ-౨౭	౧౪-౫౯౮-అ-౨౬	౮-౭౦-అ- ౬
౩- ౮౧-అ-౨౬	౧౫-౬౨౪-అ-౨౨	౯-౭౬-అ- ౬
౪-౧౦౭-అ-౨౪	౧౬-౬౪౬-అ-౧౮	౧౦-౮౨-అ- ౫
౫-౧౩౧-అ-౨౪	౧౭-౬౬౪-అ-౧౪	౧౧-౮౭-అ- ౫
౬-౧౫౫-అ-౨౨	౧౮-౬౭౮-అ- ౯	౧౨-౮౭-అ- ౫
౭-౧౭౭-అ-౨౧	౧౯-౬౮౭-అ- ౪	౧౩-౮౭-అ- ౩
౮-౧౯౮-అ-౨౦	౨౦-౬౯౧-రు- ౧	౧౪-౮౭-అ- ౩
౯-౨౧౮-అ-౧౮	౨౧-౬౯౦-రు- ౭	౧౫-౮౭-అ- ౩
౧౦-౨౩౬-అ-౧౬	౨౨-౬౯౩-రు-౧౩	౧౬-౮౭-అ- ౧
౧౧-౨౫౨-అ-౧౪	౨౩-౬౭౦-రు-౧౯	౧౭-౮౭-అ- ౦
౧౨-౨౬౬-అ-౧౨	౨౪-౬౫౧-రు-౨౬	౧౮-౮౭-అ- ౦
౧౩-౨౭౮-అ-౧౦	౨౫-౬౫౧-రు-౩౧	కుక్రీస్తు పదకములు.
౧౪-౨౮౮-అ- ౮	౨౬-౬౫౧-రు-౪౪	౧- ౧౭౬-అ-౧౭౬
౧౫-౨౯౬-అ- ౫	౨౭-౬౫౧-రు-౫౦	౨- ౨౭౭-అ-౧౭౬
౧౬-౩౦౧-అ- ౪	౨౮-౬౫౧-రు-౫౦	౩- ౩౭౮-అ-౧౭౬
౧౭-౩౦౫-అ- ౧	౨౯-౬౫౧-రు-౫౦	౪- ౫౦౩-అ-౧౭౬
౧౮-౩౦౬-అ- ౦	౩౦-౬౫౧-రు-౬౧	౫- ౬౨౮-అ-౧౭౬
గురుమాందపదకములు.	౩౧-౬౫౧-రు-౬౪	౬- ౭౫౩-అ-౧౭౬
౧- ౪౯-అ-౪౯	౩౨-౬౫౧-రు-౬౭	౭- ౮౭౭-అ-౧౭౬
౨- ౯౮-అ-౪౮	౩౩-౬౫౧-రు-౭౧	౮-౧౦౦౦-అ-౧౭౬
౩-౧౪౬-అ-౪౮	౩౪-౬౫౧-రు-౭౨	౯-౧౦౦౦-అ-౧౭౬
౪-౧౯౪-అ-౪౮	౩౫- ౭౨-రు-౭౨	౧౦-౧౦౦౦-అ-౧౭౬
౫-౨౨౨-అ-౪౭	౩౬- ౦-రు- ౦	౧౧-౧౦౦౦-అ-౧౭౬
౬-౨౪౯-అ-౪౫	కుక్రీస్తు పదకములు.	౧౨-౧౦౦౦-అ-౧౭౬
౭-౩౩౪-అ-౪౪	౧-౧౦-అ-౧౦	౧౩-౧౦౦౦-అ-౧౭౬
౮-౩౭౮-అ-౩౪	౨-౨౦-అ- ౯	౧౪-౧౦౦౦-అ-౧౭౬
౯-౪౨౧-అ-౪౦	౩-౨౯-అ- ౯	౧౫-౧౦౦౦-అ-౧౭౬
౧౦-౪౬౧-అ-౩౮	౪-౩౮-అ- ౯	౧౬-౧౦౦౦-అ-౧౭౬
౧౧-౪౯౯-అ-౩౬	౫-౪౭-అ- ౮	౧౭-౧౦౦౦-అ-౧౭౬

౧౪-౨౧౫౧-== FF	౧౨-౩౯౯-౬-౧౮	౨౪-౩౪౮-రు-౧౩
౧౯-౨౨౫౦-== F౮	౧౩-౪౧౩-==౧౫	౨౫-౩౩౧-రు-౧౯
౨౦-౨౩౪౮-== F౧	౧౪-౪౩౨-==౧౨	౨౬-౩౧౨-రు-౨౨
౨౧-౨౪౩౯-== ౮౪	౧౫-౪౪౪-== ౮	౨౭-౨౯౦-రు-౨౫
౨౨-౨౫౩౩-== ౭౭	౧౬-౪౫౨-== ౬	౨౮-౨౬౫-రు-౨౭
౨౩-౨౬౦౧-== ౬౭	౧౭-౪౫౮-== ౨	౨౯-౨౩౮-రు-౩౦
౨౪-౨౬౬౭-== ౫౪	౧౮-౪౬౦-== ౦	౩౦-౨౦౮-రు-౩౨
౨౫-౨౭౨౧-== ౪౦		౩౧-౧౭౬-రు-౩౩
౨౬-౨౭౬౧-== ౨౨	శనికీఘపదకములు.	౩౨-౧౪౭-రు-౩౫
౨౭-౨౭౮౩-రు- ౬	౧- ౩౦-౬౨౯	౩౩-౧౦౮-రు-౩౫
౨౮-౨౭౭౭-రు- ౩౯	౨- ౫౯-==౨౯	౩౪- ౭౩-రు-౩౬
౨౯-౨౭౩౮-రు- ౮౧	౩- ౮౮-==౨౮	౩౫- ౩౭-రు-౩౭
౩౦-౨౬౫౭-రు-౧౪౯	౪-౧౧౬-==౨౮	౩౬- ౦-రు- ౦
౩౧-౨౫౦౮-రు-౨౩౧	౫-౧౪౪-==౨౮	రవిచంద్రకాంతిపదక
౩౨-౨౨౭౭-రు-౩౪౧	౬-౧౭౨-==౨౬	౧- ౧౨౨-౮-౧౨౧
౩౩-౧౯౩౪-రు-౪౯౭	౭-౧౯౮-==౨౬	౨-౨౪౫-==౧౧౯
౩౪-౧౪౩౭-రు-౬౬౦	౮-౨౨౪-==౨౪	౩- ౩౬౨-==౧౧౭
౩౫- ౭౭౭-రు-౭౭౭	౯-౨౪౮-==౨౩	౪- ౪౭౯-==౧౧౪
౩౬- ౦-రు- ౦	౧౦-౨౭౧-==౨౧	౫- ౫౯౩-==౧౧౦
శనిమాంద పదకములు.	౧౧-౨౯౨-==౨౦	౬- ౭౦౩-==౧౦౫
౧- ౪౧-౮-౪౦	౧౨-౩౧౨-==౧౭	౭- ౮౦౮-==౧౦౦
౨- ౮౧-==౩౯	౧౩-౩౨౯-==౧౫	౮- ౯౦౮-== ౯౪
౩-౧౨౦-==౩౯	౧౪-౩౪౪-==౧౩	౯-౧౦౦౨-== ౮౬
౪-౧౫౯-==౩౭	౧౫-౩౫౭-==౧౦	౧౦-౧౦౮౮-== ౭౯
౫-౧౯౬-==౩౬	౧౬-౩౬౭-== ౮	౧౧-౧౧౬౭-== ౭౧
౬-౨౩౨-==౩౩	౧౭-౩౭౫-== ౫	౧౨-౧౨౩౮-== ౫౧
౭-౨౬౫-==౩౨	౧౮-౩౮౦-== ౨	౧౩-౧౨౯౭-== ౫౧
౮-౨౯౭-==౩౦	౧౯-౩౮౨-రు- ౦	౧౪-౧౩౪౭-== ౪౧
౯-౩౨౭-==౨౯	౨౦-౩౮౨-రు- ౪	౧౫-౧౩౮౮-== ౨౮
౧౦-౩౫౩-==౨౪	౨౧-౩౭౮-రు- ౭	౧౬-౧౪౧౬-== ౧౮
౧౧-౩౭౭-==౨౨	౨౨-౩౭౧-రు-౧౦	౧౭-౧౪౩౪-== ౬
	౨౩-౩౬౧-రు-౧౩	౧౮-౧౪౪౦-== ౦

విశ్వేపదకములు.	౬-౧౩౫-==౨౦	౧౩-౨౪౫-== F
	౭-౧౫౫-==౧౯	౧౪-౨౫౪-== ౭
౧- ౨౪-౮-౨౩	౮-౧౭౪-==౧౭	౧౫-౨౬౧-== ౫
౨- ౪౭-==౨౩	౯-౧౯౧-==౧౬	౧౬-౨౬౬-== ౩
౩- ౭౦-==౨౨	౧౦-౨౦౭-==౧౪	౧౭-౨౬౯-== ౧
౪- ౯౨-==౨౨	౧౧-౨౨౧-==౧౩	౧౮-౨౭౦-== ౦
౫-౧౦౪-==౨౧	౧౨-౨౩౪-==౧౧

కుజ, బుధ, గురు, శుక్ర, శని, విశ్వేపదకములు సంఘాతము.

పాతాధ్యాయం.

శ్లో॥ జయతిజగతఃప్రసూనా విశ్వాత్మాసహజ భూషణంనభసః ।
ధృతకనకసద్ధృశదశతతనుయూఖమాలాచితస్సవితా ॥

వ్యప్రవైప్ర ఉత్పత్తి.

శ్లో॥ వృద్ధియోగేవృత్తిపాతో బ్రహ్మయోగేతువైధృతిః ।
వృద్ధియోగవ్యప్రసంక్షే బ్రహ్మయోగేతువైప్రతిః ॥

పాత అసంభవకాలం.

శ్లో॥ మిధునేకటకేవాపి ధనుర్నకరయోరపి ।
రవేస్థితేక్రితాం త్రిసామ్యం నభవేత్పాతసంభవః ॥

శ్లో॥ తులాశన్యేగతేరాహూ రహాచాపమృగేవృషా ।
యమకకటకేవాపి వైపాతస్యసంభవః ॥

అ॥ మిధున కటక ధనస్సు కుకర మాసములందు పాతాభావము రాహు
తులా కన్యలయందుండగా పాతాభావము.

అనాయంశ సాధనం.

శ్లో॥ భూలోచనాబ్ధ్యాన ర౨౧ శకేంద్రకాలః ।
స్త్రీ ౩ ఘ్నావియత్థాశ్వి ౨౦౦ హృతాయనాంశాః ॥

అ॥ శారివాహన శకములో ర౨౧ తీతి ౩ - ట గుణించి ౨౦౦ - భాగి నై
అయనాంశలొచ్చును.

దిక్కుల వివరం.

శ్లో॥ మేషాదిఉత్తరదిశాయమదిక్కులాది ।

కర్కాడియామ్యమయనంమకరాదిసంజ్ఞం ॥

అ॥ మేషాది ఉత్తరదిక్కుతులాది దక్షిణదిక్కు కర్కాడి దక్షిణాయనం మకరాది ఉత్తరాయణం.

అయనాది ప్రయోజనం.

శ్లో॥ అయనాభ్యాంక్రాంతిగత్యోః ప్రయోజనమిహోదితం ।

దిగ్భ్యాముదగ్గక్షిణాభ్యాంక్రాంతీనాంతుప్రయోజనం ॥

అ॥ అయనములకు క్రాంతిగతిన్ని, దిక్కులకుకాంతులగతి ప్రయోజనం.

క్రాంతి విక్షేపముల సాధనం.

శ్లో॥ స్ఫుటగ్రహభానుశశాంకరాహుగతిలిఖేద్భాగయనాంశయుక్తే । రాహునచంద్రచలకేంద్రవిక్షిపభుజేక్యతేస్యాత్రిభిరూనకోటిః ॥

అ॥ స్ఫుటగ్రహములను సూర్యచంద్రరాహులను వారివారిస్ఫుటగతులను లిఖించునని భాగాది అయనాంశలు ముగ్గురిలోకూడి సూర్యచంద్రక్రాంతులు సాధించేది చంద్రునిలో రాహువును వ్యవకరించి కేంద్రమువలన విక్షేపమును సాధించతగ్గది. రాహున చంద్రకేంద్రమును అయనాంశయుత సూర్యచంద్రులను భుజసాధించి ఆ భుజను 3 రాసులలో వ్యవకరిస్తేను కోటియగును యీ ప్రకారం భుజకోట్లు సాధించవలెను.

భుజజ్య సాధనక్రమం.

శ్లో॥ భాగాదిభాధృతి ౧౮౦ విశోధ్యఫలేనహత్వా భాగాదిశూన్యరిపు ౬౦ భాజితలబ్ధలిప్త౯ । పూర్వేఫలేయుతభుజజ్య విభాగమేతి । ఛేదన్యహారవిజాంతభుజాఫలంస్యాత్ ॥

దీనికి తాత్పర్యము స్ఫుటాధ్యాయములో వ్రాసియున్నది కనుగొనుడు.

కోటి జ్య సాధనం.

శ్లో॥ కోటిభాగాదిరామేందు ౧౩ భక్తాభాగాదిజంఘలం సప్తేందు ౧౭ హీనభాగాదిసాప్యాకోటి త్రయోదశా అంశభాగాది

గుణితాపప్త్యా ౬౦ ప్తఫలయుక్సదా । కోటిజ్యఛేదభక్తంతులబ్ధంగతిఫలంభవేత్ ॥

ఈ శ్లోకార్థము స్ఫుటాధ్యాయములో వ్రాసియున్నాము కోటిజ్య రాబడును కోటిజ్య ఛేదంచాత భాగిస్తే గతిఫలం వచ్చును.

క్రాంతి సాధనం.

శ్లో॥ భుజజ్యశాస్త్రతురగ ౭౬ భాజితాలబ్ధమేవచ త్రిణ్యభియుగ రర ౩ హీనంతుజ్యాభక్తాంశాదిక్రాంతిమ ॥

అ॥ సూర్యచంద్రాదుల భుజజ్యను ౭౬ట భాగించగా వచ్చినలబ్ధం ౪౪౩-ట్లో తీసివేయగా మిగిలిన శేషంచేతను భుజజ్య భాగిస్తే అంశాదిక్రాంతియగును.

విక్షేప సాధనం.

శ్లో॥ భుజజ్యలోచనంరూప శూన్యేందు ౧౦౧౨ ర్భాజితాత్ఫలం । లబ్ధమష్టాగ్ని ౩౮ శోధ్యంచ భుజహృత్ఫలవిక్షిపం ॥

అ॥ పాతొనకేంద్రభుజజ్య ౧౦౧౨ చాత పాలుగొనగా వచ్చినలబ్ధం ౩౮-ట్లో శోధించగా మిగిలినశేషంచాతను భుజజ్యభాగించగా లిప్తాదిగా చంద్రాదులకు విక్షేపంవచ్చును.

క్రాంతి విక్షేపాంతర సాధనం.

శ్లో॥ ఏకస్సప్తదశా ౧౭౧ క్రాంతిశూన్యనందాప్త ౮౯౦ విక్షిపాః । మధ్యేచేదాభుజజ్యాస్తా చతుశ్శత ౪౦౦ శతం ౧౦౦ త్యజేత్ కోటిజ్యఛేదభక్తాస్యః క్రాంతిర్విక్షేపఅంతరాః ॥

అ॥ క్రాంత్యంతరములకుమధ్య ఛేదం ౧౭౧ ని విక్షేపాంతరములకుమధ్య ఛేదం ౮౯౦ ని ఇవి మధ్యఛేదములు భుజజ్యను ౪౦౦ ట భాగించగా వచ్చిన లిప్తవిలిప్తలు క్రాంతిమధ్య ఛేదమగు ౧౭౧ట తీసివేసేది. భుజజ్యను ౧౦౦టచేత భాగించి విక్షేపమధ్య ఛేదమగు ౮౯౦ ట తీసివేసి కోటిజ్యను ఈస్ఫుటచేమచేత భాగించగా విక్షేపాంతరమున్న భుజజ్యను ఛేదంచేత భాగించగా క్రాంతి అంతరము వచ్చును.

దిక్కులవివరం.

శ్లో॥ సూర్యేందువిక్షేప పదంలిఖత్వా విక్షేపచంద్రేకది శివదం
యుక్ । భింస్నేదిశేక్షేపవిహీనచంద్రే । సూర్యేందుసామ్యే
భవతీచదృష్ట్యా ॥

అ॥ సూర్యచంద్ర విక్షేపములు తెలుసుకొని విక్షేపచంద్రులు ఏకదిక్కు
లాయెనా పదకములుకూడేది. భింస్నేదిక్కులాయెనా చంద్రునిలో విక్షేపంతీక్షేది
విక్షేపములో చంద్రక్రాంతి లాయెనా అద్విభవపాత సంస్కారము వ్యత్యయ
ము సూర్యచంద్రులు క్రాంతిసామ్యమున చూచేది.

అధఘటికా సాధనం.

శ్లో॥ అకోవాహిమరశ్మివా పదంవాదధికేగతం తచ్చేషం
పంచభాగాప్తం సప్తాంశోనంగతాగతం క్రాంతిసామ్య స్యకా
లస్య ఇష్టనాడివినాడికాం ॥

అ॥ సూర్యునిక్రాంతిగాని చంద్రునిక్రాంతిగాని ఏది ఆధికముగాకలదో
దానిలో తక్కువదాన్ని శోధించి ఆక్షేపమును అయిదింటభాగించగా వచ్చినలబ్ధ
మును ౭ ట భాగించి అందులోనే తీసివేసిన గతాగతసంబంధమైన క్రాంతి సా
మ్యకాల ఇష్టఘడియలు వచ్చును.

ఇష్టకాలగ్రహసాధనం.

శ్లో॥ గతైష్యఘటికాసంఖ్యా గ్రహణాంగతినిఘ్నతా ।
షష్ట్యాప్తలబ్ధంసూర్యేందు సంస్కారేతద్వివర్యయా ॥

అ॥ గతఏష్యసంబంధమైన ఘడియలు గ్రహములయొక్క గతిచాతను
గుణించి ౬౦ ట భాగించిన లబ్ధంసూర్యచంద్రులలో గతఏష్యములెరింగి సంస్కరిం
చేది రాహుపవ్యవస్థయము ఈప్రకారంచేసి క్రాంతిసామ్యములు చేసేది.

గతఏష్యం.

శ్లో॥ క్రాంతిర్విధోరోజపదాధికేగతే క్రాంతిర్వివర్యతేగతైష్య
పాతః । యుగ్మాదికేష్యేచగతాగతంచ క్రాంతీచసామ్యేభ
వతీచదృష్ట్యా ॥

అ॥ ఓజపద చంద్రక్రాంతి సూర్యక్రాంతికంటే అధికమాయెనా పాత
గతం ఓజపదముందున్న చంద్రక్రాంతి సూర్యక్రాంతికన్నా తక్కువాయెనా పాత
ఏష్యం. యుగ్మపదముందున్న చంద్రక్రాంతి సూర్యక్రాంతికంటే అధికమాయెనా
పాతఏష్యం తక్కువాయెనా గతమునియెరిగేది.

క్రాంతిగతి సాధనం.

శ్లో॥ క్రాంత్యం త్రరెసంఖ్యగతింహతంచ
షష్ట్యాప్తకృతేటప్యధకృతాన్యత్ ॥

అ॥ క్రాంత్యత్తరంచాతను సూర్యచంద్ర స్ఫుటగతులను గుణించి ౬౦ ట
భాగించగా వచ్చినలబ్ధం వేరేవేరే సూర్యచంద్రక్రాంతి గతులగును.

శ్లో॥ రాహుర్గతి రీ నశశీత్తీచ క్షేపాంతరేసంఖ్యహతాంహృతంచ
విక్షేపచంద్రేకదిశీయుతాచ్చ శశీగతిర్యానువిహీనమాప్తం ॥

అ॥ చంద్రగతిలో రాహుగతి తీసివేసి విక్షేపాంతరంచాతను చతుస్రతి
న్యాయానగుణించి ౬౦ ట భాగించగా విక్షేపగతివచ్చును. విక్షేపమున్న చంద్రు
డున్న ఏకదిక్కులాయెనా రెండుగతులుకూడేది భిన్నదిక్కులాయెనా శోధించిన
ఫలముగును.

రవి చంద్రబింబసాధనం.

శ్లో॥ ఏకాదశ ౧౧ దశా ౧౦ భృగ్భారవీందోర్భృక్తిలిప్తికాః ।
నఖై ౨౦ సప్తా వయమై ౨౪౨ ర్భక్తమానకలాస్తయోః ॥

అ? సూర్యగతిని ౧౧ ట చంద్రగతిని ౨౦ ట గుణించి ౧౦ ట ౨౪౨ ట
భాగించిన లబ్ధం సూర్యబింబకలాది చంద్రబింబకలాదియగును.

సులభోపాయం.

శ్లో॥ షడ్భ్యు ౬ త్రతాల్గత్యర్థం రవేర్బింబస్యసాధనం । చంద్ర
భక్తిదక్ష ౧౦ యుతం తత్త్వా ౨౫ ప్తం విభాబింబజః ॥

హరానయనం.

శ్లో॥ గత్యం త్ర ౧ రణఫలితంయదిషష్టివర్గం ౩౬౦౦చేదంకృతాప్త
ఫలితంస్థితిలర్థనాద్యః । వారాదిసాఙ్గాతనాడిమసంగ్కరేణ
ద్విస్థానయుక్తినిదశంస్పృశమోక్షసాంజ్ఞ ॥

అ॥ శుద్ధచంద్రకాంతిగతిలో సూర్యకాంతిగతి తీసివేసి ౬౦౮ గుణించి విలక్షణకూడితే ఆదిఫలము. ఆ ఫలమును ౩౬౦౦౮ భాగించగా నాడ్యాదిస్థి త్యర్థ రాబడును అహరర్థయందు గతవివృతకాంతి సామ్యఘడియలు సంస్కరించితే ఆది మధ్యకాలం ఆకాలమును రెండువ్రతులుగావుంచి ౧ వ్రతిలోతీసివేసితే స్పృశకాలం రెండోవ్రతిలోకూడితే నిగమనకాలమగును.

ఇంకొకవిధాయకముగా స్థిత్యర్థసాధనం.

శ్లో॥ బింబయోగధశంషష్టి తాడితంహారభాజితం ।

స్థిత్యర్థస్సాన్యధ్యకాలసహితం వియుతంచతతు ॥

అ॥ సూర్యచంద్రబింబములు ౨ స్థుకుడి ఆర్థివ్రబింబ యోగధశం ఈ మానయోగధామము ౬౦౮ గుణించి హారంచాత భాగించగా స్థిత్యర్థం.

పాతకాల నిరూపణం.

శ్లో॥ ఖాబ్ధిమాతగ ౮౪౦ ఘటికావరేపాతప్రవేశకే ।

నిగమేమను ౧౪ సంఖ్యాచ పాతభ్రమణమేవచ ॥

అ॥ పాతప్రవేశం మొదలుకొని ౮౪౦ ఘడియలకు కింతితు ఎచ్చతక్కువగా పాతపుట్టును పాతప్రవేశకాలం మొదలుకొని ౧౪ ఘడియలకు నిగమకాల మెగ్గుడును, ఈ క్రమమునకు విశేషం హెచ్చతక్కువలు యెప్పటికిన్ని రానేరదు క్రాంతిమండల కిరణములవల్లనుంచిన్ని వ్యవ్రతైవ్రలు పుట్టుమన్నది.

శ్లో॥ సూచ్యగ్రేణసుతీజ్ఞేన యావద్భిద్యుతితేతధా ।

రక్తబిందుశ్చపుష్టశ్చ తావత్కాలస్తునినాయక ॥

శ్లో॥ కారాంతికేంద్రంచంద్రస్యా ద్భారద్వాజసగోత్రినా ।

గోపాలకృష్ణసిద్ధాంతి పాతాధ్యామోమయాకృతా ॥

ఇతి బ్రహ్మశ్రీమక్కపాటి శంకరమణయ్య సిద్ధాంతి అష్టాదశ సిద్ధాంతివేదా బ్రహ్మశ్రీ సుబ్బరాయసిద్ధాంతి క్రియశిష్య రాళ్ళబండి గోపాలకృష్ణయ్య సిద్ధాంతి వివరిల్లే పాతాధ్యామయశ్చతుర్థి.

సులభముగా సూర్యాది, సప్తగ్రహములను మాంద పకములుచేయు ఉదాహరణము చెప్పచున్నాను.

శ్లో॥ భాగాదిఖాద్యతి ౧౮౦ విశోధ్యపలేనహత్యా భాగాదిశూన్యరిపు ౬౦ భాజితలబ్ధిప్రక । పూర్వేఫలే యుతభుజజ్య విభాగమేతి ఛేదస్యహారవిజాంతాభుజాఫలంస్యాత్ ॥

అ॥ చేయక్రమము మాందస్ఫుటాధ్యాయములో చెప్పియున్నాను సూర్యాధిసప్తగ్రహములను మాందపదకములు చేయుటకున్న క్రాంతివిశేషపదకములుచేయుటకు సులభముగా ఉదాహరణ మిచ్చుచున్నాను.

మాందపదకముల సాధనం.

భుజరాస్యాది ౦, ౧౦, ౦, ౦, భాగలో ౧౦ ని ౧౦౦౮ త శోధించగా ౧౭౦ ని భాగాదియగు ౧౦౮ గుణించగా ౧౭౦౦ భుజజ్య ఆయెను. మజునికి మధ్యచేదం ౮౫౦ ని భుజజ్యను ౫౬౮ భాగించి చేదముగా శోధించిన ౮౨౮ ౬ స్ఫుటచేదమగు దీనిచేతను భాగించగావచ్చిన భాగాది ౨, ౩, ౩౦, ని మజునికి ౧౦ దో పతకఫలమాయెను. ఈ భుజజ్యను యెవరివారి స్ఫుటచేదములుచాత భాంచగా అందరికి ౧౦ దో పతకఫలమగును. బుధునకు భుజజ్య ౧౭౦౦ మధ్య చేదం ౨౧౩౭ భుజజ్య ౨౫౮ భాగించగా రాబడిన ౬౮ ని మధ్యచేదములో తివచగా ౨౦౬౯ స్ఫుటచేదం దీనిచాత భాగించిన భాగాది ౦, ౪౯, ౧౬ ఇది బుధుని ౧౦ దో పతకము.

క్రాంతికి.

ఈ భుజజ్య ౧౭౦౦ న్ను ౭౬౮ భాగించగా వచ్చినలబ్ధం ౨౨, ౨౨, ౮, ఇది ౪౪౩౮ త శోధించగా నిలచినశేషం ౪౨౦, ౩౮, భుజజ్యను లిప్తభుచేసి భాగించిన భాగాది ౪, ౨, ౫౦, ఇది ౧౦ క్రాంతిపతకం. ఈ భుజజ్య ౧౭౦౦ న్ను ౧౦౧౨౮ భాగించగా వచ్చినది ౧, ౩౯ ని ౩౮౮ త శోధించగా ౩౬౨౧ దీని చాత భుజజ్యను భాగించగా లిప్తాదిఫలం ౪౬, ౫౦, ఇది ౧౦ దో పతకనిశేత పతకమగును.

గణకరంజని పాతాధ్యాయ, స్మృతియ్యోగి.

శ్రీ రస్తు.

ఉపకరణాధ్యాయ.

ప్రారంభం.

అధిమాసక్షయ మాసోత్పత్తి.

శ్లో॥ విశ్వస్సు ౧౩ తిగ్మకరపర్యయవర్జితేషు చాంద్రేషుశ్చితమహా
న స్త్విధిమాసాకాన్యుః | చాంద్రీహసూర్యభగజై క్యముడుభ్ర
మానంకృత్యాధవోధమసమూహమచై హ శేషం ॥

అ॥ చంద్రభగజ రవిభగజాతయోదశ ౧౩ గుసతా శోధ్యశేషం మహా
యుగ అధిమాసాభవంతి. రవిభగణ యుక్తచాంద్రతిథి ఉభయచక్ర భ్రమణాని
శోధ్యశేషం యుగతిథిక్షయాభవంతి ఏవంచాంద్రమాసకాతిథిక్షయాభవంతి.

చంద్రభగణములయందు ౧౩ ట గుణించిన రవిభగణాలు శోధిస్తే మహా
యుగమునకుగాని కల్యాదికిగాని అధిమాసాలు అగును చాంద్రతిథులయందు రవి
భగణములుకూడి సూర్యచంద్ర చక్రభ్రమణాలును శోధించగా శేషం క్షయతిథు
అగునున్నది.

కేంద్రదినాది.

శ్లో॥ యామండలాంతర మితిగ్రహయోద్వయోస్యా త్యేకోభ
యోరపితయోఽయ్యగయోగసంఖ్యా | నీచోచ్చపర్యయ నభ
శ్చరమండలానాం విశ్లేషజ్ఞాస్తదిహకేంద్రజపర్యయాన్యుః ॥

వ్యా॥ ద్వయోగ్రహయోర్యగణాంతసంఖ్యా యావతీయుగే తయో
గ్రహయోస్తావంతో యోగాభవంతి తద్యోగసంఖ్యాయా యు
గభూదివసాభాజ్ఞా | లబ్ధందినానియావంతి తావద్భిదినైస్త
యోగ్రహయోః | పునర్యోగోభవంతి ॥ స్వశీఘ్రభగజేభ్యోగ్రహ
ణాంస్వభగణాశోభ్యాప్తశేషాయుగేస్వశీఘ్రకేంద్రభగణాన్యుః |
త్రేఃస్వశీఘ్రకేంద్రభగజైః భూదివసాభాజ్ఞాః లబ్ధంస్వకియ్యకేం
ద్రదినానిభవంతి ॥

ప్రసంగాద్గ్రహణ ఉచ్యతే.

శ్లో॥ ఆదిత్యరాహు భగజై క్యద్వినిష్ఠు తాంచబ్రహ్మాది పర్వగణ
కోపియుగేభవంతి | తత్సంఖ్యభూదివసభాజ్ఞాభవంతిలబ్ధం |
పర్వాణిసావనదినానిభవంతితస్మాత్ ॥

వ్యా॥ యుగేరవిరాహుభగజై క్యద్వినిష్ఠుంయుగ బ్రహ్మాణిపర్వగణ
కోపిభవంతి | తత్సంఖ్యయాభూదివసభాజ్ఞా లబ్ధంసావనదినానిభ
వంతితావద్భిదినైస్త్రుహుర్దుహుగ్రహణాసంభావనాజ్ఞా
తవ్యా తస్మాద్భావంతి పర్వాణిసోభవంతి గ్రహణాన్య పితావంతి
భవంతి ఇత్యేవంకథమిత్యుక్తే | కానిచిత్సూర్యగ్రహణానిరాత్రో
కానిచి | తస్మిన్మగ్రహణానిదివా స్వదేశగణజై గణనయాజ్ఞాత
వ్యాని | స్వదేశక్షితిజాదధస్థితదేశేషుదృశ్యంతే ॥ స్వదేశజ్ఞేయ
స్తద్గ్రహజ్ఞేసహసంఖ్యాన్న్వివ ॥

అ॥ రవిరాహుభగణములుకూడి రెండింట గుణించగా బ్రహ్మాదిపర్వగణ
సంఖ్యయగును ఆపర్వగణ సంఖ్యనుభూదివసములుచేత భాగించగా లబ్ధంసావనదిన
ములగును ఇన్ని పర్వదినములని ఇన్ని పర్వములని తెలిసేది.

గణకరంజని ఉపకరణాధ్యాయః, స్మృతియ్యః,

శ్రీ రస్తు.

గ్రహయుద్ధాధ్యాయ.

ప్రారంభం.

యోగకాలనాధనం.

శ్లో॥ నాల్పభుక్తిగ్రహణాభాగా శీఘ్రగత్యాగ్రహంశకే | అధికేంతర
యోగస్య భూతనామగతంభవేత్ ॥ హీనేగమ్యేభావినామ
గతగమ్యేనసాధయేత్ | ఉభయోర్వక్రశారల్ప గత్యైరప్యధి
కేగతిః | గ్రహశ్చేద్యధికాయోగో గమ్యేర్హీనేగతంభవేత్ ॥

ఏకోవక్రీద్వయోస్సవ్యగత్యోభాగగ్రహాధికే । ఉభయోర్వ్యో
గగతయో ద్గమ్యేభాగాదివక్రీణా ॥

౧. అ॥ ఇద్దరుగ్రహములలో అల్పగతిగల గ్రహము భాగాది అల్పముగావుండి
గొప్పగతిగల గ్రహము భాగాది అధికముగా వున్నయెడల ఇది భూతకాల
మని యెరిగెడి.

౨. సవ్యగతిగల ఆరెండుగ్రహములలో అల్పగతిగల గ్రహముకంటే శీఘ్రగతి
గల గ్రహము అధికమైనయెడల ఆరెంటియొక్క యోగము గతమనియు
తక్కువైనయెడల గమ్యమనియు తెలియవలయును.

౩. ఆరెండుగ్రహములు వక్రించియున్న అల్పగతిగల గ్రహముకంటే అధికగతి
గల గ్రహము అధికమైనయెడల ఆరెంటియొక్క యోగము గమ్యమనియు
తక్కువైనయెడల గతమనియు యెరుగుము.

౪. ఏకగ్రహము వక్రించియున్నపుడు సవ్యగతిగల గ్రహము అధికమై ఆరెం
టియొక్క యోగము గతమనియు ఏకగ్రహాధికమైనయెడల గమ్యమని
యు నెరుగవలెను. ఇట్లు స్థూలముగా యోగకాలము నిశ్చయించెడి.

సమనూత్రస్థిత సమయసాధనం..

శ్లో॥ యుత్యాభిన్నదిశోగత్యా రం త్రరేణై వదిక్తయోః ।
గ్రహంతరదినానిన్యు స్తేస్సమామనుపాతతః ॥

అ॥ రెండుగ్రహములయొక్క అంతరభాగాది లిప్తుచేసి తమతమ స్ఫుట
గతులచే ప్రత్యేకప్రత్యేకముగా గుణించి సవ్యగతికలవారైనను ఏకగతికలవా
రైనను ఉభయగత్యంతరంచాత ప్రత్యేకప్రత్యేకముగా భాగించగా వచ్చినలబ్ధము
దినాదిగతమో గమ్యమో యెరుగవలయును.

౧. రెండుగ్రహములు వక్రించియున్న ఉభయల గత్యంతరంచాత భాగిం
చవలయును.

౩. ఒకరు వక్రించియుండి ఒకరు రుజుగతికలవారయ్యేసేని ఆ రెండు
గ్రహములయొక్క స్ఫుటగతి యోగముచేత భాగించవలెను. ఇట్లు భాగించగా
రాబడిన లిప్తాదికమును సవ్యగతులగు ఆ గ్రహములయొక్క యోగము తనమైన
యెడల ఆయాగ్రహములలో వారిలిప్తాదికమును వ్రివచవలెను గమ్యమైనయెడల
కలవలెను.

దినానిఫల సాధనం.

శ్లో॥ దినానిఫలసాధ్యంచస్ఫుటగత్యేనగుణ్యతాం । వష్టి౬౦ భక్తా
గతఫలం శోధ్యామేవ్యస్సయుక్సదా ॥ వక్రగ్రహోఫలంలిప్తా
గతగమ్యయుతావియుక్ । ఏకోవక్రీరుజుగతిలిప్తాది గతగమ్య
తాం । యుక్తాశోధ్యాదికంకుర్యా దేవ్యవృత్తయమేవహి ॥

అ॥ ఈ దినాది ఫలముచాతను వారివారి స్ఫుటగతులు గుణించి ౬౦ - ట
భాగించగావచ్చిన లబ్ధిలిప్తాదిగతమైతే శోధించి ఏవ్యమైతేకూడితేను సమకల
గ్రహాలగుదురు.

౧. ఇద్దరు గ్రహములు వక్రించియున్న లబ్ధిలిప్తాదిని గతమైతే కూడేది
ఏవ్యమైతే శోధించిన సమకలగుదురు.

౩. ఒకరు వక్రించి ఒకరు గ్రహయు రుజుగతి గలవారైన లబ్ధిలిప్తాది
కముగతమైతేను రుజుగతిగల గ్రహమందు శోధించేది వక్రగతిగల గ్రహమందుకూ
డేది ఇట్లు సమకలగుదురు.

అధవింబ సాధనం.

శ్లో॥ అంగా౬ నీశా ౧౧ నఖా ౨౦ నూర్యా ౧౨ ద్వినేత్రా ౨౨దశ
తాడితాఃస్వశీఘ్రుచేదదిగ్యోగ మృతాబింబానిభూసుతాత్ ॥

అ॥ పూర్వము చెప్పబడిన ప్రకారము యోగదిక్షాసమును తెలుసుకొని -
ఆయోగదిసములయొక్క శీఘ్రకేంద్ర స్ఫుటశీఘ్రుచేదంచేతను కుజునికి ౬౦-న్ని
బుధునకు ౧౧౦-న్ని గురునకు ౨౦౦-న్ను శుక్రునికి ౧౨౦-న్ని శనికి ౨౨౦న్ని వారి
వారి శీఘ్రుచేదములచేత బాగిస్తేను లబ్ధిలిప్తాదిక వింబాలగును.

విక్షేపసాధనం.

పాతలు. కృత ౪ యమ ౨ వసు ౮ రస ౬ దశకా ౧౦ దశా ౧౦ -
హతాశ్చపాతాంశాః ॥

అ॥ కు ౧-౧౦ బు ౦-౨౦ గు ౨-౨౦ శు ౨-౦ శ ౩-౧౦ రాశ్నాదిపాతలు.

చేదాలు.

శ్లో॥ శరవేదాహః రగి ౪ ఫేందవః ౧౦౦ ద్వ్యంకా ౯౨ ఖదంతా
౩౨౦ త్రిరసా ౬౩ చేదాఃకోట్యథాసంస్కృతాః ॥

అ॥ కు-రగ బు-౧౦౦ గు-౬౨ కు-౩౨౦ శనిక-౬౩ ఇవి మధ్యధేరాలు వీటికి
కోట్లధా సంస్కృతంచేస్తే స్ఫుటచేదముగను.

మాండాలు.

శ్లో॥ ననరవయః ౧౨౯ ఖాత్యతయః ౨౨౦ ఖనగభవః ౧౭౦-
అశీతి ౮౦ అఖజిన్య ౨౮౦ ఇవిమాందరాశ్యాదిచేశేది.

విశ్లేపసాధనం.

శ్లో॥ మందస్ఫుటస్వపాతోనా గ్రహచ్ఛ్రాంతిశుశ్రయోః ।
భజస్సుర్యా ౧౨ నృపా ౧౬ సందా గజా ౮ రస ౬ -
హతాక్రమాత్ ॥ మధ్యవిశ్లేపలిప్తాస్యస్య స్వస్వవ్యాసేనసం
గుణా । స్వశీఘ్రచేదభక్తాస్య స్ఫుటవిశ్లేపలిప్తికాః । తత్ర
కేంద్రపార్థివి భజాదక్షిణవిక్షిపం పూర్వార్ధభజకేంద్రస్థై
విశ్లేపాడత్రస్యచ ॥

అ॥ ఇష్టదినములకు పూర్వముచెప్పినప్రకారము యోగకాలిక దినమునకు
మాందస్ఫుటంచేసిన కుజాదులను ఇష్టకాలంచేతను మాందస్ఫుటగతిని గుణించి
౬౦-టు భాగించిన అబ్ధముగతలిప్తదినాదిచేత తాత్కాలించి ఇష్టదినమునకు తాత్కా
రించిన మాందకుజ బుధ శనైశ్చరులకు స్వక్రియ్యయైన పాతలో శోధింపబడినకేంద్రం
దమును సాధించి జీవనుసాధించి అభజజ్యనను కుజుని ౧౨-టును గురునికి ౯-టును
శనికి ౬-టును గుణించితేను గుణించబడిన రాశిలిప్తలు వారివారికి మధ్య విశ్లేప
లిప్తకాదియగును. ఇష్టకాలము తెచ్చిన బుధ శీఘ్రాచ్ఛుకున్న శుక్ర శీఘ్రాచ్ఛు
కున్న మాందస్ఫుట ఫలాంశలు వ్యత్యస్తముగా సంస్కరించవలెను. స్వక్రియ్యపాత
నతీకి ఆకేంద్రముయొక్క దిశినిగురైరిగి భజవల్లనంచి స్ఫుటజీవను సాధించి
అభజజ్యను బుధునికి ౧౬-టును శుక్రకు ౮-టును గుణించితేను రాశ్యాదికలాది
అని బుధ శుక్రలకు మధ్యవిశ్లేపములగును.

శ్లో॥ మధ్యవిశ్లేపలిప్తాస్తాకుజాద్యావ్యాసతాడితాః ।
శీఘ్రచేదహృతాస్పష్టా స్వణాఖ్యాదక్షిణోత్తరాః ॥

అ॥ పూర్వము కుజాదులకు తేబడిన మధ్యవిశ్లేపములు వారివారి వ్యాసల
చేత గుణించి వారివారి శీఘ్రచేదములచేత భాగిస్తేను అబ్ధిలిప్తాది స్ఫుటవిశ్లేపము

లగును కేంద్ర మువరార్ధ భజతయిన దక్షిణ విశ్లేపమున్న పూర్వార్ధభజ అయి
న ఉత్తర విశ్లేపమున్న తెలియవలయును.

శ్లో॥ విశ్లేపయోస్సమదిశో రంతరంభింసయోర్భృతిః ।
బింబాంతరెలఘున్వస్తి చ్చేదామానాథయోగతః ॥

అ॥ కుజాదులకు స్ఫుటవిశ్లేపములు అనగా ఉభయవిశ్లేపములు ఏకదిక్కు
లైన అంతరించేది భిన్నదిక్కులైన కూడేది తాత్కాలిక గ్రహములయొక్క అంతర
లిప్తాదికములైన బింబాంతరమని తెలియనగును. బింబాంతరంలో విశ్లేపం పోకపా
యనా యుద్ధంలేదు. బింబాంతరంలో విశ్లేపంబోయనా యుద్ధంకలదు.

శ్లో॥ భామాదీనాయదాయద్వద్యోగకాలశ్చభేదతః ।
విమదకాలఘటికా వ్యధికస్యచతుష్టయం ॥

అ॥ గుజాదులకు యెప్పుడైనానేమి యోగకాల భేదములవల్లకుంచిన్ని
విమదకాల ఘడియలు నాలుగింటికి హచ్చుగావుండును.

శ్లో॥ ముందామరెజ్యభాపుత్ర మూర్యశుక్రేందుజేతదవః
ఉపర్యవర్యధోధస్తా ॥

అ॥ అని ముజాదులు పరస్పరయోగములందు బుధుడు అధగుడుబుధునికి
ఉపరిభాగమగును శుక్రుడు అతనికి ఉపరి అంగారకుడు అతనికిపైన గురువు అత
నికి పైన శని యీప్రకారంగా మండలములు కలవు యీకారణముచేత అధస్థిత
గ్రహమువలన యుద్ధము గ్రహణములవతుగా నెరుగుము.

స్థిత్యర్థసాధనం.

శ్లో॥ బింబాంతరకృతంప్రార్థ్య మానైక్యాధకృతేపదం
షష్టి ౬౦ ఘ్నంసమదిగ్గత్యా రంతరాప్తంస్థితేపదం॥

అ॥ గ్రహణములవలెనే బింబాంతర వగములో విశ్లేపవగమును శో
ధించి మూలముగొని ఆమూలమును గ్రహములయొక్క భుక్త్యంతరముల చేతను
భాగించగావచ్చిన కలాదిస్థిత్యధాయగును. ఒకరు వక్రించియుండిన కాలమందు
ఆమూలమును ౬౦-టుగుణించి భుక్తియోగంచేత భాగించగావచ్చిన కలాదివక్రకా
లస్థిత్యధాయగు అంగుకాది గ్రహణములవలెనే సంస్కరిస్తేను స్థిత్య మూలము
లగును.

శ్లో॥ వదన్తాంగుళయష్టగ్ర దృఙ్మధ్యాదంశకాంగుళం ।

దిన్పుత్తుపరిదౌప్రాచీ వలనాగ్రేతతోపరా ॥

అ॥ చింతారలిప్తలను ౬౦-ట భాగి నై అబ్ధం అంగుళాదియగును.

౧. చింతారము మానై క్యాన్త తుల్యమాయనా ఉల్లేఘనమున పేరుగలది.

౨. మానై క్యాన్తముకంటె చింతారము అల్పముగాని అధికముగాని ఆయనా అంశాయుద్ధమని పేరు గలదగును.

౩. మానై క్యాన్తముకంటె చింతారము ౬౦-ట లిప్తలను అధికమాయనా అపసవ్య యుద్ధమనే పేరుగలదగును. అందరు ఉత్తర దిక్కులు జయించినవారు దక్షిణదిక్కులు ఓడినవారు శుక్రదు దక్షిణమందుకూడా జయముకలవాడైయుండును.

సిద్ధాంత శాస్త్రోక్తప్రకారము యుద్ధలక్షణములకు గల
సులబోపాయంబిందు పొందుపరచెదను.

శ్లో॥ భదోల్లేఖాంశుమదాఖ్యా మపసవ్యస్తధాపరః ।

తతోయోగోభవేదేమా మేకాంశకసమాపనాత్ ॥

కుసుతాదీనాంయుద్ధం నిగద్యతేన్యోన్యయుక్తానాం ॥

అ॥ ఇది రవిచంద్రులకసంగతంబు కుజూదులకు మాత్రమే సంభవించును కుజూదులు ఒకరు ఒకరుకూడితే యుద్ధము కలుగును. 'అస్మాన్యయుక్తానాం' అనగా కుజూదులు ఉభయలయొక్క రాశిభాగలిప్తాదులు సమానముగా వుండేకాలము యుద్ధము కలుగును. యుద్ధమనగా ఉద్భృతస్థితిబింబమును ఉద్భృతస్థితిబింబము కప్పబడడము యుద్ధము.

సిద్ధాంతమందు యుద్ధము ౫ - విధములు.

శ్లో॥ ఉల్లేఖంతారకాస్పర్శ భదోభేదఃప్రకీర్త్యతే । యుద్ధమంశు
విమదాఖ్యా మంశుయోగేపరస్పరం ॥ అంశాదూనేపస
వ్యాఖ్యాయుద్ధమేకోత్రచేదణం సమాగమేశాదధికే । భవ
తశ్చైద్భూన్విత్ ॥ మయా అంశువిమదాకూటంచ భేదం
ఉల్లేఖనంతథా । అపసవ్యంపంచవిధంయుద్ధలక్షణమిరితం॥

అ॥ ౧. అంశువిమదాయుద్ధం. ౨. కూటయుద్ధం. ౩. భేదయుద్ధం.

౪. ఉల్లేఖనయుద్ధము. ౫. అపసవ్యయుద్ధము అయిదువిధంబుల పేర్లుకలవు.

౧శ్లో॥ మానయోగార్థమిత్యేత ద్వేభింబాంతరమల్పభేదః ।

విస్తారంశూచిమదాఖ్యం అంశుయుద్ధమితిజాగుః ॥

అ॥ మానయోగార్థముకంటె చింతారము స్వల్పాధికమగుచో అంశువిమదాయుద్ధమని తెలియవలయును.

౨ కూటయుద్ధం. శ్లో॥ సంగతగ్రహబింబే ద్వే స్వల్పాధికసమన్వితే ।

కూటయుద్ధంవిజానియా జయాపజయమిరితం ॥

అ॥ సంగతగ్రహబింబ ద్వయమునకు స్వల్పమును వివేకాత్మమును కలిగినచో కూటయుద్ధమని తెలియవలయును.

౩ భేదవిషయం. శ్లో॥ ఉభయోర్బింబమాఛాదేబేదనామానికధ్యత్ ॥

అ॥ నాకబింబము మరియొక బింబము కప్పచో భేదయుద్ధము.

౪ ఉల్లేఖనవిషయం. శ్లో॥ గ్రహస్పృశేతుసం ప్రాపై నుల్లేఖనమితి

బాగుః॥

అ॥ గ్రహస్పృశక కలిగిన మాత్రముచో ఉల్లేఖనమని యనదగు.

౫ స్పృశకమనగా. శ్లో॥ మానయోగార్థ మిత్యేతభింబాంతరసమా ॥

యదినుల్లేఖనమితిఖ్యాతో జయాపజయమిరియేత్ ॥

అ॥ స్పృశకమనగా రెండు బింబముల మానయోగార్థమున్న చింతారమున్న సమంబులైయుండుట ఉల్లేఖన మనియునెరింగి ఉల్లేఖనము సాధించుటకు లంబన అవసర స్థితిగలనెరింగి వుండవలయు.

అపసవ్యగ్రహణం, శ్లో॥ ఏకగ్రహేరల్పబింబే ద్వయోర్బింబాధికై

ర్వ్యతేభింబాంతరంఏకభాగేహినేయదిచసంభవే అపసవ్యమితి

ఖ్యాతోజయాపజయమిరియేత్ ॥

అ॥ సొక బింబమల్పమును మరొక బింబాధికమున్న ద్వయ బింబాంతర మొకభాగకు లాబడియున్నచో అపసవ్యయుద్ధమని తెలియవలయును.

చతురంగ బలలక్షణం.

నూర్వసిద్ధాంతే శ్లో॥ అక్షాద్యాశ్చక్షి కమా ద్వైపచాయులదిదం

బాణభాణంత్రిబజ్యాజ్యాఘోషాకణాచాపం ప్రథితగతిరధం

బీజనై న్యాదినాథం భాస్వత్సతద్వజాన్మద్యగతనతభటం
 బింబకుంభత్రవభావం యుద్ధంసన్నద్ధకాలే భవితినభసితో
 లాగ్రహాగ్రగ్రహణాం॥

సులభమార్గం.

శ్లో॥ అక్షాయనాంశాద్యక్రమగజోహయసమూహజం విక్షేపం
 బాణనామంసాన్య ధనుష్టంకారత్రిజ్యంయోః । మందకక్షే
 శ్చీఘ్రకర్ణచామంసాన్యస్ఫుటభుక్తి మధేగమనమాహ్నితి బీజసం
 స్కారమేవచ సేనాధిపతినామాని సాతద్వజమితీరితం ద్యుగ
 తప్రాజ్ఞతంచైవ ప్రత్యజ్ఞతముదీరితంసమూహవిరభటుఘ
 చంద్రమండలమేవచ అపవర్తితయోదూరవ్యానస్యాయోజ
 నానిచ ఘనగోళాకారబింభస్వస్థస్థాల్యాదిమేవచ భీభత్సా
 దిరదోపతే ప్రకాశేబలపరాక్రమే ॥

అ॥ ఇట్టి యుద్ధంబునందు గ్రహంబులకు నక్షత్రయనద్యక్రమంబులు గజతు
 రగంబులును విక్షేపంబులు బాణంబులును త్రిజ్యదనుష్టంకారమును మందశీఘ్ర క
 ణాలవాధములును స్ఫుటభుక్తులు రధగమనములును బీజసంస్కారమును సేనాది
 పతులును. సాతద్వజములును ద్యుగతప్రాజ్ఞత ప్రత్యజ్ఞములు విరభటులును
 చంద్రమండలాపవర్తిత యనేకయోజన వ్యాసాన్విత ఘనగోళాకార స్వస్థబింబ
 స్థాల్యములు భీభత్సాదిర సాపేతములైన బలపరాక్రమాది ప్రాభవములునై వెలయు
 వని ఎరుంగుము.

జయాపజయ నిన్యాయక్రమము.

శ్లో॥ యుద్ధేబాణమియోగహృత్తచరయో ర్విరైక్యయోరంతరం
 స్వంసామృత్యునబలేక్షయంచయమదిన్సంధ్యస్యకుర్యాద్యవేత్ ॥

శ్లో॥ గ్రహయుద్ధతుసంప్రాప్తే గోళేక్షే త్రరదక్షిణా అంతరోభయ
 బింబస్యా ఉత్తరస్థాపియోగ్రహః స్థూలబింబోజయంసిధం ద
 క్షిణస్థాల్పబింబచ అపదాజయమిశ్యావః ద్వయేనంభవతి
 భృగుః ఉదక్తో దీప్తిమాంస్థూలోజయాయామ్యపియోబలి
 ఉదక్తోనదక్షిణస్థావా భాగ్యవప్రాయశోజయాయా ॥

శ్లో॥ సత్వేజయినదరక్తాన్సం దక్షిణదిక్సోజయాయాశక్రః ॥

అ॥ ఇట్టి సంభవించు యుద్ధమందు గోళమందుత్తర దక్షిణోత్తరములుగల
 యుభయబింభములలో నుత్తరమందున్నవానికి స్థూలబింబునికి జయంబును దక్షిణ
 సునికి యల్పబింబునికి నపజయంబును కలుగు శుక్రుడు స్థూలబింబుగాన తరుమ
 గా యుద్ధమున్న రెండు దిక్కులందు సహితము జయమున్న కలుగును అపసవ్య
 యుద్ధమందు మాత్రము ఏదిక్కునందున్నను స్వల్పబింబుడె యోడినవాడగును
 అస్తంగతసమాగమములందును కూటయుద్ధములందును సావాదిబలంబులు సామ్యము
 లై ఏదిక్కునవున్నను గ్రహంబులకు జయాపజయంబులు సంభవించవు. ఇట్టి యు
 ధమున జయాప జయంబులొందిన గ్రహంబులకు బలనినకయ మార్గంబులై పేద.

అ॥ ఇట్టి యుద్ధము కలిగిన యద్దరికేపకడిన స్థానాదిద్యుగంతము వరకైన
 బలరూపాదులతో హెచ్చునందు తక్కువనువ్యవకరించిన కేపమును విరూపాదుల
 జేతే వాటిని తగ్గదశావిక్షేపాంతర లిప్తలచేత భాగించగా నేపకడిన లబ్ధమును
 నుత్తరదిక్కునకుండు గ్రహంబునకు మాకునదియు దక్షిణది గ్రహంబునందు వ్యవక
 రించునదియు విక్షేపాంతరమనగా నుభయవిక్షేము లేకదిక్కున కూర్చునదియు
 భిన్నదిక్కునచో వ్యవకరించునదియు ఇట్లుచేయగా విక్షేపాంతర మేపకడును.
 త్రిజ్యకంటే చలకణ మధికముకలవాని బింబమల్పమగును. చలకణముతక్కువ
 కలవాని బింబము స్థూలముగవుండునని ఎరిగేది.

జయాపజయనిన్యాయ లగుమార్గం.

శ్లో॥ రాశ్యంశసమానగోచరె ఉభయగ్రహశీఘ్రకేంద్రయుగ ర
 భాగాదిమసంస్థితాయదిదశ గం భాగాల్పము శీఘ్రకేంద్రచ॥

అ॥ ఇట్టి యుద్ధంబునందు జయాపజయనిన్యాయోపమార్గంబు కష్టతరం
 బని యెంచివరాహ మిహరాచార్య మతంబగు సకల జనావరూగ స్థూలమా
 గణంబొకటి చెప్పబూనెదయ, అదెట్లుగా సమానములైన రాశ్యంశాగులుగల ఉ
 భయ గ్రహంబులందు విస్తారకిరణుండు జయించును ఎట్లునగా ర భాగాలు మొదలు
 కొని గం భాగాలకుఁబడిన శీఘ్రకేంద్రములుగల గ్రహంబు విస్తారకిరణుండనజను
 ఆట్టివాడు ఉత్తర దిక్కునకుండని యరుగుము ఇందు జయించిన గ్రహమతి ఫల
 దుండు. ఓడినవానిగతి చెప్ప నేల ఆయినను సామ్యము. ఓడినవానికేగతియు వం
 గినవానికి వంగినట్టులుం వంగినవాని కింద మరివంగిన వట్టులు లభ్యముగాక యన్య
 మ్మా. యిందు కావలసిన శని శుక్రస్పృహ దాహరణము 30 గాగితంలో కూజూ
 దుల స్ఫుటంలో స్ఫుటాధ్యాయంలో వ్రాశియున్నది.

ఇతిబ్రహ్మశ్రీ ముక్తపాటి పెంకట్రమణయ్య సిద్ధాంతే సుబ్బరాయ
 సిద్ధాంతే త్రియశిష్య రాళ్లభండేగోపాలకృష్ణయ్య సిద్ధాంతే విరచితే
 గ్రహయుద్ధాధ్యాయ సమాప్తః.

శ్రీ రస్తు.

శ్రీమహాగణాధిపతయేనమః.

ఆర్యభటశాస్త్రము.

ప్రారంభం.

శ్లో॥ నత్యంకృత్యాగణేశాయ విష్ణువిధ్వంసకారిణీ ।
నిర్విఘ్నకృతినాథాయ కమలాపతయేనమః ॥
అవ్యక్తమవ్యయంతాంతం నితాంతంయోగిసాంప్రదాయం ।
సర్వానందస్వరూపం తద్వందేబ్రహ్మసర్వకం ॥
మోహంధకారమగ్నానాం జనానాంజ్ఞానరశ్మిభిః ।
కృతయుద్ధరణయేన తంనామిశివభాగ్యరం ॥

మహాయుగస్య రవ్యాదిగ్రహణాం చంద్రోచ్చపాతయోశ్చానాహ.

శ్లో॥ దంతాభయోయుతహతా ర3౨౦౦౦౦ యుగవత్సరాస్యః ।
నూర్యజ్ఞశుక్రభగణాదిత తత్సమాకాః । తావంతపవనుజీవ
శనైశ్చరాణాం । శ్రీఘ్రాఖ్యతుంగభగణాగణై నిరూక్తా ॥

శ్లో॥ చంద్రస్యవద్ధుణ సురేషునగాదిబాణా ౫౭౭౫౩౩౩౭ భౌ
మస్యఆకృతిగణాంగ నరాశ్విదప్రాః ౨౨౯౬౨౨౨ర ప్రాతేయ
రశ్మితనయస్యచశ్రీఘ్రకేంద్రంఅభాక్షిఖాదిగుణనంద తురంగ
చంద్రా ౧౭౯౩౭౦౨౦ జీవస్యసాగరయమాశ్వికృతాంగరా
మా ౩౬౨౨౨౨ శ్రీఘ్రోచ్చవద్ధ్యయ మితభృగునందస్యవ
స్యస్థరామయమనేత్రఖపర్వతాశ్చ ౭౦౨౨౩౨౨౨ మంద
స్యసాగరరసేషు రసాబ్జిచంద్రాః ౧౭౬౫౬౨ పాతస్యచద్వి
యమదంతమయావిలోమాః ౨౩౨౨౨౨ ఇందోమృదూచ్చ
మఖచంద్రకరాష్టదిక్పతాః ౭౨౨౨౨౨ మహాయుగేవా
భగణాభవంతి ॥

తాత్పర్యం: రవి: - ౪౩౨౦౦౦. చంద్రస్య - ౫౭౭౫౩౩౩౬. కుజస్య - ౨౨౯౬౨౨౪ బుధశ్చిహస్య - ౧౭౯౩౭౭౨౦. శుక్రో - ౩౬౪౨౨౪. శుక్ర శ్చిహస్య - ౭౦౨౨౩౮౮. శనిః - ౧౪౬౫౬౪. రాహు - ౨౩౨౨౨౬. చంద్రో చ్యస్య - ౪౨౮౨౧౯. సూర్యాగ్రహములనను చంద్రోచ్యుతును రాహుపునకును ప్రేతచెప్పబడిన సంఖ్యలు వారీవార. మహాయుగ భగవంతులుగా నెరుంగనగును.

మహాయుగ ఆదిమాసక్షయ తిథయోశ్చనాహ.

శ్లో॥ అంగామరానలనవేషుభువాధిమాసాః ౧౫౯౩౩౩౬ ।

ఖాప్తైషుపక్షవసుభేషుయమాక్షనేత్రాః ౨౫౦౮౨౫౦౮ ॥

తా॥ మహాయుగ ఆధిమసాః - ౧౫౯౩౩౩౬. మహాయుగ తిథియః - ౨౫౦౮౨౫౦౮.

శ్లో॥ వ్యోమాక్షిపంచలిషయేషుభునోయుతహ్నాః ౧౫౯౫౫౯౨౦౦౦ ప్రోక్తంయుతేకదివసాంభగుణాస్సురభ్రవసుఖాంబరఖాభ్ర నహ్నివ్యోమాంగశ్శితకిరణాదివసాహిమాంశాః ।

౧౬౦౩౦౦౦౦౮౦ ॥

తా॥ రవిభాగా ఏకవిదివసా - ౧౫౫౫౫౯౨౦౦౦. మహాయుగ చంద్ర దివసాః - ౧౬౦౩౦౦౦౦౮౦.

శ్లో॥ వ్యోమాభ్రబాణతురగక్షతినందశైల । హృభృచ్చిలీముఖ భువః ౧౫౭౭౯౧౭౫౦౦ క్షితివాసరాస్యః । పూర్ణాభ్రసా యతీతురంగమరామనేత్రద్వ్యష్టేషు శీతకిరణాభంతి భ్రమా స్యః ౧౫౮౨౨౩౭౫౦౦ ॥

తా॥ ఖాదిన్యములు - ౧౫౭౭౯౧౭౫౦౦. మహాయుగమందు వ్యోమేశ్వర ప్రభులును కలిగినటువంటి ఖాభగణాః - ౧౫౮౨౨౩౭౫౦౦. ఇవే సత్ప్రద యాలు

శ్లో॥ ఏతేషుయస్యభగణోరహితేషు శేషంయ తస్యతజగురహర్షి చయం ఖగస్యతిక్తాంశు శీతకిరణాభాగణాంతరం య త్ర చాందమాసనిచయం ప్రపదంతితజ్ఞాః ॥

తా॥ ఖాదిన్యములయందుగ్రహభగణములు శోధించగా గ్రహమునకు సాన దిసంబులును. ఖాదిన్యములయందు సూర్యభగణములు శోధించగా సూర్యసాన దిసంబులును, మహాయుగ సూర్యోదయములు ఖాదిన్యములని తెలియవలయును.

ద్యుగణసాధనము.

శ్లో॥ నవాద్రీచంద్రానల ౩౧౭౯ సంయుతోభవేశా కిక్షితిశాబ్ద గణోగతకిలిః । దివాకరహ్నోగతమాససంయుతో పృథక్త తాసంగుణితోధిమాసకః । సూర్యస్యమాసాప్త ఫలాధిమాస యుక్ । ఖవహ్నినిఘ్నస్థిధిభిన్నమన్వితః పునఃపృథక్తైర్గుణ తస్థిధిక్షయైః । నిశాకరాహైసహృతత్ఫలావమైః వివజితో రాదుదయాదహగణాః ॥ భవంతియం భార్గవవారపూ ర్వతః । సవవలంకావిషయేకలేగతః ॥

తా॥ శాలివాహనశకమందు ౩౧౭౯ - కూడితేను కల్యాణగతాబ్దములగును. యష్టకాలమునకు (అహగణమును సాధించుకమును) కల్యాణ గతసంవత్సర ములను మాససంఖ్యయగు ౧౨ - చేతనుగుణించి చేత్రాదిగతమాసములుకూడి అనగా ఆధికమాసం పుట్టినసంవత్సరం ఆలెక్కతోకూడి రెండుప్రతులుగా పెట్టుకొని కింది ప్రతిని మహాయుగాదిమాససంఖ్యచే గుణించి మహాయుగ సారమాససంఖ్యచే భాగించగా రాబడినల్పమే ఆధికమాసములు. వీటిని ప్రైప్రతియందుకూడితే శుద్ధమాస ములగుచున్నవి, వాటిని మాసతిథిసంఖ్యయగు ముప్పదిచే గుణించి శుక్లప్రతిపక్ష మొదలు ఇష్టతిథివరకునగు గతతిథులనుచేర్చి రెండొరతులుగా పెట్టుకొని క్రింది ప్రతిని మహాయుగావమ తిథిసంఖ్యచేగుణించి మహాయుగ చాంద్రవాసరసంఖ్యచే భాగించగా వచ్చినల్పము క్షయతిథులు వీటిని ప్రైప్రతిలోతీసివేసితే నిలచెడు శుద్ధ తిథి సమాహమే అహగణముగును. ఇదియే సూర్యసావహగణము దీనిని యే డింట భాగించగా రాబడినశేషము శుక్లవారాదిగా లెక్కించిన ఇష్టదినవారము వచ్చును. ఒకాసెకనమయమందు ఒకటిని చేర్చడముకాని ఒకటిని తగ్గించడము కలుగును. ఈద్యుగమువలన రాబడినగ్రహములు భార్గవవార పూర్వతః అని చెప్పినకారణంచేతను లోగడివారమునకు రాబడినగ్రహములగుదురు, వారము సరి చూచుకొని ఒకటిని ద్యుగములలోతొలచుకొని తిసుకొనివచ్చెనేని గ్రహములు సరిరానవు.

ద్యుగణసాధన శ్రుత్యక్షం.

తా॥ సాధారణసంవత్సర ఆశ్విక శుశి శనివారం, శకం ౧౫౩౨ కల్యాణ ౫౦౧౧ ఆర్యభట సిద్ధాంతశాస్త్రోక్తప్రకాశం కల్యాణ ౫౦౧౧ టిపి, మాససంఖ్య

యను ౧౨-టును గుణించగా ౬౦౧౩౨ గతమాసాలు ౬-చేర్చగా ౬౦౧౩౨ దీనిని రెండు ప్రతులుగా వుంచి క్రింది ప్రతిని అధిమాసాలగు ౧౫౯౩౩౩౬-టు గుణించగా ౯౫౮౨౦౦౪౦౩౬౮ దీనిని సూర్యమాసాలగు అనగా ౪౩౨౦౦౦౦-న్ను, ౧౨-టు, గుణించగా సూర్యమాసాలు ౫౧౮౪౦౦౦౦ చేత భాగించగా రాబడినలబ్ధము అధి మాసాలు ౧౮౪౮ ప్రతిలో కూడగా ౬౧౯౮౬ దీనిని ౩౦-టు గుణించి గత తిథులు కూడగా ౧౮౫౯౫౮౪ దీనిని రెండు ప్రతులుగా వుంచి క్రింది ప్రతిని మయ తిథులగు ౨౫౦౮౨౨౫౨-టు గుణించగా అయినట్టిది ౪౬౬౪౦౭౫౪౫౦౩౧౬౮ చాంద్రతిథులగు ౧౬౦౩౦౦౦౦౮౦-టిచేత భాగించగా మయతిథులు ౨౯౦౯౭ ప్రతిలో శోధించిన ఆర్యభట సప్తతసిద్ధాంత శుక్రవారాదిద్యుగణం ౧౮౩౦౪౮౮,

అధమధగ్ర హానయనంకధ్యతే.

శ్లో॥ ద్యుగణాస్వస్వభగజ్జే గుణితాయుగభూదిస్తేః ।

భక్తాలబ్ధస్వసూర్యాది భగణాదిగ్రహాభవేత్ ॥ శశాంక్కు

తుంగైభవనత్రయంక్షి పేత్రమస్యన డ్యంభగణాద్విశోధయేత్ ॥

తా॥ ప్రైచెప్పబడిన కల్యాద్యహగణమును సూర్యాదిగ్రహములకు చెప్ప బడిన మహాయుగ భగణములచేత గుణించి మహాయుగోక్త కువాసరములచేత భాగిం చగా వచ్చినలబ్ధము భగణములను శేషం ౧౨-టు గుణించి కువాసరములచేత భాగించిన లబ్ధం రాసులు శేషం ౩౦-టు ౬౦-టు ౬౦-టు గుణించి కువాసరములచేత భాగించి భాగలు లిప్తలువిలిప్తలు క్రమముగా రాబడును భగణాలువిడిచి చంద్రో చ్చుర్యాదిలో ౩-రాసులుకూడితే చంద్రోచ్చయగును పాతలో ఆరు రాసులు కూడి చక్రకోధనచేసితే రాముచగు ద్యుగణం ౧౮౩౦౪౮౮-టిని ౪౩౨౦౦౦౦ చేత గుణించగా ౭౯౦౭౭౧౮౧౬౦౦౦౦ దీనిని కువాసరములగు ౧౫౭౭౯౧౭౫౦౦-టి చేత భాగించగా లబ్ధం భగణాలు ౫౦౧౧ శేషం ౧౨-టు గుణించి కువాసరముల చేత భాగించగా రాశ్యాది౪౫౧, ౨౪, ౧౨, ౨౫ ఉదయాది గ్రహాంగులకు మధ్య గతియగు ౫౯, ౮-టు నాలుగోవంతు కలపగా ౪౫౧, ౨౪, ౨౬, ౪౩ దేశాంతర సంస్కారము ౦, ౨౯ శోధించగా ఈగ్రహము అద్వివారంనాటి సూర్యుడు గమక చకరోజు గతిశోధించగా రవి ౫, ౨౩, ౨౭, ౩౬ గురువునకు ద్యుగణం ౧౮౩౦౪-౮౮-దిన్ని ౩౬౪౨౨౪౪-టు గుణించగా ౬౬౬౪౪౩౬౬౧౩౧౨ కువాసరములచేత భాగించగా భగణాదిగురువు. ౪౨౨, ౬, ౮, ౩౩, ౩౪ ఉదయాది సంస్కారం చేయగా ౬, ౮, ౩౪, ౪౯ దేశాంతర సంస్కార గురువు గురు ౬, ౮, ౩౪, ౪౭.

నులలో పాయమునకై గుణకముల హారముల జంత్రి చూపించుచున్నాము, ద్యుగణముల జంత్రి ప్రతిసంవత్సరం ద్యుగణమునుబట్టి యేర్పరచనగు హారముల జంత్రికి యెప్పటికి మాన్యులేదు. ప్రత్యక్షం ద్యుగ ౧౮౩౦౪౮౮.

హారముల జంత్రి.

౧-కి, ౧౮౩౦౪౮౮	౧-కి, ౧౫౭౭౯౧౭౫౦౦
౨-కి, ౩౬౬౦౯౭౬	౨-కి, ౩౧౫౫౮౩౫౦౦౦
౩-కి, ౫౪౯౧౪౬౪	౩-కి, ౪౭౩౩౭౫౨౫౦౦
౪-కి, ౭౩౨౧౯౪౨	౪-కి, ౬౩౧౧౬౭౦౦౦౦
౫-కి, ౯౧౫౨౪౪౦	౫-కి, ౭౮౮౯౫౮౭౫౦౦
౬-కి, ౧౦౯౮౨౯౨౮	౬-కి, ౯౪౬౭౫౦౫౦౦౦
౭-కి, ౧౨౮౧౩౪౧౬	౭-కి, ౧౧౦౪౫౪౨౨౫౦౦
౮-కి, ౧౪౬౪౩౯౦౪	౮-కి, ౧౨౬౨౩౩౪౦౦౦౦
౯-కి, ౧౬౪౭౪౩౯౨	౯-కి, ౧౪౨౦౧౨౫౭౫౦౦
ఈసంఖ్యలనుబట్టి పెంచుకునేది కునేది, కువాసరములు ౧౫౭౭౯౧౭౫౦౦ యెప్పటికి మాన్యులేదు.	

కల్యాద్యబ్ద సంస్కారం.

శ్లో॥ గోక్షైకగుణయుక్త్యాకదిగ్గు ౧౦ ణాభాస్కరాదయః ద్వ్యధికాం గాంక్షైః ౯౬౫౨ ఖనండాంక్షై ౬౯౦ రబ్ధితత్త్వైః ౨౫౪ కుపంచభిః ౫౧ గజాంకాబ్ధిభి ౪౯౮ రగ్నృష్టైః ౧౬౩ ఖఖా ధైః ౫౦౦ శృతభేందుభిః ౧౭౪ భేంద్రైః రాప్తం ౧౪౦ విదూచ్చస్య లిప్తాద్యంసూర్యసమ్మతం జ్ఞశీఘ్రాకాకా భామేషు యురిజ్యాదన్యేషుశోధయేత్ । భచక్రాదధికంయాంతి చక్రా ద్విగుణశోధయేత్ ॥

తా॥ కల్యాదికాబ్దములను ౧౦-టు గుణించి సూర్యునకు ౯౬౫౨ చంద్రు నకు ౬౯౦ కుజస్య ౨౫౪ బుధశ్రేణుం ౫౧ గురుః ౪౯౮ శుక్రశ్రేణుం ౧౬౩ శనిః

గలం రాహుః ౧౭౪ చంద్రోచ్చయ ౧౪౦ ఈ భాగహారములచేత భాగించగా వచ్చిన కలాదిఫలము సూర్యచంద్ర చంద్రోచ్చగురుశుక్రశని చక్రభక్త చంద్ర పాతాదిషు శోభ్యమున్న బాకుబుధశిషు సారేషుయోజ్యం చేయలేనది ఈ సం స్కారము అర్చితమిద్దాంతో క్షుగ్రహములకు చేసినను సూర్యసిద్ధాంతో క్షతుల్య మగుచున్నాడు నక్షత్ర చక్రముకంటె కల్యాది అధికమైనను కల్యాది ద్విగుణించి శోభించి సంస్కారం చేయవలెను.

గ్రహాలు	రవి.	చంద్ర.	కుజ.	బుధ.	గురు.	శుక్ర.	శని.	రాహు	ఉచ్చ.
హారము	౯౬౫౨	౬౯౦	౨౫౪	౫౧	౪౯౮	౧౬౩	౫౦౦	౧౭౪	౧౪౦
ఫలం.	౫, ౧౧	౭౨	౧౯౭	౯౮౨	౧౦౦	౩౦౭	౧౦౦	౨౮౮	౩౫౭౭
...	...	౩౭	౧౭	౩౩	౩౬	౨౫	౧౩	౦	౫౫

సంస్కార చక్రము.

గ్రహాలు	రవి.	చంద్ర.	కుజ.	బుధ.	గురు.	శుక్ర.	శని.	రాహు	ఉచ్చ.
దివి	౫, ౨౬	౮, ౧౫	౧, ౨౧	౨, ౧	౬, ౬	౫, ౦	౦, ౧౦	౧, ౨	౭, ౫
...	౨౧	౨౯	౨౭	౧౭	౫౪	౩౮	౧౬	౮	౫౨
...	౩౨	౨౪	౩౮	౩౨	౧	౭	౨౦	౬	౦

దృక్పథ సంస్కారక్రమం.

శ్లో॥ శాకేనభాద్రిరహితే శశినోక్షదప్రై ౨౫ స్తతుంగత్య కృత శివై ౧౧౪౪తమసవడంత్యై ౯౬ శ్రేలాద్విబిస్సురగురోః ౪౭ గుణితేశితోచ్చశోభ్యం త్రిపంచకుభిః ౧౫౩ అభ్రశరాక్షి ౨౫౦ భక్తైస్తంబెరమాంబుధి ౪౮ హతెక్షితిసందనస్యసూ ర్యాల్లశస్యగుణితావసమీరధి స్వంత్యోమాగ్నివేద ౪౩౦ ని హతేవిధధితలబ్ధంతీతాంశు సూనుచలతుంగకలానువిద్భిః ॥

ఇంకొకసంస్కారం దృక్కుకలదు.

శ్లో॥ కల్యాణాఃఖిఖవట్కృతిహీనా వసుశూన్యనాగశర ౫౮౦౮ భక్తాత్ శేషేద్విబాణ ౩౬౦౦ శక్తైః ౧౪౫౨ పదంభుజా

బ్రాద్విసంగుణితాః శశిసూర్య ౧౨౧ హృతాలబ్ధం భాగాది ఫలంభుజాఫలవత్ రుణధీనమధః ధృవయోకార్యా దృక్స మోభవతి॥

అ॥ కల్యాణాలలో ౩౬౦౦ తీరిన శేషము ౫౮౦౮ టికి పైన అయిన కాల మందు ౫౮౦౮ ట భాగించగా మిగిలిన శేషమును ౧౪౫౨ వరకు ఒకపదమని అంతమైన యుగ్యపదమని అనే న్యాయంచాతను తెలుసుకొని శేష సంఖ్యను ద్విగుణించి ౧౨౧ ట భాగించగా రాబడిన భాగాదిఫలమును భుజా ఫలమువలె ననగా ఒకపదమందు భషము యుగ్యపదమందు రుణమున్న ఆయా దృక్సంస్కార ఫలములో చాయవలసింది యీ సంస్కారము కల్యాది ౯౪౦౮ అయినప్పిటు పుట్టుచున్నది.

యాదృక్సంస్కారము చేసుకొని స్ఫుటమును చేయవలయును యీసంస్కారము అన్ని సిద్ధాంతకారులు వర్ణియున్నారు. కల్యాణ్యజ్ఞాః ఖఖరసగుజై అనే న్యాయం చెల్లుచున్నది. గుణకములు హారములు ఛెదదు.

దేశాంతర సంస్కారవిషయం.

శ్లో॥ క్రమేణలంకోజ్జయసిహిమాచలే । భవంతిపూర్వాపరవర్త నేష్యమి । దేశాంతరేకర్మిణి సంస్కృతాతథా । సాక్షాత్ లంకోదయప్రాప్సిదాఇమే॥

అ॥ యీ ఉధయపట్టములకు సమసూత్రములుగావుండే మధ్యమ పుండే లం కా ఉజ్జయిని కురుక్షేత్రం హిమవత్పర్వతం యాపట్టణములు సమసూత్రములుగా వుండినందున యీపట్టములకు ప్రాకృశ్చిమములయందుండువారలు దేశాంతరసం స్కారంచాయవలయును. లంకాపట్టముకు ప్రత్యక్షముగాను ప్రాగ్భాగమందు సూర్యోదయము అవుచున్నది.

శ్లో॥ ఖఖామరా ౩౩౦౦ వేష్టనయోజినోభువోనఖా శరాభ్రక్షితి ౧౦౫౦ యోశ్యవిస్తృతిః । దివాకరఘ్నంఫలకణభాజితం స్ఫుటం మహాగోళకవేష్టనంభవేత్ ॥

అ॥ యీశాస్త్రముందు భూపరీధియోజనాలు ౩౩౦౦ భూమధ్యమందు నూ చించ బడ్డటువంటి భూవ్యాసగాని భూపరీధికాని యోజనాలు ౧౦౫౦ యీ

యోజన సంఖ్యను ౧౨ ట గుణించి స్వదేశ విభువత్కణచాత భాగించగా వచ్చిన లబ్ధి స్ఫుటపరిధియగును.

శ్లో॥ భూమధ్యరేఖావిషయస్వపట్టణే । దపన్థితంతిర్యగవేత్తియో జన్తైః । స్వకియ్యతత్రత్యసలాంశకాంశ । ఖఖామరఘ్నం విభజితపట్టణైః॥

అ॥ ఆస్ఫుటపరిధి ౩౩౦౦ ట గుణించి ౩౬౦ ట భాగించగా లబ్ధి తమ తమపట్టణములగు మ్యయోజనాలగును. అవి కణగతస్థిత యోజనములని తెలియుము ఆ భూరేఖలయందు వుండు పట్టణములయొక్క అక్షాంశమున్న తన స్వదేశ పట్టణముయొక్క అక్షాంశమున్న అసగా తనదేశ అక్షాంశముయొక్క అంతరము భూపరిధియోజనములచాత గుణించి ౩౬౦ ట భాగించినలబ్ధియు భూరేఖానుసారంబల్ల నుండు స్వదేశపట్టణములకు ప్రత్యక్షంగాను పూర్వాపరములయందుండ బడే యోజనములగుచున్నవి.

శ్లో॥ ఫలమత్కృతిరమయావర్గదాయోజనానాం । పదమాశుద్ధా మత్యధాయోరంతరంస్యాత్ గ్రహగతిహతమేతత్ స్వేష్ట భూవృత్తభక్తం ధనమృణమపరైర్ద్యోలిక్తికా దిక్షమాధాత్ ॥

అ॥ ఆయోజనవర్గమును పూర్వమును తెలిపిన కణగతమును శోధించి మూలముచేసుకునిన స్వదేశియ్యయోజనములగును ఆయోజనములచాతను గ్రహములయొక్క మధ్యగతులు గుణించి స్ఫుట భూపరిధి యోజనములచాత భాగిస్తేను కలాదిఫలము రాబట్టును ఆఫలము పూర్వాపరములయందుండే వారలు అసగా తూర్పుయందుండేవారు శోధించేది పశ్చిమమందుండేవారు కూడవలసినది. యావ్రకారం దేశాంతర సంస్కారంచేస్తేను స్వదేశ మధ్యగ్రహములగుదురు.

ఇతి శ్రీమత్పద్మాంతుసారేమధ్యధ్యాయప్రథమః.

స్ఫుటాధ్యాయం.

సూర్యసిద్ధాంతిశాస్త్రకారం క్రమక్షరాలు పుష్కరిమల శ్లోకములు పూర్వమే వ్రాసియున్నాను అవిచూచుకునేదె.

అచక్రము యొక్కడ చూపించుచున్నాను.

క్రమపుస్త్రము జీవల చక్రము.

సంఖ్య.	జీవల.	అంతరాలు.	సంఖ్య.	పుష్కరిమ జీవల.	అంతరాలు.	సంఖ్య.	పుష్కరిమ జీవల.	సంఖ్య.
౦	౨౨౫	౧౪౩	౧	౨	౧౪౩	౧	౨	౧౨౪
౧	౪౪౯	౧౨౨	౨	౨౨	౧౩౧	౨	౨౯	౧౨౩
౩	౬౭౧	౧౦౯	౩	౬౬	౧౧౯	౩	౬౬	౧౦౯
౪	౮౯౦	౧౦౫	౪	౧౦౫	౧౦౬	౪	౧౦౫	౧౦౫
౫	౧౧౦౫	౧౦౦	౫	౩౦౪	౯౩	౫	౧౦౫	౧౦౦
౬	౧౩౧౫	౯౦౫	౬	౩౦౪౨	౮౯	౬	౩౦౪	౯౦౫
౭	౧౫౨౦	౮౯౯	౭	౩౨౫౬	౮౫	౭	౩౨౫	౯౦౦
౮	౧౭౨౯	౮౯౦	౮	౩౩౨౧	౮౦	౮	౩౩౨	౮౯౦
౯	౧౯౪౦	౮౮౩	౯	౩౩౭౨	౭౯	౯	౩౩౭	౮౮౩
౧౦	౨౧౬౩	౮౭౪	౧౦	౩౪౦౯	౭౭	౧౦	౩౪౦	౮౭౪
౧౧	౨౩౮౬	౮౬౪	౧౧	౩౪౩౧	౭౫	౧౧	౩౪౩	౮౬౪
౧౨	౨౬౦౯	౮౫౪	౧౨	౩౪౩౮	౭౩	౧౨	౩౪౩	౮౫౪

భుజజ్యాల.

౧ ప ౨౦౧౦ అ
 ౨ ప ౧౨౦౧ అ
 ౩ ప ౧౨౦౨ అ
 ౪ ప ౨౩౯౫ అ
 ౫ ప ౨౯౯౪౦ అ
 ౬ ప ౩౫౯౫౨ అ
 ౭ ప ౪౫౯౫౨ అ
 ౮ ప ౪౫౯౫౨ అ
 ౯ ప ౫౩౭౫౨ అ
 ౧౦ ప ౫౯౭౫౨ అ
 ౧౧ ప ౬౫౭౫౨ అ
 ౧౨ ప ౭౫౭౫౨ అ
 ౧౩ ప ౮౨౩౧౨ అ
 ౧౪ ప ౮౩౧౩౬ అ
 ౧౫ ప ౮౯౦౧౦ అ
 ౧౬ ప ౯౪౭౫౨ అ
 ౧౭ ప ౧౦౦౫౨ అ
 ౧౮ ప ౧౦౬౫౨ అ
 ౧౯ ప ౧౧౧౯౧౦ అ
 ౨౦ ప ౧౧౭౫౨ అ
 ౨౧ ప ౧౨౩౧౦ అ
 ౨౨ ప ౧౨౭౫౨ అ
 ౨౩ ప ౧౩౭౫౨ అ
 ౨౪ ప ౧౩౯౫౨ అ
 ౨౫ ప ౧౪౫౧౫౦ అ
 ౨౬ ప ౧౫౦౬౫౨ అ
 ౨౭ ప ౧౫౫౯౫౨ అ
 ౨౮ ప ౧౬౧౫౫౨ అ
 ౨౯ ప ౧౬౬౫౫౨ అ
 ౩౦ ప ౧౭౧౫౫౨ అ

౩౧ ప ౧౭౬౯౫౬ అ
 ౩౨ ప ౧౮౨౦౫౨ అ
 ౩౩ ప ౧౮౭౧౫౨ అ
 ౩౪ ప ౧౯౨౨౫౨ అ
 ౩౫ ప ౧౯౭౩౧౦ అ
 ౩౬ ప ౨౦౧౯౫౨ అ
 ౩౭ ప ౨౦౬౯౫౨ అ
 ౩౮ ప ౨౧౧౯౫౨ అ
 ౩౯ ప ౨౧౬౯౫౨ అ
 ౪౦ ప ౨౨౧౫౨ అ
 ౪౧ ప ౨౨౬౫౫౨ అ
 ౪౨ ప ౨౩౧౯౫౨ అ
 ౪౩ ప ౨౩౬౯౫౨ అ
 ౪౪ ప ౨౪౨౩౧౦ అ
 ౪౫ ప ౨౪౭౩౧౦ అ
 ౪౬ ప ౨౫౨౩౧౦ అ
 ౪౭ ప ౨౫౭౩౧౦ అ
 ౪౮ ప ౨౬౨౩౧౦ అ
 ౪౯ ప ౨౬౭౩౧౦ అ
 ౫౦ ప ౨౭౨౩౧౦ అ
 ౫౧ ప ౨౭౭౩౧౦ అ
 ౫౨ ప ౨౮౨౩౧౦ అ
 ౫౩ ప ౨౮౭౩౧౦ అ
 ౫౪ ప ౨౯౨౩౧౦ అ
 ౫౫ ప ౨౯౭౩౧౦ అ
 ౫౬ ప ౩౦౨౩౧౦ అ

౫౭ ప ౩౦౭౩౧౦ అ
 ౫౮ ప ౩౧౨౩౧౦ అ
 ౫౯ ప ౩౧౭౩౧౦ అ
 ౬౦ ప ౩౨౨౩౧౦ అ
 ౬౧ ప ౩౨౭౩౧౦ అ
 ౬౨ ప ౩౩౨౩౧౦ అ
 ౬౩ ప ౩౩౭౩౧౦ అ
 ౬౪ ప ౩౪౨౩౧౦ అ
 ౬౫ ప ౩౪౭౩౧౦ అ
 ౬౬ ప ౩౫౨౩౧౦ అ
 ౬౭ ప ౩౫౭౩౧౦ అ
 ౬౮ ప ౩౬౨౩౧౦ అ
 ౬౯ ప ౩౬౭౩౧౦ అ
 ౭౦ ప ౩౭౨౩౧౦ అ
 ౭౧ ప ౩౭౭౩౧౦ అ
 ౭౨ ప ౩౮౨౩౧౦ అ
 ౭౩ ప ౩౮౭౩౧౦ అ
 ౭౪ ప ౩౯౨౩౧౦ అ
 ౭౫ ప ౩౯౭౩౧౦ అ
 ౭౬ ప ౪౦౨౩౧౦ అ
 ౭౭ ప ౪౦౭౩౧౦ అ
 ౭౮ ప ౪౧౨౩౧౦ అ
 ౭౯ ప ౪౧౭౩౧౦ అ
 ౮౦ ప ౪౨౨౩౧౦ అ
 ౮౧ ప ౪౨౭౩౧౦ అ
 ౮౨ ప ౪౩౨౩౧౦ అ
 ౮౩ ప ౪౩౭౩౧౦ అ
 ౮౪ ప ౪౪౨౩౧౦ అ
 ౮౫ ప ౪౪౭౩౧౦ అ
 ౮౬ ప ౪౫౨౩౧౦ అ
 ౮౭ ప ౪౫౭౩౧౦ అ
 ౮౮ ప ౪౬౨౩౧౦ అ
 ౮౯ ప ౪౬౭౩౧౦ అ
 ౯౦ ప ౪౭౨౩౧౦ అ

ఆ॥ పూర్వమందు చెప్పబడిన మధ్యగ్రహములు స్వక్రియమున శ్రీకృష్ణాచ్య
 మాండోచ్చలవల్ల నుంచిన్ని గ్రహములు భాగాది అధికమవుచుండగాను ప్రాగ్భాగ
 మును ఆకాషింపబడుచున్నారు.

ఆమాండోచ్చ శ్రీకృష్ణాచ్యలవల్ల నుంచిన్ని గ్రహములు భాగాల్పమగుచుండ
 గాను ప్రత్యగ్భాగమును ఆకాషింపబడుచున్నారు.

స్వమంద కేంద్ర స్వశ్రీమ కేంద్రములవల్ల నుంచిన్ని ప్రత్యగ్భాగములు రాబడిన
 భాగాదిఫలంవల్ల నుంచిన్ని గ్రహములు స్ఫుటమగుచున్నారు. అనగా నీచోచ్చల
 వల్ల నుంచిన్ని గ్రహములు ఉచ్చస్థానమందు మధ్యగ్రహమే స్ఫుటగ్రహము మధ్య
 స్థానమందనగా మిథునాంతమందు పూర్ణము తదాది నీచయుగ కన్యాంత
 మందు మధ్యగ్రహమే స్ఫుటగ్రహముయి ధనరంతమందు స్ఫుటగ్రహము పూర్ణ
 ఫలము జేంది తదాది మీనాంతమందు మధ్యగ్రహమే స్ఫుటగ్రహమగునా గతి
 విషయములు ఉచ్చనిచలవల్ల నుంచి కన్యాదిమకరాదులయందు మధ్యగతియే
 స్ఫుటగతి అయి తదాదిమధ్యస్థానములయిన నీచోచ్చములయందు పూర్ణమగును.
 యందువిషయములు ౨౪ జ్యోతి ప్రతిరాశి ఒకటింటికి ౮ జీవలు అని
 తెలిశేది. ౩ రాసులకు ౨౪ జీవలు ఏర్పడినవి. ౩ రాశిజీవలు త్రిజ్య అనే పేరు
 గలదు. అది వ్యాసార్థమనిపించుకొనును. ఇది భూవ్యాసా అనే పేరుగలదు.

త్రిజ్యవర్గం రవిమాందం.

శ్లో॥ కృతాభివస్వంకశశివసేశ్వరాః గంగాగంగారర ప్రమాణము
 క్తంత్రిభయాచవర్గం । జినాంశజీవా ౨౪ నగగోగుణేం
 దవో । దివాకరోచ్చంభుజగాచలాంతాః॥

ఆ॥ త్రిజ్యవర్గం గంగాగంగారర క్రాంతిభాగలు ౨౪ తథాజీవా గర్భా
 సూర్యస్వమందోచ్చా ౨౧౮౧౦౧౦.

కేంద్రసాదము.

శ్లో॥ గ్రహంమృదూహ్యోన । చలోచ్చకోనంగ్రహేణ కేంద్రంకధి
 తంతదాహ్వానం । త్రిభిఃస్త్రిభిఃకేంద్రగ్రహైక్రమా దయు
 గ్గయుగై భుజకోటిసంజ్ఞతే॥

అ॥ తన ఇష్టగ్రహమును మందోచ్చలో శోధించిన రాశ్యాదికము మాంద కేంద్రము తెలికేది॥ స్వకేంద్రయ్యునున శ్రేణి వృషభమున చిన్ని ఇష్ట గ్రహమును శోధిస్తేను అది సీఘ్రకేంద్రమనజను మాందశీఘ్రకేంద్రములపల్లనుంచిన్ని ప్రతి రాశి త్రయంపాదము తెలికేది అది నాల్గుపాదములు అనగా ఓజయుగ్యక్రమము అది భుజఓజపాదముగు చుండగా కోటియుగ్యపాదము యష్టటికి ప్రథమతృతీయపాదములు భుజఅనిన్ని ద్వితీయచతుర్థపాదములు కోటిఅని తెలికేది.

బుజకోట్లసాధము.

శ్లో॥ త్రిభాధికేచక్రదశాద్విశోధితే షడూనితెచక్రదశాధికేసతి । న
వాధికేస్తి పతితేభమండలా ద్భుజీకృతం శేషముశం త్రిత
ద్విధం॥

అ॥ కేంద్రము 3 రాసులలోపల ఆదే భుజ 3 రాసులకుపయన ౬ రాసు లలో శోధించినా భుజ ౬ రాసులకుపయన ౬ రాసుల శోధించినది భుజ ౯ పైన ౧౨ రాసులలో తీసినది భుజ ను 3 రాసులలో శోధిస్తే కోటియగును.

భుజజ్యాసాధనం.

శ్లో॥ కలికృతత్రశరాధిభాహుభిః ౨౨గి హృతేగతజ్యాసుగణేన
జాయడే । గతాగతజ్యాంతరనిఘ్న శేషకా । దిఘద్విదస్రా
౨౨గి స్తసమన్వితాన్యతాం॥

అ॥ కేంద్రమును భుజసాధించి రాశ్యాదిలి ప్తుచేసి ౨౨గి ట భాగించిన లబ్ధం జీవయగును. ఆజీవయొక్క సంఖ్యను వ్రాసుకొని శేషలిప్తవిలక్షణ ఆజీవ యొక్క ప్రైజీవయొక్క అంశించాత గుణించి ౨౨గి ట భాగించిన లబ్ధలిప్తాదిక మును మొదట వ్రాసుకున్న జీవయందుకూడితే అది భుజజ్యయగును.

భుజఫలజ్యవశాత్ఫలజ్యాసాధనం.

సూర్యచంద్రస్ఫుటం.

శ్లో॥ త్రిభి 3 న ౯ క్ష ౨ సంగుణితై ఖకుంజరై ౮౦ స్వకేంద్రః
జీవేవిభజేత్ఫలంకలాః । తదూనయుక్తోస్ఫుటతామినోదుపా
వితాస్వకేంద్రోజతుల్యాదికక్రమాత్॥

అ॥ స్వదేశ సూర్యుని సూర్యమాందమును ౨౧౮౦౦౦ యందు శోధించిన కేంద్రము భుజ సాధించి దానిని లిప్తాస్త్యయమై భక్తా అనే న్యాయంచాతను భుజజ్యను సాధించి ఆభుజజ్యను 3 ట గుణించి ౮౦ ట భాగించిన లబ్ధం లిప్తవిలక్షణ కేంద్రము మేషాది అయితే ధనమున్న తులాది అయితే రుణమున్న చేస్తే సూర్యస్ఫుటమగును.

చంద్రస్ఫుటమునకు.

శ్లో॥ గతింగ్రహస్వార్కఫలోధలి ప్తికాహతాంహరేత్థాంబరభూప
లోచనె ౨౧౬౦౦ ఫలంకలాద్యంతభవేత్తదకక ద్విధేయ
మకాదిఖగెన్వణంధనం.

అ॥ సూర్యబాహుభుజాఫలమును గ్రహములయొక్క గతులచాత గుణించి చక్రలిప్తలగు ౨౧౬౦౦ ట భాగించిన కలాదిఫలము సూర్యునివలెనే కడమవారం దరు గ్రహములయందు సంస్కరించేది.

చంద్రునియందు చంద్రోచ్చనుశోధించి కేంద్రమెరిగి భుజవలన భుజజ్యను సాధించి ఆభుజజ్యను ౩ ట గుణించి ౮౦ ట భాగించగా రాబడిన లబ్ధ లిప్తాదికము కేంద్రము మేషాది పట్కముయితే రుణమున్న తులాదిపట్కముయితే ధనమున్న చేసేది.

స్ఫుటగతిసాధనంబు.

శ్లో॥ స్వభోగ్యఖండంక్షితిభేందుభి ౧౦౧ హృతంరవేవిభోద్ధి
౧౦ గుణితం సురో 33 ధృతం । తదూనయుక్తేభవత్య స్ఫు
టేగతిక్రమాత్స్వకేంద్రేమ్యగకకటాదికే॥

అ॥ మాందోచ్చలో తీసిన కేంద్రభుజాంతరమును అనగా మొదట లిప్తా స్త్యయమై భక్తా అనే న్యాయంచాతను ఏర్పడిన భుజయొక్క అంతరము సూర్యునకు ౧౦౧ చాత భాగించగా లిప్తాదిఫలమున్న చంద్రునకు ఖండాంతర మును ౧౦ ట గుణించి 33 ట భాగించినలిప్తాదిక క్యాదిమకరాదినిబట్టి మధ్యగతి యందు అనగా కేంద్రము అద్యంతపాదములయందు మకరాది పట్కం గనుక శోధించేది ద్వితీయతృతీయపాదములయందు కటకాదిపట్కంగనుక మధ్యగతి యందుకూడితే స్ఫుటగతియగును.

అహస్సుతిథ్యాదులు పూర్వక్రమము.

శ్లో॥ వ్యక్తేందు లిప్తాభక్తాన్సుస్థిధయఃఖాశ్విపర్వతైః

అనే న్యాయంచాతను తిథినక్షత్రయోగకరణాదులు సాధించుకునేది.

ఒకానొకసమయమునను వగసగా ౨ గాని ౩ గాని ఆరవై యింటికి పయి న క్రమమయిన ౧౧ విధములు గాక ఆధికం యన్నివచ్చినను ఆకాలమందు గతంగాతిథులు తీసుకొనివచ్చి దానిలో అహస్సుతిథి సంస్కరించి గతంగా వ్రాశేది.

ఆర్యభటమాందాలు॥వస్విశా ౧౧౮ దశభాహవోం ౨౧౦ బరధృతిః ౧౮౦ ఖాంకా ౯౦ రసత్ర్యశ్విన్ ౨౩౬ మాందాంశా ఇతి.

కు ౧౧౮ బు ౨౧౦ గు ౧౮౦ శు ౯౦ శ ౨౩౬ ఇవి కు జాదులకు మాందాంశలు.

ద్వితీయ్యపారం॥వస్వర్కా ౧౨౮ నఖభాహవో ౨౨౦ ద్వ్య గభవః ౧౭౨ ఖాష్ట్య ౮౦ పసుత్త్రశ్విన్ ౨౩౮ మాందాంశా ఇతి.

మ ౧౨౮ బు ౨౨౦ గు ౧౭౨ శు ౮౦ శ ౨౩౮ మాందాంశలు.

బ్రహ్మసథాంతే॥ భౌమాది తుంగ మాందాంశా నగాకా ౧౨౭ ఖాశ్విదస్రకాః ౨౨౦ ఖాత్యప్తి ౧౭౦ ఖాష్ట్య ౮౦ ఖాద్వ్యశ్వి ౨౪౦ కేంద్రస్తుం గోనితేగ్రహే॥

మ ౧౨౭ బు ౨౨౦ గు ౧౭౦ శుక్రస్య ౮౦ శని ౨౪౦ మాందాంశలు.

మాందపరిధిభాగలు.

శ్లో॥ మందాంశామను ౧౪ రగ్నిశైల ౭ యుగ ర గో ౯ సం ఖ్యాస్సమాందగుణాః॥

కుజానికి ౧౪ బుధస్య ౩ గురువుకు ౭ శుక్రస్య ౪ శనెః ౯ ఇవి ఓజమాందపరిధిభాగలు అగుచున్నవి.

శ్లో॥ భౌమస్యమందగుణాశ్చవ్యతిష్టచంద్ర ౧౪ జాతే గిష్ట౮ చ త్సు ౨ శని చంద్రమ యుగ భాగాః॥
కుజస్య ౧౮ బుధస్య ౩ గురోః ౮ శుక్రస్య ౨ శనెః ౧౩ యుగమాందపరిధిభాగలు.

శీఘ్రగుణకాలు.

శ్లో॥ శ్రేష్ఠూరామశరా ౫౩ శశాంకదహనా ౩౧ భూపా ౧౬ న పాఖ్యాశ్శరాః ౫౯ సందాశ్చ క్షితిజ్జ జీవభృగుజాఛాయా సుతానాంక్రమాత్ ॥ ఓజాయుగ్మశశాంకపంచ ౫౧ సవన త్రా ౨౭ క్షశశాంశ ౧౫ సగాభాణా ౫౭ ప్తాక్షితి జ్జ జీవభృగుజాఛాయాసుతానాంక్రమాత్ ॥

అ॥ కుజాదులకు మాందగుణకాలు యుగపరిధిభాగలు కు ౧౪ బు ౩ గు ౭ శు ౪ శనికి ౯ ఓజ పరిధిభాగలు ॥ కుజానికి ౧౪ బుధానికి ౫ గురువుకు ౮ శు క్రస్య ౨ శనెః ౧౩ కుజాదులకు శీఘ్రపరిధి ఓజాంతభాగలు ॥ కుజానికి ౫౩ బు ధానికి ౩౧ గురువుకు ౧౬ శుక్రానికి ౫౯ శనికి ౯ ఓజాంతభాగలు కుజానికి ౫౯ బుధానికి ౨౯ గురువుకు ౧౫ శుక్రస్య ౫౭ శనెః ౮ యుగంతభాగలు.

మాందాంతరాలుకు ౪ బు ౨ గు ౧ శు ౨ శనికి ౪ ఇవి అంతరాలు శీఘ్రాంతరాలుకు ౨ బు ౨ గు ౧ శుక్రస్య ౨ శనికి ౧ ఇవి అంతరాలు.

కుజాదుల ఓజయుగ్మమంద పరిధి భాగలు తెలియజేయు చక్రం.		కుజాదులకు ఓజయుగ్మ శీఘ్రపరిధిభాగలు తెలియజేయు చక్రం.	
గ్రహముల యుగ్మ మంద పరిధి భాగలు.	ఓజయుగ్మంతరం.	గ్రహముల ఓజ మందపరిధి భాగలు.	కుజాదుల యుగ్మ శీఘ్రపరిధి భాగలు.
కు ౧౪	౪ భా	కు ౧౪	కు ౫౩
బు ౩	౨ భా	బు ౩	బు ౩
గు ౮	౧ భా	గు ౮	గు ౧౬
శు ౨	౨ భా	శు ౪	శు ౫౯
శ ౧౩	౪ భా	శనికి ౯	శ ౮
చ ౩	౧ భా		
చ ౩	౧ భా		

మార్దన్యప్రస్తుతపరుషులు చేయుక్రమము.

శ్లో॥ వేదా ర క్షిందుయమాబ్ధయో ర్ ౧౨ ర మృదుభవాందో
జాంక్రమేణాహతా । వ్యాసాధే ౩౪౩౮ విభజేత్పలేఫల
యుశోహిన్వాభ్యగోష్ఠ్యుటంద్విద్విందుద్వికుభి ౪౧౨౧
-౩-౪ మాతాంచలభవాందోహ్యంభజేత్రిజ్యయా ౩౪
౩౮ సర్వేప్రభుభవాంఘలేపరహితాః స్వప్రాస్యరేపంగుణాః॥

అ॥ కుశాగ్రహములను మాంద్యలలో శోధించి ఆమంద కేంద్రమువల్ల భు
జసాధించి భుజిజ్యను తిసుకవచ్చి ఆభుజిజ్యను కుజానికి ౪ ట బుధునికి ౨ ట బృ
హస్పతికి ౧ ట శనికి ౨ ట శనికి ౪ ట వారివారి భుజిజ్యను గుణించి వేరువేరు
గా త్రిజ్యయగు ౩౪౩౮ ట భాగించగా వచ్చిన లబ్ధం స్వకియ్యమనటవంటికుజ
గురు శనులకు స్వమంద గుణకములయందు కూడటమున్న బుధశుక్రలకు స్వమం
దగుణకములయందు శోధ్యమున్న చేస్తేను స్ఫుటమాందగుణకములగును.

శ్రీఘ్రవిషయమై॥ కుశాదులను శ్రీఘ్రములలో శోధించితే కేంద్రమగును ఆ కేం
ద్రమువలన భుజికోట్లు సాధించి భుజిజ్యను కోటిజ్యను సాధించు నేది.

—ఆభుజిజ్యను కుజానికి ౨ ట బుధునికి ౨ ట గురువుకు ౧ ట శుక్రకు
౨ ట శనికి ౧ ట గుణించి త్రిజ్యయగు ౩౪౩౮ ట భాగించిన లబ్ధం స్వకియ్యమ
యన శ్రీఘ్రగుణకములయందు శోధిస్తేను స్ఫుటగుణకములగును.

ముఖ్యాభిప్రాయం.

కుజానికి ౪ బుధునికి ౨ గురువుకు ౧ శుక్రకు ౨ శనికి ౪ ట భుజిజ్యను
గుణించి త్రిజ్యచాత భాగించిన లబ్ధం మందపరిధిభాగలగు కుజానికి ౧౪ గు ౭ శని
కి ౧౪ టియందు కూడటమున్న శుక్రకు బుధులకు శోధిస్తేను స్ఫుటమాంద గుణక
ములగును.

శ్రీఘ్రవిషయమయి॥ కుశాదులకు అనగా కు ౨ బు ౨ గు ౧ శు ౨ శని ౧
భుజిజ్యను గుణించి త్రిజ్యచాత భాగించిన ఫలం శ్రీఘ్రపరుషులకు కు ౫౩ బు ౩౧
గు ౧౬ శు ౫౯ శ ౯ టి యందు శోధిస్తేను శ్రీఘ్రస్ఫుటపరిధియగును.

భుజిజ్యాకోటిజ్యచలకర్ణ సాధనము.

శ్లో॥ దోహ్యోవగ్విభక్త్రభవనజ్యావగ్ములంభవే - తోటి
జ్యాభుజభాగవజితనవత్త్వశోన ౯౦ జీవాధవా నేష్టస్వ
స్వగుణాహతేభవనుఖాః ౯౦ దోహ్యోటిజీవహ్యత్రే । సాగ్రి
తాందోఫలకోటిసంఖ్యత ఫలేతాభ్యాంశ్యతినాధయేత్ ॥

అ॥ త్రిజ్యావగ్ముందు కేంద్రమువల్ల రాబడిన భుజాఫలవగ్మును తిసి
ములముకోటి జీవయగును. అట్లా కాక పోయినట్లయితే భుజను భాగలు చేసి ౯౦
ట్లో శోధించి జీవయినైను కోటిజీవయగును తెండుపద్ధతులు వకటేను. యికను
భుజిజ్యాకోటిజ్యలను స్ఫుటపరిధివృత్తములగు గుణకములచాత వేరువేరుగా గుణిం
చి ౯౦ ట భాగించగా వచ్చిన లబ్ధం వారివారియొక్క భుజిజ్యాఫలమున్న కోటి
జ్యాఫలమున్న అగును. ఆకోటిఫలము కేంద్రముయొక్క ఆద్యంత పాదములయం
దు త్రిజ్యయందుకూడ తగినది. మధ్యపాదములగు ద్వితీయ్య తృతీయ్య పాదముల
యందు శోధించతగినది. అనగా ౪ మొదలు ౯ వరకు రుణమున్న ౯ మొదలు
౪ వరకు ధనమూడేది. అది శుభకోటియగును. ఆకోటిజ్యావగ్మున్న భుజాఫల
వగ్మున్న కూడి నగుములంచేస్తేను మాందముకు మందకరాసున్న శ్రీఘ్రము
కు శ్రీఘ్రచలకణానున్న అగును.

అందరుగ్రహములకు మాందస్ఫుటం.

శ్లో॥ మందోచ్చభావరహితగ్రహభాగమార్యావ్య । సంశ్లోధ్యబా
హుఫలమధాధనుధానేన । సంస్కృత్యమధ్యమమృణంసమ
వేత్సు కేంద్రాత్సంశోధయేచ్చతమనష్టమతఃచ్చలోచ్చాత్ ॥

అ॥ సూర్య భుజాఫల సంస్కారమైనటువంటి మధ్యగ్రహములయందు స్వకి
య్యమైన మాందోచ్చనుశోధించిన మాంద కేంద్రమువల్ల భుజిజ్యను సాధించి ఆభు
జిజ్యను స్ఫుటపరిధిచాత గుణించి ౯౦ ట భాగించగా వచ్చిన లబ్ధి విస్తాది మాంద
ఫలముఅగును ౨౦౫కి అధికమైనయడల ధనుగుస్కారంచేసి మెనుతుబాది కేంద్ర
ములవల్ల మెపాదిరుణం తులాదిధనం చేశేది.

శ్లో॥ జేషంభవేత్స్వచలకేంద్రభుజాభుజిజ్యాం । కోట్వాం హ్య
యాచవిదధితలయోశఫలేన । కోటిఫలనరహితానహితాత్రి
భజ్యా-కార్యాఫలేనమకరాది గజైశ్చభక్తా.

అ॥ వేరువేరుగాను గ్రహములను శీఘ్రములతో శోధించి - ఆశీఘ్ర కేంద్రము వల్ల నుంచిన పూర్వోక్త ప్రకారము భుజిలకు శోటిత్యను సాధించి ఆ భుజిలకు శోటిత్యలను శీఘ్రము తుపరిధి గుణకములచాత గుణింపించి రాతి భాగించిన లబ్ధం క్రమముగా భుజాఫలమున్న శోటిత్యాలమును అగును. ఆ శోటిత్యాలము కేంద్రము యొక్క ఆద్యంత పాదములయందు త్రిజ్యయందుకూ డేది మధ్యపాదములయన ౨-౩ పాదములయందు శోధించటమనగా కర్కాటక దిక్కుక రాదులనువట్టి త్రిజ్యలో సంస్కరిస్తే సుధకోటియగును.

శ్లో॥ తద్వగ్గతాహుఫలపగ్గ సమానమూలంకణోక భవేద్భుజఫలంగుణితంత్రిజ్వార్యం । కర్కాటక తంకృతధనుశిఫలమాశుసాజ్ఞం । స్యాత్తద్ధనంస్వమధమథమనప్తసాజ్ఞే॥ కార్యంక్రియాద్యధతులా ద్యవగంమ్యకేంద్రంప్రాగ్వత్తతోమృణఫలం సకలంవిధేయం । మధ్యేపునశ్చలఫలేన-తతోఖలేన ప్రాగ్వత్తుసంస్కృతభనుశిఫుటతాముపైతి॥

అ॥ ఆ సుధకోటివగ్గమున్న భుజాఫలవగ్గమున్న కేంద్రమును కుంభ వగ్గములంచేస్తే చలకణాయగును. భుజాఫలమును త్రిజ్యచాతగుణించి శీఘ్రవల సంబంధమయిన చలకణచాతను భాగించగా రాబడిన భుజాఫలజ్యకు ౨౨౫టికి చాత్యుత్తాగానెధనుశిఫలంస్కారంచేసి అర్థంచేసి మేషాది కేంద్రమయిన ధనమున్న కులాది కేంద్రమున రుణమున్న చాయతగ్గది.

అగ్రహమందయ్యేవే స్వకియ్యమైన మాందోచ్చుశోధించి ఆమంద కేంద్రములన పూర్వోక్త ప్రకారము మాందఫలమును సాధించి దానికి ధనుసంస్కారం చేసి ఆమాందఫలలిప్తాదికమును సకలమున్న ౩ సంస్కారంగనుక మొదటి మధ్య గ్రహమందు పూర్వమువలెనే మేషకులాదులయందు రుణధనములుగా సంస్కరిస్తే ను తృతియ్యమాంద సంస్కార గ్రహమగును.

ఆమాందస్ఫుటగ్రహమును తమతమ స్ఫుట శీఘ్రులలో శోధించి శీఘ్ర కేంద్రం వల్ల నుంచిన పూర్వమువలెనే తేలికైన శీఘ్రులమును ధనుసంస్కారంచేసిన లిప్తాదికమును సకలమున్న మాందస్ఫుటగ్రహయందు మేషకులాది లెక్కగ సంస్కరించితే చాశీస్ఫుటచాతు బడిన స్ఫుటగ్రహమగును. యోధ ప్రకారం మేషాదులను స్ఫుటము.

శ్లో॥ శీఘ్రాఫ లేనదలితేనఫ లేనపూర్వం । సంస్కృత్యవాగ్గహామహోవిదధీతుమారదం - తేనాఖలేనసకలేనచశీఘ్రు జేసప్రాగ్వత్సుటిభవతి సంస్కృతవారగ్రహస్యం॥

అ॥ గ్రహంసంశోధ్యంచాయబడిన శీఘ్ర కేంద్రమువల్ల రాబడిన శీఘ్రుల మతో సఖము మధ్యగ్రహమందు సంస్కరించవలసివచ్చును తనువరి గ్రహములో మాందోచ్చును శోధించి ఆమందఫలవగ్గమును సంస్కరించి తిరుగా మందోచ్చును శోధించి ఆ కేంద్రమువలన రాబడిన మందఫలముయొక్కనున్న మొదటిమధ్య గ్రహమందు సంస్కరిస్తే మాందస్ఫుటగ్రహమగును అస్ఫుటగ్రహమును స్వశీఘ్రం లో శోధించి ఆశీఘ్ర కేంద్రంవల్ల రాబడిన సకల శీఘ్రులమున్న, మందస్ఫుటగ్రహమందు సంస్కరిస్తే ను స్ఫుటగ్రహములగుచున్నది.

మాందస్ఫుటగలలుసాధనము.

శ్లో॥ జ్యోతింశ్చ కేనగుణితామృదుకేంద్ర జేనభుక్తైగ్రహస్య దళయ్య గ్గయమై ౨౨గి విభక్తాత్మంకాంస్పుటేన గుణితేనమృతాఖిన్నాగై ౮౦ లిప్తాగతిఫలం॥

అ॥ స్వకియ్యమయిన మాంద కేంద్రభుజయొక్క అంకరమును ఆయాగ్రహగతులచాత గుణించి ౨౨గి ట భాగించగా వచ్చినల్పమును మాందస్ఫుటపరిధి గుణకములచాత గుణించి ౮౦ ట భాగించగా వచ్చిన విప్లాదిఫలము కు ట భాగిస్తే కలాదిఫలము గతిఫలమగును. కేంద్రంయొక్క ఆద్యంత పాదములయందు మధ్యగతియందు శోధ్యమున్న మధ్యపాదములయందు స్వభుక్తియందు యోజ్యమున్నవేస్తే స్ఫుటమాందగతియగును.

శీఘ్రస్ఫుటగతిసాధనంబు.

శ్లో॥ తద్వగ్గతాహుఫలతుంగగతి స్వభోగ్యఖండ హతాశరయ మాశ్వి ౨౨గి మృతాహతాహ స్వేదస్ఫుటేనగుణితేనఖ న్నాగభక్తాత్రిజ్యాహతాశ్చ తిప్యతాచల కేంద్రవ్యాపాత్ ॥

అ॥ మందఫలసంస్కృతస్ఫుటమంద భుక్తిస్వకియ్యమయిన శీఘ్రులలో శోధిస్తే కేంద్రగతియగును. ఆ కేంద్రగతిని స్వకియ్యమయిన శీఘ్ర కేంద్రభుజిలో

తదంతాత్ గుణించి ౨౨గేట భాగించిన లబ్ధిమును స్వక్రియ్యమయిన స్ఫుటగుణక
ముఖచాత గుణించి ౨౦ ట భాగించిన లబ్ధిమును తిరుగా త్రిత్యచాత గుణించి స్వ
క్రియ్యమయిన చంకణచాతను భాగిస్తే ౨౨ లబ్ధిపాదకము శీఘ్రఫలముగును యీ
ఫలము ౧-౪-పాదములయందు ధనమున్న మధ్య పాదములయందు రుణమున్న
చే శేది.

ధనుసంస్కారంచేయుక్రమము.

శ్లో॥ విశోధ్యజీవాశరదృక్కరా ౨౨గే హతేహృతా వశేషేవివ
రేణజీవయోః । విశుద్ధజీవాచమాతేచసంఖ్యయాశరద్విదప్రే
౨౨గే సహితే ధనుర్ధావేతే ॥

అ॥ భుజాఫలం పలు ౨౨గే టికి హేచ్చ అయిన ధనుసంస్కారం చాయవ
లెను ఎట్లనగా పోయినజీవను తిప్పివేసి శేషమును ౨౨గే ట గుణించి పోయినజీవ
యొక్కనున్న ఆపైజీవయొక్కనున్న అంతరించాతను భాగించగా వచ్చినవిప్రా
దిఫలము మొదటయన్నది ౨౪ జీవలలో పోతుంటే ఆజీవ సంఖ్యను ౨౨గేట
గుణించి కలాదిఫలముకుండితే ధనుసంస్కారముగును.

ప్రత్యక్షం.

రగం భుజాఫలము వచ్చినకాలముకును ౨ జీవ రకం పోతే నిల్వశేషం ౧
వి పలున్న విలి పలు ౨ న్ను శేషములు ౨౨గే ట గుణించితే ౨౨గే ను ౨౩౨
౩౦ ని ఆజీవాంతరమును ౨౨౨ ట భాగించిన కలాది ౧-౨ న్ను ౨ జీవపోయ
నది గనుక ౨౨గే న్ను ౨ ట గుణించగా రగం అందులో కలాదిఫలము ౧౨
కూడగా ధనుసంస్కారభుజా ఫలము రగం ౧౨ యీఫలము గ్రహములో సంస్క
రించేది.

ముఖ్యాభిప్రాయంకురుదులకు

మొదటను యీశాస్త్రగ్రంథవారముమంబాధానసంస్కారమున్న రండివ
భాగ్యయం శీఘ్రాధ్యక్షసంస్కారమున్న తృతియ్యమందఫలము యావత్తు మొదటి
మధ్యగ్రహాంతరము సంస్కారమున్న నాల్గవది శీఘ్రఫలసంస్కారమున్న చేయవల
సివట్టు భద్రకర్తాచార్యాశ్రితప్రాయం ఆప్రకారము మాయటమే ముఖ్యాంశముగా
హేచ్చున్నది.

శ్లో॥ మాందాధాంమధ్యమేకుర్యా । త్రధాశీఘ్రాధామేవచ మ
ధ్యగ్రహోమందఫలం । సకలంశీఘ్రమేవచ॥

సూక్ష్మ మధ్యాధికారము.

శ్లో॥ యచ్చాస్త్రం సవితాచకార విపులంసంధైస్త్రిభిజ్యోతి
షం - తస్యచ్చిత్తిభయాత్సునః కలియుగే సంస్కృత్యయో
భూతలం । భూయఃస్వల్పతరం - వరాహమిహరో - వ్యా
ఖ్యాంతుసపావ్యధా - దిద్ధంయత్ప్రవదంతియోగకుశలా ।
స్తస్మైనమోభాస్వతే॥

నతింకృత్యాగణేశాయ । విఘ్నవిధ్వంసకారిణి । నిర్విఘ్న
కృతినాధామయ । కమలాపతయేనమః॥

అవ్యక్తమవ్యయంతాంతం । నితాంతంయోగినాలప్రియం ।
సర్వానందస్వరూపంయ । తత్త్వంజేబ్రహ్మసహగం॥

మోహంధకారమగ్నానం । జనానాంజ్ఞానరశ్శిఖి । కృత
ముద్గరణయేన । తంనామిశివభాస్కరం॥

పూర్వాచార్యమతేభ్యో । యద్యచ్ఛ్రేష్ఠంలఘుస్ఫుటంబీజం ।
తద్దుద్ధిదంశుభకరం । రహస్యమభ్యుద్యతేవక్తుం॥

కల్పాద్దుష్టగుణసాధనం.

శ్లో॥ కల్యణోక్త ౧౨ గుణోమాసయుక్తత్రిన్ధారసాభి రక్తయుక్
శూన్యాదిలబ్ధమను యుక్కురలబ్ధోధిమాసయుక్త ఖత్రి ౩౦
ఘ్నంతిధియుక్తోధరుద్రఘ్నంపంహ్నిఖాదిభీః ౨౦౩లబ్ధక్షయ
విశోధ్యంచశుక్రవారాదికం దినం వజ్రయేద్వర్తయేదేకంవా
రోనాయాతిచేతనం॥

అ॥ యాక్తోకాధాము ప్రధమధ్యాయములో వున్నది అయితే ౨ భేదము
లుకలవు ౧ కల్యణాలు ౧౨ ట గుణించమనినది ౨ వధ్నాలుకూడకనే అధిమాసము
లురావటం ఇది భేదము.

మధ్యగ్రహసాధము.

మూర్త్యస్య.

శ్లో॥ అహగణిఖాద్రి ౭౦ లవేనవజితం । ఖరంశురంశాదిర
యంప్రజాయతే । అహగణాలోచన ౨ సంకణాశ్రైః గి
హృతావిలిప్తాదిఫలేనవజితం॥

అ॥ ద్యుగణమును ౭౦ టు గుణించి రెండుప్రతులుగావుంచి ౭౦ టు భాగించగా రాబడిన భా
గాదిద్యుగణములో శోధించేది తిరుగా ద్యుగణమును ౨ టు గుణించి ౭౦ టు భా
గించగా రాబడిన ఖర శుర రుణముచేసి భాగాలు ౩౦ టు భాగిస్తే రాశ్యాదిసూర్య
దురాబడును.

చంద్రస్య.

శ్లో॥ చంద్రగ్రహేవిశ్వసమాహతాద్విభావేదాచలా ౭౪ దృక్
లవేషుదవ్యా । స్వఖాభ ౧౩ చంద్రాంకశశిర్విభాజితే
కలాదినిహారకర్తృప్రసిద్ధయే॥

అ॥ ద్యుగణమును ౧౩ టు గుణించి రెండుప్రతులుగావుంచి వక్షప్రతి ౭౪ టు
భాగించిన భాగాదిన్ని రెండోప్రతిని ౧౯౧౫౦ టు భాగించిన భాగాదిన్ని ౧౩ గు
ణించిన ద్యుగణములోకూడేన భాగాదిచంద్రాదగును.

కుజసాధము.

శ్లో॥ కుజధృవేదస్ర ౨ హృతంద్యుసంచయంలవేషురూపాక్షి ౨౧
లవేనసంయుతం । క్షిపెద్యుపిండాద్గగనేభ ౮౦ భాజితా
త్కలాదిలబ్ధంచభవేన్మహీనుతం॥

అ॥ ద్యుగణమును ౨ టు భాగించి రెండుప్రతులుగావుంచి కిందిప్రతిని ౨౧టి
భాగించగా రాబడిన భాగాదిని కూడిది ద్యుగణమును ౮౦ టు భాగించగా రాబ
డిన విస్తాదికమునుకూడేన భాగాదిమధ్యకుబుడగును.

బుధశీఘ్రసాధము.

శ్లో॥ దిన్నేదేభాగచతుష్టయంక్షిపేచ్ఛరతుభిః ౬౫ షట్పబ్బుశ
ధృవేచలం॥

అ॥ ద్యుగణమును ౪ టు గుణిస్తే భాగాదియగును. తిరుగా ద్యుగణమును
౬ టు గుణించి ౬౫ టు భాగించగా రాబడిన భాగాదిఫలం ౪ టు గుణించిన భాగా
దిలో కూడితేను బుధశీఘ్రాచ్ఛయగును.

బృహస్పతిసాధనము.

శ్లో॥ శర గి ఘ్న మబ్ధిక్షుగుణాంశ ౩౫౪ వజితంకలాదిజీవధృవ
కే దినాదికం॥

అ॥ ద్యుగణమును ౫ టు గుణించి రెండుప్రతులుగావుంచి కిందిప్రతిని ౩౫౪
ట భాగించగా రాబడిన కలాదిఫలముపై ప్రతిలో శోధిస్తేను కలాది బృహస్ప
తియగును.

శుక్రశీఘ్రాచ్ఛసాధము.

శ్లో॥ అహగణికుంజర ౮ తాడితంపుథక్శరై గి ద్విషష్టా
౬౨ చహృతాంశలిప్తికాః । సితస్యశీఘ్రాచ్ఛసముద్యమే
క్రమేణదేయాసిత శీఘ్రసిద్ధయే॥

అ॥ ద్యుగణమును ౮ టు గుణించి రెండుప్రతులుగావుంచి ౫ టు భాగించగా
రాబడిన భాగాదిఫలమున్ను రెండోప్రతి ౬౨ టు భాగించగా రాబడిన విస్తాది
ఫలమును యివి రెండుకూడితేను శుక్రశీఘ్రాచ్ఛయగును.

శనిసాధనం.

శ్లో॥ కలాద్వయఘ్నంద్యుగణంశనిధృవే శరేందురామాంశ ౩౧౫
యుతంవినిక్షిపేత్॥

అ॥ ద్యుగణమును ౨ టు గుణించి రెండుప్రతులుగావుంచి కిందిప్రతి ౩౧౫
ట భాగించగా రాబడిన విస్తాది పై ప్రతిలోకూడితేను విస్తాదిగా శనియగును.

అచ్చకు.

శ్లో॥ నవోద్భృతా ౯ రూపరస్తం ౬౧ ధృతాస్తభాశశాంకతుంగ
ద్యుగణేంశలిప్తికాః॥

అ॥ ద్యుగణమును ౯ టు భాగించగా రాబడిన భాగాదిఫలమున్ను ద్యుగ
ణమును ౬౧ టు భాగించగా రాబడిన కలాదిఫలమున్ను యివి రెండు కూడితేను
భాగాదిచంద్రాచ్ఛయగును.

రామసాధనం.

శ్లో॥ నవేందు ౧౯ భక్తావనువేద ర౮ భాజితాస్తమోధృవేభాగ
కలాదినిక్షిపెత్ - శశాంకతంగేభవనత్రయం ౩ క్షిపెతమ
స్వషడ్భం ౬ భాగకాద్విశోధయేత్ ॥

అ॥ ద్యుగమును ౧౯ టిచాత భాగించగా వచ్చిన భాగాదిఫలమును
ద్యుగమును ర౮ టి భాగించగా వచ్చిన కలాదిఫలమును యది రెండున్న కూ
డితేను రామయగును చంద్రోచ్చయందు ౩ రాసులుకూడితేగాని చంద్రోచ్చ సరి
కదను రామయందు ౬ రాసులుకూడి చక్రశోధనం జేస్తేనే కాని రామ సరిక
దడుగమక తెలిసేది.

ప్రకారము కుద్యుగముల నిర్ధారముకొనదగు.

పూర్వముచెప్పినప్రకారము దృక్స్థితి కాలందులక కల్యాదిసంస్కార
మున్న దృక్సంస్కారమున్న దేశాంతరసంస్కారమున్న భూభాసంస్కారము
న్నచేసి స్ఫుటముచాయవలయు ఆర్యభటసిద్ధాంత కుల్యమద్యుగములగుదురు.

కల్యాదిసంస్కారము.

శ్లో॥ గోక్షకగుణయుక్తాకది ౧౦ గుణభాస్కరాదితః । ద్వ్య
భాంగాంతై ౯౬౫౨ ఖనందాంతైః ౬౯౦ రద్ధితత్వైః
౨౫౮ కుపంచభిః ౫౧ గజాంకాద్భి ర౯౯౮ రగ్మ్యుష్ట
౧౬౩ ఖఖాతైః ౫౦౦ శృతభేందుభిః ౧౭౮ భేంద్రైః
౧౮౦రాప్తంవిధూచ్యస్యలిప్తాద్యంసూర్యసమృతం । జ్యోతిఃప్ర
కాజభామేషుయుంజ్యాదం న్యేషుశోధయేత్ ॥ భచక్రాదధి
కంయాంతి చక్రాద్విగుణశోధితే॥

అ॥ కల్యాదిని ౧౦ టి గుణించి ర ౯౬౫౨ చ ౬౯౦ కు ౨౫౮ బు ౫౧గు
ర౯౯౮ కుక్రక ౧౬౩ కణః ౫౦౦ రామ ౧౭౮ చంద్రోచ్చకు ౧౮౦ టి భాగిం
చగా వచ్చిన కలాదిఫలము రది చంద్ర చంద్రోచ్చ గురు కుక్ర శీఘరామపుల
యందు శోధించేది. కుజబుధ శీఘ కనియందు కూడేది. యీసంస్కారంచేస్తేను
సూర్యసిద్ధాంత కుల్యమగుచున్నారు.

దృక్సంస్కారము.

శ్లో॥ కల్యాద్యుబాఃఖఖరసగుణ ౩౬౦౦ భాజయేచ్ఛసంఖ్యా

భూత్వాశేషం ఖఖగజకుతః ౧౮౦౦ స్వల్పసంఖ్యాదిస్యా-
త్తస్మాదస్తాదధికమిహచేషష్టికృత్యో ౩౬౦౦ నితంతశ్శేషం
ప్రాజ్ఞేఖిచరగుణకై స్తాడయేద్వత్సమాజ్ఞేః॥

అ॥ అనేహ్లోకముకు ప్రథమాధ్యాయంలా అర్థింప్రాకాయున్నాము అది చూ
చుకునేది.

గుణకములు హారము ఆర్యభటసిద్ధాంత ప్రకారముచేసేది.

శ్లో॥ శాకేనఖాభిరహితే శశివోక్షదన్తైః ౨౫ ౧౨౦౦గజః
కృతశివై ౧౧౮ స్తమగవడంతైః ౯౬ కైలాభిభిస్సుర
గురోః ౮౭ గుణితేసితోచ్చ శోధ్యంతిపంచకుభిః ౧౫౩ అ
భశరాక్షిభక్త ౨౫౦ స్తంభేరమాంబుధి ర౮ హతేక్షితి
సందసస్య - సూర్యాత్త జన్మగుణితాం వసునీరధిస్త్వం ర౮
వ్యోమాగ్ని వేద ర౩౦ నిహతేవిదధితలబ్ధిశ్శితాంశుసూను
చలతుంగకలానువిద్భిః॥

ఆర్యభటమందు తొమ్మిది వెలకు పైగా కల్యాది అయినకాలమందు యాద
కసంస్కారముచే యింకొకసంస్కారముచేసి దృక్సంస్కారం చాయవలసిట్లు చె
ప్పియున్నారు ఆవిషయంవెనక చెప్పినదానియందు చూచుటచే తెలుసును.

దేశాంతరసంస్కారం.

శ్లో॥ గత్యధ్వయోజనాహన్యేవిలిప్తాఖాష్ట ౮౦ హృత్యజేత్ ॥

అ॥ కుద్యుగతి అధ్వయోజనాలగు రం టి గుణించి ౮౦ టి భాగించగా
వచ్చిన కలాదిఫలము కునము ప్రాగ్భగమందున్నందున తీశేది.

భూభాసంస్కారం.

శ్లో॥ పంచతుర్రామై ౩౬౫ మునినేత్రయోశ్చ ౯౯ కైలాష్టత
కైశ్చ॥

అని వెనక చెప్పియున్నాను ఆప్రకారం చెబుకొనేది.

అయనాంశసాధనం.

శ్లో॥ త్రిఘ్నః ౩ కలిగతాబ్దాఖిఖనఖా ౨౦౦ ప్తా శకాఃఫలం
వేదాధాప్తానశేషే ద్యే । తయోరల్పంచలాంశకాః॥

అ॥ కల్యాణిగతాబ్దాలను 3 ట గుణించి ౨౦౦ ట భాగించగా వచ్చినభా
గాభిఫలమును భాగలను మాత్రం గీత ట భాగించిన కేవలము భాగలన్న కేవలం లి
ప్తవిలిప్తలు పూర్వమే వచ్చివున్నవి.

అకాస్యపూర్వప్రకారమే సాధించుకునేది.

సూత్యస్ఫుటాభ్యాయప్రారంభము.

శ్లో॥ భానూదితుంగమాందాంశా నగార్కా ౧౨౭ ఖాశ్విదప్ర
కాః ౨౨౦ ఖాత్యప్తి ౧౭౦ ఖాప్త ౮౦ ఖాభ్యశివీ ౨౮౦
కేంద్రస్తుం గోనితేగ్రహే॥

అ॥ కుజానకు ౪,౭౧౦౦ బుధునికి ౭,౧౦౦౦౦ గురువుకు ౫,౨౦౦౦౦ శుక్ర
నకు ౨,౨౦౦౦౦ శనికి ౮,౧౦౦౦౦ మాందాలు.

గణానందములో చెప్పినప్రకారము కైలందుబాజై గీరిరి.

అని మాందములలో యీసంస్కారం చాయటం ముఖ్యాంశమయినట్లుగా
స్తున్నది. అందువల్ల విశేషంతేదా లేదు.

మాందస్ఫుటికరణము

నిమిత్తమయి ముందు ఛేదములు చెపుతున్నాను.

శ్లో॥ మందఛేదాత్రిషడ్ద్రా ౨౬౩ గతిశా ౧౧౪ శృంధసాయ
కాః ౫౧ గజార్కా ౧౨౮ రవిచంద్రాశ్చ ౧౧౨ త్రిషడ్ద
స్రా ౨౬౩ శ్వరాచలాః ౭౫ మాందేదోజ్యోతిం దశా
౧౦ భ్యస్తాస్వఛేదాస్తాః కలాఫలం స్వణం కేంద్రతులాజా
ద్యే - తెనాకేందూస్ఫుటాతయోః॥

అ॥ భుజజ్యను సాధించుకొని అభుజజ్యను ౧౦ ట గుణించి సూర్యునికి
౨౬౩ ట చంద్రానకు ౧౧౪ ట కుజానకు ౫౧ ట బుధునకు ౧౨౮ ట బృహస్పతికి
౧౧౨ ట శుక్రనకు ౨౬౩ ట శనికి ౭౫ ట భాగించగా వచ్చిన మాందఫలములను
స్మరిస్తేను సూర్యచంద్రులు స్ఫుటమగుదురు. కుజాదులకు మాందసంస్కారం
యాప్రకారమే కాని అయితే చూర్యస్ఫుటం కలదుగనుక అవశ్యకమయినచోట
యీసంస్కారం చేకేది.

అందరికి మాందగతులసాధనము.

శ్లో॥ దోజ్యోతింతరగుణాభక్తిః । తత్వదస్రాధ్యతాః పునఃదిక్షా
౧౦ ఛేదవృత్తాలిప్తాః । కేంద్రేకికేమ్యగాదికే స్వణాలిపా
గతిస్పష్టేగతిమాందకుజాదిమ॥

అ॥ కుద్యగతిని అగ్రహకేంద్రభుజజ్యాయొక్క అంతరముచాత గుణించి
౨౬౫ ట భాగించగా వచ్చినలబ్ధము తిరుగా ౧౦ ట గుణించి వారివారిఛేదముల
చాత భాగి నైను విస్తారిగతిఫలమగును.

సూత్యస్ఫుటాధికారము.

అగతిఫలము కర్కశ్చదిఅయితే కుద్యగతియందు ధనమున్న కుకరాదిఅయి
తే రుణమున్న చేస్తేను మాందస్ఫుటగతియగును.

శీఘ్రపరుధులు.

శ్లో॥ పంచాగ్ని ౩ దశ ౧౦ లిప్తోనా । ద్విషయో ౫౨ ష
శరా ౫౮ గ్రహాః । భామభాగవసారీణాం । గుణాశై
ఘ్రేబుధేజ్యయోః । తిథి ౧౫ రామ ౩ కలాయుక్తాగుణకా
భాగుణా ౩౧ నృపాః ౧౬॥

అ॥ కుజానికి ౫౨ న్ను శుక్రనికి ౫౮ న్ని శనికి ౯ న్ని పంచాగ్ని శీఘ్ర
ప్రాసంచేస్తేను కుజానికి స్ఫుటపరిధి ౫౧౫౭ శుక్రనికి ౫౭౫౭ శనికి ౮౫౦ న్ని
స్ఫుటపరిధియగును. బుధునికి ౩౧ న్ని బృహస్పతికి ౧౬ న్ని తిథిరామకలాయు
క్తా అని బుధునికి ౩౧౧౫ న్ని బృహస్పతికి ౧౬౩ న్ని స్ఫుట పరిధి యగు
చున్నది.

స్ఫుటశీఘ్రగుణకాలు॥ కుజానికి ౫౧౫౫ బుధునికి ౩౧౧౫ బృహస్పతికి
౧౬౩ శుక్రనకు ౫౭౫౭ శనికి ౮౫౦, ఇవి స్ఫుటగుణకాలు.

శీఘ్రసంస్కారక్రమము.

శ్లో॥ ఛిహ్రాచ్యోధ్యాగ్రహైఃకేంద్రే - స్వదోజ్యోతాంచకొటి
జాం । గుణాభ్యస్తాంభజేత్యేభైః ౮౦ బాహుకోట్యోధ
లేస్వకే - కోటిలభ్యోనయుక్తిజ్యో - కేంద్రేకికేమ్యగాదికే
తద్వగాదధదోల్లభవగ్మయక్తాత్పదంశ్యతి । త్రిజ్యోబా

హుసలాభ్యస్తాస్యకణాప్తాఫలజ్యకా । తద్ధనుస్వఫలం శై
ప్రమ్ । కలాద్యంభూనుతాదిమ్ । స్వణాంతేనగ్రహాన్సమ్మేషి
శేంద్రేమేమతులాదికే ।

అ॥ గ్రహమును శీఘ్రములో శోధిస్తేను శేంద్రమునను అ శేంద్రమువలన
భుజకోట్లు సాధించి భుజజ్యను కోటిజ్యను సాధించేది. ఆ భుజజ్య కోటిజ్యను వారి
వాదిస్ఫుటగుణకములచాత గుణించి రాం టు భాగించిన లబ్ధం భుజజ్యఫలం కోటి
జ్యఫలము రాబడును. ఆకోటిజ్యఫలము త్రిజ్యయందు శేంద్రముకర్వోది అయి
తే కోటిజ్యఫలము శోధించేది. మకరాది అయితే త్రిజ్యయందు కూడితే శుద్ధకోటి
యగును. ఆ శుద్ధకోటి వర్గమును భుజాఫలవర్గమును రెండుకూడి మూలంచే
స్తేను వ్యాసయగును. అదేచలకణా అని పేరుగలను. భుజాఫలము త్రిజ్యచాత
గుణించి చలకణాచాత భాగించగా వచ్చినఫలం ఫలజ్య అదే భుజాఫలం । ఆ భు
జాఫలము ౨౫ కి హెచ్చయినది మొదలుకొని ధనుస్సంస్కారం చేయవలెను.
ఆ భుజాఫలముకు జాదిగ్రహములనుండు మేషది అయితే ధనుస్సు తులాదిఅయి
తే ఋణమున్న చేస్తేను స్ఫుటగ్రహాలగుదురు.

సంస్కారక్రమము.

శ్లో॥ ఆదౌ శైఘ్ర దళం మధ్యే - మాందాధకంతు తత్తపరం
మాందం సర్వంగ్రహే మధ్యే - శీఘ్రంచేతి స్ఫుటగ్రహాః॥

అ॥ మొదటను శీఘ్రసంస్కారంచేసి అర్థాఫలమును సస్కరించేది తి
రుగా మాందసంస్కారంచేసి అర్థాఫలసంస్కారమును తిరుగా మాందసంస్కా
రంచేసి ఫలమంతయు మొదటిమధ్యగ్రహము సస్కరించేది తర్వాత శీఘ్రసం
స్కారంచేసి ఫలమంతయు సస్కరిస్తేను స్ఫుటగ్రహములగుదురు.

శీఘ్రస్ఫుటగతుల సాధనము.

శ్లో॥ త్రిజ్యాకర్ణస్తువిశేషాగ్రాత్యోవిశ్లేషసంగుణాత్ శీఘ్రకణా
ధృతలిప్తాః కణే త్రిజ్యాధికోనకే - స్వకణాప్తాగతిస్వప్ర
వక్రభక్తిమహాహదౌశే॥

అ॥ మాందస్ఫుటగతిని శీఘ్రగతియందు శోధిస్తేను శేంద్రగతియగును. ఆ
శేంద్రగతిని స్వకణాయమైనటువంటి శీఘ్రకణాను త్రిజ్యలో పోవటమేగాని లేక

చలకణాలో త్రిజ్యను శోధించిన అంతరంచాతను గుణించి స్వకణాయమైన శీఘ్ర
చలకణాచాతను భాగించిన లిప్తాదికము శీఘ్రగతిఫలమగును. త్రిజ్య శీఘ్రకణా
కంటే అధికమగుచుండగా ధనఫలం శీఘ్రకణాత్రిజ్యకంటే అల్పమగుచుండగా
ఋణఫలం ఆశీఘ్రఫలము మాందస్ఫుటగతియందు ధనరుణములుగు తేరిగి సంస్క
రించతగినది అదే స్ఫుటగతి రుణశీఘ్రఫలము మాందస్ఫుటగతిలో పోకపోయినపు
డు రుణశీఘ్రఫలం అధికమయి ఆరుణశీఘ్రఫలంలో మాందస్ఫుటభక్తి పోయినను
అది వక్రగతియగును.

యీ ప్రకారం స్ఫుటగ్రహం స్ఫుటగతిరాబడును.

మజాదుల ఓజయుగ్మమంద పరిధి భాగలు తెలియుచక్రం.		మజాదులకు ఓజయుగ్ శీఘ్రపరిధిభాగలు. తెలియజేయు చక్రం.			
గ్రహముల యగ్మ మం ద పరిధిభా గలు.	ఓజయు గ్మంతరం.	గ్రహముల ఓజ మందపరిధి భాగలు.	మజాదుల యు గ్ శీఘ్రపరిధి భాగలు.	మజాదుల ఓజశీఘ్రపరి ధిభాగది.	ఓజయుగ్మాం తకభాగాది.
మ ౧౮	౪ భా	మ ౧	మ ౫౧	మ ౫౩	౨ భాగలు
బు ౫	౨ భా	బు ౩	బు ౨౯	బు ౩౧	౨ భాగలు
గు ౮	౧ భా	గు ౩	గు ౧౫	గు ౧౬	౧ భాగలు
కు ౨	౨ భా	కు ౪	కు ౫౭	కు ౫౯	౨ భాగలు
శ ౧౩	౪ భా	శ ౧౯	శ ౮	శ ౯	౧ భాగలు
ర ౩	౦				
చ ౭	౦				

ఈ ఆర్యభటశాస్త్రం.

మహాయుగాధిమాసాః ౧౫౯౩౩౩౬.
సూర్యమాసాలు ౫౧౮౪౧౦౦౦
యుగక్షయతిథులు ౨౫౦౮౨౫౦౦
చాంద్రమహాసరాలు ౧౬౦౩౦౦౦౦౦
మహాయుగభాగాలు ౪౩౨౦౦౦౦
చంద్రభాగాలు ౫౭౭౫౩౩౩౬
మహాభాగాలు ౨౯౬౮౨౪
మహాభాగాలు ౧౭౯౩౩౦౦౦

గురుభగవాన్లు 3౬౪౨౨౪
 శుక్రభగవాన్లు 2౦౨౨౩౨౮
 శనిభగవాన్లు ౧౪౬౫౬౪
 రామభగవాన్లు ౨౩౨౨౨౬
 చంద్రోచ్చభగవాన్లు ౪౮౮౨౧౯
 కువాసరాల్లు ౧౫౨౪౧౨౫౦౦
 భూభగవాన్లు ౧౫౮౨౨౩౪౫౦౦
 త్రిజ్యోవగృహం ౧౧౧౮౧౯౮౪౪

వక్రవక్రోదయాస్తజ్ఞానసాధనం కేంద్రముచ్యతే.

శ్లో॥ స్ఫుటారైశ్చీప్రుభేటంతు విశోధ్యస్ఫుటకేంద్రకం ఏతత్కేంద్రం
 ద్రవశాత్వాద్యం । వక్రవక్రోదయాస్తగాః॥

అ॥ కువాసపంచగ్రహములలోనే గ్రహముకు వక్రవక్రత్యాగాస్తాదయములు తెలియవలెనో ఆశీప్రుస్ఫుటగ్రహమును స్ఫుటసూర్యునిలో శోధించగా నిలచి నది స్ఫుటకేంద్రమనజను ఆస్ఫుటకేంద్రభాగలివలన ముందు సూచించుభాగలను సమానరూపముగా తెలుసుటనేది.

గ్రహములు.	వక్రారంభ భాగలు.	వక్రత్యాగ భాగలు.	వక్రార్థస్థ భాగలు.	ప్రాగుదయ భాగలు.	ప్రాగస్తభాగలు.	రేఖావర్తన భాగలు.	కువాసరగ్రహ స్థానములు సూర్యునికన్న పలన ప్రాగస్తభాగములపేరు.
కుజునికి	౧౩౭	౨౨౩	౩౪౩	౧౭	౦	౦	కువాసరగ్రహ స్థానములు సూర్యునికన్న పలన ప్రాగస్తభాగములపేరు.
బుధునికి	౧౮	౩౪౨	౩౪౮	౧౨	౧౪	౩౪౬	
గురునకు	౧౧౫	౨౪౫	౩౪౯	౧౧	౦	౦	
శుక్రనకు	౨౯	౩౩౧	౩౫౨	౮	౧౦	౩౫౦	
శనికి	౧౦౯	౨౫౧	౩౪౫	౧౫	౦	౦	

వక్రమువక్రత్యాగములపై కడమదంతాసరి.

సూర్యచంద్రులకు సూక్ష్మస్ఫుటాధికారం.

శ్లో॥ గ్రహస్వోచ్చోచితకేంద్రం । భుజరాశింఖవంహ్నిభిః సంసు
 గ్మభాగసంయుక్తా । వడ్మత్యాజ్యాంబుజాదిభిః । జీవాంతరేణభా
 గాదిలి ప్రికృత్యాధసంగుణాత్ । చక్రాంతే ౩౬౦ విభజే
 లబ్ధంయోజ్యంజ్యాపిండసాఙ్గికే । ధనర్ణమేషజాకాది
 పూర్వాపరఖగాంతరం స్ఫుటభుక్తావిజానియ్యావత్కృమ
 ప్రకారతః॥ మధ్యేర్వాల్పస్ఫుటగతిః । రవివక్రగతిభా
 వేత్ । స్ఫుటగత్యాధికేమధ్యగతిః శీఘ్రగతిభావేత్ ॥

అ॥ గ్రహమును మాండోచ్చలో శోధించగా కేంద్రమనజను ఆకేంద్రము ను భుజసాధించి రాశిభాగలుచేసి కిందిభాగలు కూడి ౬ ట భాగిపై లబ్ధంజ్యాఖం దవతకమగును ఆజ్యావతకములయొక్క అంతరంచాతను శేష భాగాది లిప్తలు చేసి ఆఅంతరంచాతను గుణించి ౩౬౦ ట భాగించినలబ్ధం జ్యాయందు మాకితేను అది భుజాఫలమగును ఆభుజాఫలము మేషాదికేంద్రమయిన ధనమున్ను తులాది కేంద్రమయిన రుణమున్ను చేకేది స్ఫుటగ్రహము పూర్వాపర గ్రహములయొక్క అంతరం స్ఫుటగతి అని తెలిశేది. మధ్యగతికంటె స్ఫుటగతి తక్కువయితే సూ ర్యచంద్రులకు వక్రగతిఅనిన్ని మధ్యగత్యాధికమయినా శీఘ్రగతియనిన్ని సమాన మయినా సమగతియనిన్ని త్రివిధములు గావుండెను.

చాత్రస్ఫుటము.

శ్లో॥ గ్రహస్వోచ్చోచితకేంద్రం । భుజరాశింఖవంహ్నిభిః సం
 గుణ్యభాగసంయుక్తావడ్మత్యాజ్యాంబుజాదిభిః । పూర్వోక్త
 మాండకర్యేచ । సాధయేచ్చీప్రుకర్మణే । కేంద్రదక్షిణమృగా
 దాతు । జ్యాపిండగతసాఙ్గికే । జీవాంతరేణభాగాదిలి ప్రి
 కృత్యాధసంగుణాత్ । చక్రాంతే విభజేలబ్ధంయోజ్యంజ్యా
 పిండసాఙ్గికే । మాందాధకంమధ్యమేకుర్యా - తదాశీ

ప్రూర్థమేవచ । మధ్యగ్రహోమందఫలం సకలంశీఘ్రమేవచ ।

పూర్వోక్తమేవసంస్కార్యాత్ । ఆర్యభట్టార్యసమ్మతం॥

అ॥ కుజాదులకు మొదట మాండోచ్చసంస్కారము మూర్య చంద్రులవలెనే చేసి రెండవవర్యమును శీఘ్రకేంద్రము సాధించి ఆకేంద్రమే కర్కాదిమకరాదిగా తెలుసుకొని కర్కాదిఅయితే కర్కాదిజ్యోతిషతకమున్న మకరాది అయితే మకరాదిజ్యోతిషతకమున్న పెట్టుకొని కడమకునిఅంతా మాండసంస్కారప్రకారము చేసి పూర్వకముమున సంస్కారంచేస్తేను కుజాదులు స్ఫుటమగుదురు. బుధశుక్రలకు శీఘ్రము మొదలుగానే నాలుసంస్కారములుచేసేది.

కుజాదుల స్ఫుటగతులసాధనము.

శ్లో॥ తృతియ్యకర్తజ్యోవిండే । అంతరేమధ్యభుక్తిమృగుణాచ్చ
క్రాంతశకాలబంధకేంద్రైకకీమృగాదికే । ధనణాంస్యాన్తంద
గతిశీఘ్రగత్యానకేంద్రజం । శీఘ్రజ్యోతరజాభ్యస్తంభగ
ణాంకైవిభజితంమందభుక్తోన్యధనణాంస్యాస్ఫుటగత్యాః
కుజాదీషు । యథాఫలకలాదిభోగ్య శుద్ధామందగతిర్వదితదా
వక్రగతిస్తస్యా గ్రహస్యభవతి ధృవం॥

అ॥ మూడవకర్తజ్యోతరంచాతను గ్రహములయొక్క మధ్యగతినిగుణించి 360 టు భాగించిన లబ్ధం ఆస్వగతియందు కర్కాది మకరాదిని గుణించి మధ్యగతియందు సంస్కరించిన మాండగ్రహగతి ఆగతిని శీఘ్రగతియందు శోధిస్తేను కేంద్రగతియగును దానిని శీఘ్రజ్యోతరంచాత గుణించి 360 టు భాగించిన లబ్ధము ధనాంతరముయితే మాండగతియందు కూడేది. కర్కాదికేంద్రముయితే మరల కాంతరముగనుక శోధించేది శీఘ్రగతియగును లేక శీఘ్రఫలంలా మాండగతి పోయినను వక్రగతియగును.

సంపూర్ణము.

సూర్యజ్యో.

౧ ప ౧౩ ఆ ౧౪
౨ ప ౨౭ ఆ ౧౩
౩ ప ౪౦ ఆ ౧౨
౪ ప ౫౨ ఆ ౧౨
౫ ప ౬౪ ఆ ౧౨
౬ ప ౭౬ ఆ ౧౦
౭ ప ౮౬ ఆ ౧౦
౮ ప ౯౬ ఆ ౮
౯ ప ౧౦౪ ఆ ౮
౧౦ ప ౧౧౨ ఆ ౬
౧౧ ప ౧౧౮ ఆ ౫
౧౨ ప ౧౨౩ ఆ ౩
౧౩ ప ౧౨౬ ఆ ౨
౧౪ ప ౧౨౧ ఆ ౧
౧౫ ప ౧౨౯ ఆ ౦

చంద్రజ్యో.

౧ ప ౩౧ ఆ ౩౨
౨ ప ౬౩ ఆ ౩౦
౩ ప ౯౩ ఆ ౨౯
౪ ప ౧౨౨ ఆ ౨౮
౫ ప ౧౫౦ ఆ ౨౬
౬ ప ౧౭౬ ఆ ౨౫
౭ ప ౨౦౧ ఆ ౨౩
౮ ప ౨౨౪ ఆ ౧౯
౯ ప ౨౪౩ ఆ ౧౮
౧౦ ప ౨౬౧ ఆ ౧౪
౧౧ ప ౨౭౫ ఆ ౧౨
౧౨ ప ౨౯౭ ఆ ౭
౧౩ ప ౨౯౪ ఆ ౫
౧౪ ప ౨౯౯ ఆ ౨
౧౫ ప ౩౦౧ ఆ ౦

కుజమందజ్యో

౧౧౬౮
౨౧౩౩
౩౧౦౦
౪౧౬౬
౫౧౩౩౦
౬౧౩౯౨
౭౧౪౫౨
౮౧౫౦౭
౯౧౫౫౭
౧౦౧౬౦౧
౧౧౧౬౩౯
౧౨౧౬౬౯
౧౩౧౬౮౯
౧౪౧౭౦౪
౧౫౧౭౦౭

కుజస్యమకరజ్యో

౧౧౪౩
౨౧౨౫
౩౧౪౬
౪౧౫౬౬
౫౧౭౦౬
౬౧౪౪౩
౭౧౯౭౮
౮౧౧౧౧౩
౯౧౧౨౪౫
౧౦౧౧౩౭౨
౧౧౧౧౪౯౮
౧౨౧౧౬౨౨
౧౩౧౧౭౩౮
౧౪౧౧౮౫౧
౧౫౧౧౯౫౭

కుజజ్యోకరజ్యో.

౧౧౬౮౦
౨౧౧౨౫౬
౩౧౧౬౯౭
౪౧౨౦౦౧
౫౧౨౨౦౧
౬౧౨౩౨౮
౭౧౨౩౮౮
౮౧౨౪౧౪
౯౧౨౪౦౧
౧౦౧౨౩౬౪
౧౧౧౨౩౦౮
౧౨౧౨౨౩౭
౧౩౧౨౧౫౪
౧౪౧౨౦౫౯
౧౫౧౧౯౫౮

కల్పాదిద్యుగణసాధనము దృక్పిధముకు.

శ్లో॥ కల్పబైర్య ౧౨ గుణోమాసయు క్షత్రిస్థా

యా శ్లో కాథము పూర్వమే వ్రాసియున్నాను.

మధ్యగ్రహసాధనము.

శ్లో॥ ఏకాదిస్థానసంఖ్యానాపదకానామహర్గణే । సంయోజ్యాన్త
ధ్యభేటస్యాత్ । పూర్వధృవసమన్వితః॥

అ॥ అహర్గణమును ఏకాదిస్థానసంఖ్యలుగల ఆయాగ్రహగులను సంకల
నబద్ధతకములు కూడి పూర్వధృవమును కూడగా మధ్యగ్రహబగును. దేశాంతర
సంస్కారంచేతేది.

పూర్వధృవములు.

శివగోక్ష్యభ్రరామాభ్రగుణాస్పూర్వధ్రువస్త్పతః ౧౧|౨౯|
3౦|3౦

రుద్రాశ్విఖకరావేద కరాశ్మూన్యాభి యశ్శశేః ౧౧|౩౧|
౨౪|౪౦

రుద్రారసాశ్చరవయో నాగచంద్రాశ్చ భూభువః ౧౧|౩౨|
౧౨|౧౮

దశార్కనేత్రాభయశ్చదంతాస్త్యంమ్యస్యశీఘ్రకే ౧౦|౧౨|
౪౨|3౨

ఖంశరాగజ రామాశ్చద్వ్యగ్నయస్తు గుణోఽధ్రువః ౦|౫|
3౮|3౫

అభంసఖాశ్చవేదాశ్చ షడ్వేదా భాగవస్యహి ౦|౨౦|
౪|౪౬

దిశోతారాశ్మూన్యకరాః కాష్టాధ్రువశస్త్పతః ౧౦|౨౨|
౨౦|౧౦

ద్వాగోక్షీణేచదేశాశ్చ దేవాస్తుంగ శశేఽధ్రువం ౨|౫౯|
౫౬|33

షట్కూన్యమేకంద్విశరాః రాహోన్వద్రువశోధితః॥ ౬|౦|
౧|౫౨

అ॥ సూర్యాదిగ్రహములకు అందరికి పూర్వధృవములు కూడేది రాహుకు
మాత్రం పూర్వధృవములో శోధించేది.

సూర్యసాధనము.

శ్లో॥ అహర్గణాఖ్యాది 2౦ హృతేనవజితః ఖరాంశురంశోది
రయంప్రజాయతే । ఆహర్గణాలోచన ౨ సంగుణాచ్ఛరైః
౫ హృతాద్విలిప్తాదిఫలేనవజితః॥

అ॥ అహర్గణమును 2౦ ట భాగించగా రాబడిన భాగాది అహర్గణ.
ములో శోధించేది తిరుగా అహర్గణమును ౨ ట గుణించి ౫ ట భాగించిన బి
ట్టలు శోధించేది పూర్వధృవసంస్కారం దేశాంతరసంస్కారంచేతేది.

చంద్రసాధనము.

శ్లో॥ గుణాహతోద్వాద్యుగణాద్విన్నానై ౮౨ హృతశ్చచక్రా
దిరయంప్రజాయతే । వేదాగ్నిభాణాప్తఫలాంశ యుక్తపూ
ర్వధృవాధ్యశ్చనిశాకరస్యాత్ ॥

అ॥ ద్యుగణం 3 ట గుణించి రెండువ్రతులుగా వుంచి పైవ్రతిని ౮౨ ట
భాగించిన భగణాదిగ్రహమును రెండోవ్రతిని ౫3౪ ట భాగించిన భాగించిన భా
గాదికూడేది పూర్వధృవదేశాంతరసంస్కారం చేతేది.

త్రిగుణాబ్ధసంస్కారము.

శ్లో॥ త్రిగుణాబ్ధాద్విత్తర్కాక్షి ౨౬౨ హృతాలిప్తోనితోరవిః । ఖా
గ్నిదేవ 333౦ హృతాలిప్తాయుతసంస్కృతచంద్రమూః॥

అ॥ త్రిగుణాబ్ధాలు సూర్యునకు ౨౬౨ ట భాగించిన లిప్తాది రుణమున్న
చంద్రునకు 333౦ ట భాగించిన లిప్తాదిధనము చంద్రోచ్చరాములను పూర్వమే
సులభముగా చెప్పితిని.

శ్లో॥ అగజాననమద్రాక్షం । గజాననమహనిశం । అనేకదంతం
భక్తానా । మేకదంతముపాస్త్రమే॥

సూర్యచంద్రశ్రవణములకు గణకరంజని ప్రథమాధికారమధ్యగ్రహములను
చెప్పబోవుచుకొని దృక్పథం చాయవలయును రాహుకుమాత్రం త్రిగుణాబ్ధి సం
స్కారశోధితరాముయ్యదిదు సంస్కారం.

బ్రహ్మకారము.

శ్లో॥ శశిచక్ర్యుద్దిరూపాన ౧౭౨౧ శకాబ్దాంఖాద్రి ౭౦ సంహతాత్
అష్టాంబరేషు ౫౦౦ హృల్లబ్ధంకలికాదిరవిద్ధనం॥

అ॥ కాలివాహన శకగతసంవత్సరములలో ౧౭౨౧ శోధించిన శేషమును
కలికి చాత గుణించి ౫౦౦ ట భాగించగా రాబడిన కలాదిఫలము సూర్యుని
యందు ధనంచేకది.

శ్లో॥ అద్దిరూపాప్తరూపాన ౧౮౧౭ శకాబ్దాన్ ఖాగ్ని ౩౦ సంగు
ణాత్ । షణ్ణత్రాక్షి ౨౭౭ హృత్తాలబ్ధం । కలికాద్యంవిధో
ధనం॥

అ॥ కాలివాహనశకగతసంవత్సరములలో ౧౮౧౭ శోధించిన శేషమును
కుణించి ౨౭౭ ట భాగించిన కలాదిఫలము చంద్రునికి ధనం.

శ్లో॥ సప్తాంకాకో ౯౯౭ శశిరూపాశేషాదష్టాదశై ౧౮ గుణ
ణాత్ ఖభాణ ౫౦౦ భక్త లిపాధ్యం చంద్రతుంగం విశోధ
యేత్ ॥

అ॥ కాలివాహనశకగత సంవత్సరములందు ౯౯౭ శోధించిన శేషమును
౧౮ ట గుణించి ౫౦౦ ట భాగించగా రాబడిన కలాదిఫలము చంద్రోచ్చలో
శోధించేది.

శ్లో॥ సేత్రాగ్నిమునిభీ ౭౩౨ రూపాన శకాబ్దాత్ ఖాష ౮౦ సం
గుణాత్ । తిథివేద రంగి హృత్తాలబ్ధం । కలాద్యంశో
ధయేత్తుమగ్ని॥

అ॥ కాలివాహనశకగతసంవత్సరములలో ౭౩౨ శోధించిన శేషమును ౮౦ కాత
గుణించి ౭౧౫ ట భాగించగా రాబడిన కలాదిఫలము శోధించితేను కాముచగు.

శ్లో॥ ద్విసహస్రాధికశకం । సబీజంతదవాప్యతేవ్యత్సయేనై నసం
స్కార్యా । సబీజఫలమున్ను తే॥ అర్థంస్ఫుటం.

సూర్యచంద్రస్ఫుటం.

రవ్యదయావికలాసంస్కారక్రమం.

శ్లో॥ దృక్పథాకాశేదశభి ౧౦ భక్తాలబ్ధం భవేత్తథాగత
ఖండంతరహతం । శేషందశహృతంఫలంగతఖండేధనం
స్వాద్విలిపాత్మకఖండకం॥

అ॥ బీజఫలమధ్యసూర్యునియొక్క భాగము ౧౦ ట పాటుగొన్నలబ్ధము
ను పదితొమ్మిది యాదిగువము వ్రాయబడిన పత్రము యొక్కవికలమును వ్రాసుకొని
భాగాదిశేషమును ఆఖండముయొక్కమున్ను మైఖండంయొక్కమున్ను అంతర
ముచేత గుణించి ౧౦ ట భాగించగా రాబడిన వికలము వైనవ్రాయబడిన భాగ
వికలలయందు ధనరుణములు గుణించి సంస్కరించేది ఆసగా వృద్ధిపత్రముల
యందు ధనమున్ను మయవత్రకములయందు రుణమున్ను ధనరుణ ధనక్షయాని
భాదాని అనిన్యాయము.

౧౫౫	ధ ౪	౭౪౪	ఫ ౫	౧౩౫	రు ౮
౨౧౦	ధ ౧	౮౧౦	ధ ౩	౧౪౧౦	ధ ౧౧
౩౧౦౧	ధ ౨	౯౧౦౪	ధ ౨	౧౫౧౦౪	ధ ౮
౪౧౩	ధ ౬	౧౦౧౫	రు ౧	౧౬౨౦	ధ ౯
౫౧౭	రు ౬	౧౧౧౫	రు ౩	౧౭౨౮	ధ ౬
౬౧౦	రు ౪	౧౨౧౫	రు ౩	౧౮౩౪	ధ ౫

౧౯౪౦	ధ ౨	౨౫౦	ధ ౧౨	౩౧౩౫	రు ౫
౨౦౪౨	రు ౨	౨౬౧౨	ధ ౧౦	౩౨౩౦	రు ౬
౨౧౪౦	రు ౬	౨౭౨౨	ధ ౧౦	౩౩౨౫	రు ౮
౨౨౩౪	రు ౬	౨౮౩౨	ధ ౪	౩౪౧౬	రు ౮
౨౩౨౭	రు ౧౩	౨౯౩౫	ధ ౨	౩౫౧౮	రు ౮
౨౪౧౫	రు ౧౪	౩౦౩౮	రు ౧౪	౩౬౧౦	రు ౦

వికలాసంస్కారము.

శ్లో॥ అకోదయైస్తువికలా । గుణితామధ్యభుక్తయః । వష్టి ౬౦
భక్తాస్తువికలా । ధనర్ణమధ్యభేటయోః॥

శ్లో॥ ఖాదిసూన్యాంగ ౬౦ పర్యంతంభాగాది రుణసంజ్ఞాకాః । తథా
దిఖండ్ర ౧౪౦ పర్యంతం ధనభాగాదిసాంజ్ఞాకాః । తథాఖ
తత్వ ౨౫౦ పర్యంతం రుణభాగాది సంజ్ఞాకాః తథావష్ట్య
గ్ని ౩౬౦ పర్యంతం ధనభాగాది సాంజ్ఞాకాః॥

అ॥ మధ్యసూర్యోదయాంతరముకొని పూర్వముకొని స్ఫుటసూర్యోదయ
ముకలుగుట కలదు కాన నారెంటియొక్క అంతర వికలలను ఆయా గ్రహముల
యొక్క మధ్యగతులచాత గుణించి ౬౦ ట భాగించగా రాబడిన వికలలను పై
మధ్యసూర్యునినే కేంద్రముగా నెంచుకొని ౬౦ భాగలవరకు రుణమనియును ఆది
మొదలు ౧౪౦ భాగలవరకు ధనమనియును ౨౫౦ భాగలవరకు రుణమనియును
౩౬౦ భాగలవరకు ధనమనియును తెలియును. యీసంస్కారము అన్నిగ్రహము
లకు ఆవశ్యకమవుటవల్ల నా ముందు సూర్యగ్రహణములోను యీసంస్కారం ము
ఖ్యమగుటవల్ల సూచించినాను.

సూర్యభుజాఫలసాధనము.

ఆర్యభటసంతుత స్ఫుటాధ్యాయముందు సూర్య చంద్రులకు ౩౦ భాగవత
కాలు సాధించున్నాను ఆవశ్యకములవలన భుజాఫలము సాధించి నుటముచ్చే
యవలయును.

భుజాఫలజనిత ప్రథమసంస్కారము.

శ్లో॥ సూర్యభాహుఫలాద్విస్తా । స్థిధి ౧౫ ఘ్నాబ్ధి స్థిధి ౧౫౪
హృతాః । మునిస ౭౭ హృతాల్లభం । చంద్రదేవ్యత్య
యమేవచ । తుంగేతురవివత్సూర్య మాద్య సంస్కార
ఈద్యశః॥

అ॥ సూర్యభుజాఫలలిక్షలను ౧౫ ట గుణించి రెండు ప్రతులుగా వుంచి
౧౫౪ ట భాగించిన కలాదిఫలము చంద్రునియందు సూర్యునిలో చేర్చిన రుణము
న్న సూర్యునియందు రుణంచేసిన ధనమున్న చేశేది.

౧౫ ట గుణించిన రెండోప్రతిని ౭౭ ట భాగించగా రాబడిన కలాదిఫల
ము చంద్రోచ్చయందు సూర్యునివలెనే సంస్కరించేది.

ద్వితీయ్యసంస్కారము.

శ్లో॥ తత్తుంగహీనంచంద్రం స్వాత్మేంద్రవ్యకేందుసాధితం వ్య
కేందుద్విగుణీకృత్య । చంద్రకేంద్రోనకేంద్రజందశభి ౧౦
భాజితఫలంగతఖండాభవంతిచ । ఖండాంతరేణభాగాది
హత్వాదశ ౧౦ హృతాత్పలం । ఖండేయోజ్యంధనణం
స్వాత్మలిమేషాదిగేనతి । తత్కేంద్రాన్నాందజఫలంసంస్కృ
రాత్పూర్వవత్సదా॥

అ॥ ప్రథమసంస్కారచంద్రునియందు తుంగమును శోధిస్తేనే కేంద్రమనక
ను వ్యకేందును సాధించి ద్విగుణించగా ద్విగుణితవ్యకేందునకును దానియం
గుచంద్రకేంద్రమును శోధించగా స్ఫుటకేంద్రముగును. ఆకేంద్రమును భుజసా
ధించి ౧౦ ట భాగించగా లభ్యసంఖ్యకు తగినఖండమును పెట్టుకొని ఆ ఖండాంతర
ములేత భాగాన్ని గుణించి కిందిక్షతులు మానమెతి కాగనానమును ౧౦ ట భాగి
ంచగా లభ్యఖండములలోనుండి ఆఖండలిప్తాది తులాదిమేషాది కేంద్రమెరిగి ధనరు
ణములు కేంద్రములోచేశేది.

ఆ కేంద్రమువలన 3 భాజ్యవతకములవల్ల భుజాఫలం సాధించి పూర్వోక్త ప్రకారము మేపాదిగుణం తులది ధనమని సంస్కరించేది మంద స్ఫుట చంద్రుడగును.

01010	అ ౧౪	301౪010	అ ౧౦	౬౦1౬F10	అ ౬
౧౦1౧౪10	అ ౧3	౪01౪౧1౦	అ ౧౦	2012౪10	అ ౪
౩01౩210	అ ౧3	౫01౬౦10	అ F	౮౦12౮10	అ ౨
				F౦1౮౦10	అ ౦

మూడవసంస్కారము.

శ్లో॥ శూన్యాష్ట గృం రూపలిప్తాంతమేకభాగకలాద్వయం । చంద్రారోగ్యనంభుజస్సాధ్యం మేష్టేర్ణంజూకగేధసం॥

అ॥ గృం లిప్తలను జ్యోసాధించబడియున్నది భాగ ౧ కి ౨ లిప్తల లెఖన చంద్రునిలో సూర్యునితోధించిన కేంద్రమువలన భుజసాధించి అభుజభాగలను భాగ ౧ కి ౨ లిప్తలలెఖన త్రైరాశికప్రకారం రాబడిన కలాదిఫలము ఆరోగ్య చంద్ర కేంద్రము మేపాదియున రుణమున్న తులదియున ధనమున్న చేతేది.

ర వ సంస్కారము.

శ్లో॥ వ్యకేందుభాగాన్ ఖశరాద్ధి ౪ గౌం భక్తా । లభ్యంతుఖండాంతరమేవగుణ్యంభేష్టభక్త కంకతఖండమేళనాత్ కలాఫలంకేంద్రమయుగ్యయుగ్యే । ధనంభ వేదోజపదేచకేంద్రే యుగ్యేరుణానక్రతుర్గేత్రమాత్ ॥

అ॥ వ్యకేందుభాగలను ౮ ట భాగించగా రాబడిన లభ్యముకు తగిన మకరాదికార్యాది లెలుసుకొని ఖంకమునుపెట్టుకొని ఖండాంతరముచేత భాగాన్ని గుణించి లిప్తలిప్తలను ౬౦ ట భాగించి భాగస్థానములను కూడి ౪ గౌం ట భాగించగా రాబడిన కలాదిఫలము గతఖండములో కూడిన కలాదిఫలము వ్యకేందుకేంద్రము ఓజపదమున ధనమున్న యుగ్య పదమునను ప్రాప్తియగుచున్నదిచూచు తగినది.

మకరాది.		శక్యోఽ.	
౧1౧0	213౪	౧1౧౦	213౪
౨1౧౮	౮13౦	౨1౧౬	౮13౪
31౨౫	F1౨౫	31౨౪	F1౨౮
౪13౦	౧01౧౬	౪13౧	౧01౨౦
౫1౩౪	౧౧౦F	౫13౨	౧౧1౧౦
౬1౩౫	౧౨1౦	౬13౮	౧౨1౦

పంచమసంస్కారము.

శ్లో॥ సూర్యబాహుకలాభ్యస్తాదశ గం శూన్యాగ్నిసోమ ౧3౦ హృత్ కలాదికఫలంభానో । వ్యకేత్యయైస్తవసమ్మటం॥

అ॥ సూర్యభుజాఫలమును ౧౦ ట గుణించి ౧3౦ ట భాగించగా రాబడిన కలాదిఫలము సూర్యభుజాఫలము రుణముయిన ధనముగాను ధనముయిన రుణముగాను రాములో సంస్కరించిన స్ఫుటరాహువగును.

విశ్వేషసాధనము.

శ్లో॥ పాతోనకేంద్రభుజభాగశరై గి విభక్తా । విశ్వేషయోఽపత కసంఖ్యముపై తిసామ్యే । శిష్టానిపప్యాంతర నిఘ్నమధై గివిభా జయేవాప్తఫలంయుతాన్య విశ్వేషలిప్తమధమేషతులాయదక్ష్ ॥

అ॥ చతుర్థాఫలసంస్కృత చంద్రునియందు స్ఫుటరాహును శోధించగా పాతోనకేంద్రమనను దీనిని భుజసాధించి అభుజభాగలను గీట భాగించగా రాబడిన సంఖ్యకు సమానమయిన పతకంపెట్టుకొని ఆపతకాంతరంచాతను భాగాన్ని గుణించి మానమెత్తిభాగస్థానమును కూడి భాగలను ౫ ట భాగించగా రాబడిన ఫలము పతకమందుకూడి లేను మధ్యవిశ్వేషలిప్తాదియగును ఆపాతోనకేంద్రము మేపాదికేంద్రమున్న తులదిదక్షిణవిశ్వేషమని తెలియవలయును.

స్ఫుటవిక్షేపసాధనం.

శ్లో॥ వ్యక్తేంద్రాద్విగుణీకృత్య । పాత్రోనేందువిశోధయేత్ । త
ద్యుజ్జ్యాంవంహ్ని 3 నిఘ్నంహృతాషడ్వదశంకరా ౧౧
రఽద్విగైక్యమధ్యవిక్షేపోయక్తాభిందీశోవియుక్ । స్ఫుట
విక్షేపలిప్తాస్య్యుః । సాధయేన్మాససాక్షవత్ ॥

అ॥ వ్యక్తేంద్రాదు ద్విగుణించి దానిలూ పాత్రోనకేంద్రమును శోధించగా
నిలిచిన కేంద్రమువలన భుజజ్యును సాధించి ఆభుజజ్యును 3 ట గుణించి ౧౧రఽట
భాగించిన కలాదిఫలము పాత్రోనచంద్రకేంద్రమును, మధ్యవిక్షేపమును, ఏకది
క్కులయిన చేర్చిది భిన్నదిక్కులను శోధిస్తేను స్ఫుటవిక్షేపమగును. యావ్రకార
ముగాక లోగడ స్ఫుటాభ్యాసువతకములయందు విక్షేప క్రాంతిపతకములు క్రమ
ము వ్రాసియున్నాము. ఆవ్రకారం సరిచూచుకొనవలయును.

విక్షేపపతకములు.

౧౦౧౨౬౪౦	అ ౨౭	౧౦౧౩౧౬౧౭౪	అ ౧౬/౩౦
౨౦౧౫౩౧౩౯	అ ౨౬౬	౧౦౧౪౧౭౨౪౪	అ ౧౪/౨౪
౩౦౧౧౯౪౪౪	అ ౨౫౩౦	౧౨౧౪౨౦౨౪౪	అ ౧౨/౨౦
౪౦౧౪౫౧౦౫	అ ౨౫౩౪	౧౩౧౪౩౯౪౪౪	అ ౧౦/౨౬
౫౦౧౨౦౪౪౪	అ ౨౩౧౨౨	౧౪౧౪౫౦౧౦౪	అ ౨౫౨
౬౦౨౩౧౧౦౧	అ ౨౨౨౪౪	౧౫౧౪౫౦౫౪౪	అ ౨౫౨
౭౦౨౫౬౫౪	అ ౨౧౨౦	౧౬౧౪౫౩౫౪౪	అ ౨౪౪
౮౦౩౧౦౫౦౫	అ ౧౯౫౪౪	౧౭౧౪౫౪౫౪౪	అ ౨౪౪
౯౦౩౩౩౪౦౨	అ ౧౮౫౪౪	౧౮౧౪౫౪౫౪౪	అ ౨౪౪

విక్షేపసాధనము.

శ్లో॥ పాత్రోనచంద్రబాహుభ్యాం నాగవంహ్ని 3౦ మాతాత్క
లాః కేంద్రాశావశతఃస్యాత్కారం । న్యాద్విక్షేపకలాన్యతాః॥
అ॥ పాత్రోనచంద్రకేంద్రమును భుజజ్యుకొని ఆభుజజ్యు 3 జీవలసగా మా
సజీవచాతను భుజజ్యును సాధించి ఆభుజజ్యును 3౦ ట గుణించి మానమైతే క
లాదివిక్షేపమగును. అదియే స్ఫుటవిక్షేపము రెండుసరిచూచుకునేది.

పంచస్ఫుటవిషయమై పాత్రోనేందు భుజజ్యు.

శ్లో॥ పాత్రోనచంద్రబాహుభ్యాం । కోటిజ్యాంచమాతాత్మనః ।
ఉద్విక్షేపోత్క్రమజ్యహ్నం । ఇష్టవిక్షేపకోటిహృత్ । త్రి
భజ్యయాహరేల్భం । కలాదిఫలమిరితం పాత్రోనేంద్రోజ
పాదేచ ॥ రుణంయుగ్మపదేధకనల్ల ॥

అ॥ పాత్రోనచంద్రునియొక్క భుజజ్యును పాత్రోన చంద్రకోటిజ్యుచేత గు
ణించి తరుగా దానినే చంద్రపరమవిక్షేపమనుగా పదమైతేవము 3౦౯ అయివు
న్నది దానికి వ్యుత్క్రమజ్యా యప్పటికిన్ని పద్నాలు ౧౪ నిరుక్తయున్నది యీ
పద్నాలు చాతగుణించి ఇష్టవిక్షేపకోటిజ్య అనగా స్ఫుటవిక్షేపకోటిజ్యచాత భాగం
చిన లబ్ధమును త్రిభజ్యచాత భాగించగా రాబడిన కలాదిఫలము పాత్రోనచంద్రుడు
ఒకపదమందుండగా చతుర్థఫలసంస్కృత చంద్రునియందు రుణమున్న యుగ్మ
పదమందుండగా ధనంచాయవలయును. పంచమసంస్కారస్ఫుటచంద్రుడగును.

శ్లో॥ దృక్సిద్ధేందుస్ఫుటగతిఃపూర్వార్వాపరభిగాంతరం

అ॥ పూర్వపరస్ఫుటగ్రహములయొక్క అంతరం స్ఫుటగతియనితెలివేది
క్రత్యుత్తం.

పాత్రోనచంద్రకేంద్రము ౬-౫-౦-౦ భుజ ౦-౫-౦-౦ కోటి ౨-౨-౫-౦-౦ భుజ
జ్య 3౦౦-౦ కోటిజ్య 3౪౨౪-౪౦ భుజజ్యచాత గుణించగా ౧౦౨౪౨౦౦ దీనిని ౧౪
గుణించగా ౧౪౩౦౧౦౦౦ దీనిని త్రిభజ్యచాత భాగించగా ౪౧౦౩-౦ దీనిని స్ఫుటవి
క్షేపము 3౦౦-౦ కోటిజ్య 3౪౩౭-3౦ ట భాగించగా కలాదిఫలము ౧-౧౩ శేద్ర
ము ఒకపదముగనుక చంద్రునియందు రుణంచేతేది. యావ్రకారం చేసిన పంచస్ఫుట
చంద్రుడగును.

కునామభిద్యకాధనము.

శ్లో॥ కల్యాణాపప్తికృత్యన ౩౬౦౦ శేషంకరహత్రైమ్యతం భిక్షా
నాన్తైః ౧౦౦ భిషజ్జ్వలైః ౪౬౦ గగనాంబరహృదైః
౧౬౦౦ శూన్యాభిపావతైః ౩ రంభాభివార్ధి ౪౪౦ భక్తంకలా
దికం గురోర్ధనంసదా కార్యమితరేషాంరుణంభవేత్ ॥

అ॥ కల్యాణాపప్తికృత్యన ౩౬౦౦ శోధించిన శేషమును ౨౬౦ గుణించి
౧౦౦ బు ౪౬౦ గు ౧౬౦౦ శు ౩౪౦౦ కనిక ౪౪౦ యాహారముచాత భాగించగా
రాబడిన కలాదిఫలము గురువుకు ధనమున్ను ఇతరులకు రుణముచాయదగ్గది.

మాంచాలు.

శ్లో॥ ద్యోగేందుగజభూవాధి ౨౦౨౧౪ సూర్యమాందధృవ
స్పదా
బాణాంకేందుశశాంకాగ్ని సహంబుధగురోధ్యవో ౧౧౧౯
౩౬౪౯

అష్టాంగ బాణబాహ్యభభావం సూర్య సుతస్యతు ౧౨౬
౨౫౨౨

మాంచాలకుసంస్కారము.

శ్లో॥ భూలోచనాగ్ని ౧౩౨౧ చంద్రోనశాకాక్షూర్యస్య భూది
భూః ౧౨౦ గురోర్దేవవ ౧౪౪ శాస్త్రప్రవృత్తైః ౬౬ గు
ణితాత్మతైః ౧ ఋతుసంపాప్త ౧౨౬ శూన్యాభిబాణా ౧౦౦
భేషభుజో ౨౫౦ ధృతాత్ కలాదికంఫలంయోజం ముచ్చే
రేజ్యకసారిణాం॥

అ॥ శాలివాహనశకములో ౧౩౨౧ శోధించిన శేషమును సూర్యునకు ౧౨౦
కు బృహస్పతికి ౧౪౪ కు ౬౬ కు గుణించి సూర్యునకు ౧౨౬ కు గురువుకు
౧౦౦ కు కనిక ౨౫౦ కు భాగించిన కలాదిఫలము మారబోవులయందు కూడెడి.

అధపాతాః.

శ్లో॥ గీష్మతీలోచనాంకేందు నవాబ్ధి మనుసంజ్ఞితం ౨౧౧౯
౯౧౦౪

శనేశుకాగ్నిదిక్పాలదంతా ౩౧౩౧౩౨ పాతస్యసంజ్ఞితం॥
సంస్కారము.

శ్లో॥ భూలోచనాగ్ని చంద్రోన ౧౩౨౧ శాకాద్వాదశ ౧౦ సంగు
ణాత్ ౧ గురోర్మానకై ౧౦ ముందకన్యేళరామై ౩౦ శ్చ
భాజితా కలాదికంఫలంశోధ్యగురుశన్యోశ్చ పాతయోజ॥

మాందకర్ణ సాధించుటకు క్రమము.

అందుకు కోటిగుణములు.

శ్లో॥ ఖఖాబ్ధిబాణచంద్రాభ్య మంశాధ్యంసుణంకరవే ౦౪౦౧౧౨
చంద్ర బాణేషు బాణేషు చాంశాధ్యంసుణంకరవే ౦౪౦౧౧౨
౧౧౧ బాహుబాణై కశూన్యాభ్యమంశాధ్యం సుణంకరవే ౧౧౧౨
౧౧౧౦ ఏతానికోటిగుణకాన్యంశాదిషుయథాక్రమం॥

స్ఫుటకణసాధనము.

శ్లో॥ కోటిజ్యంసుణకై హాన్యాత్ ౧ నవై రాక్షంతుకోటిషు ౧
లాభాంత్రిజ్యయాశోధ్యం కక్యాదా కేంద్రగేనతి ౧ మకరా
దాతుసంయోజ్యం ౧ మాందకణా ఇతిస్త్రుతైః॥

అ॥ భుజజ్యకోటిజ్యం సాధించి కోటిజ్యుని చాచారి సుణంకరవే ౧
ణించి ౧౦ కు భాగించగా రాబడిన ఖము నఖంచేసి త్రిజ్యయందు కక్యాదా
కేంద్రమైన శోధించేది మకరాది కేంద్రమున కూడితేని మాందకణ ఇతిస్త్రుతైః

స్పృశే రేఖజ్యసాధనము.

శ్లో॥ భుజజ్యత్రిజ్యయాభ్యస్తా కోటిజ్యంచవిభాజితా స్పృశే రేఖాఫ
లంసాధ్యమిత్త్యక్తంపూర్వమూరిభిః॥

అ॥ భుజజ్యుని త్రిజ్యచానగుణించి కోటిజ్యుచాత పాలుగొన్నట్లుము స్పృశ
రేఖజ్యలు అవును.

ప్రత్యక్షం.

౧౨ భాగభుజజ్య ౧౦౦౧౬ దీనిని త్రిజ్యయను ౩౪౩౪ ని గుణించగా ౩౪

౧౭౭౭౦౩౦ దీనిని కొటిక ౭౩ జ్యావతకమును కీలక౨౩౨ ట భాగించగా స్వకృతజ్యా ౧౦౫౧౬ రాబడెను.

స్వగ్రాధనువనగా స్వకృతజ్యాలు.

౧౭౭౦౩౦౩౦	౧౧౭౭౦౩౦౩౦౩౦౩౦
౨౧౭౦౩౦౩౦౩౦౩౦	౧౨౭౩౦౩౦౩౦౩౦౩౦
౩౧౭౦౩౦౩౦౩౦౩౦	౧౩౭౩౦౩౦౩౦౩౦౩౦
౪౨౭౦౩౦౩౦౩౦౩౦	౧౪౭౩౦౩౦౩౦౩౦౩౦
౫౩౦౩౦౩౦౩౦౩౦౩౦	౧౫౭౩౦౩౦౩౦౩౦౩౦
౬౩౦౩౦౩౦౩౦౩౦౩౦	౧౬౭౩౦౩౦౩౦౩౦౩౦
౭౩౦౩౦౩౦౩౦౩౦౩౦	౧౭౭౩౦౩౦౩౦౩౦౩౦
౮౩౦౩౦౩౦౩౦౩౦౩౦	౧౮౭౩౦౩౦౩౦౩౦౩౦
౯౩౦౩౦౩౦౩౦౩౦౩౦	౧౯౭౩౦౩౦౩౦౩౦౩౦
౧౦౭౦౩౦౩౦౩౦౩౦౩౦	౨౦౭౩౦౩౦౩౦౩౦౩౦

యాజ్ఞాల్లకు సమానమయిన భజాఫలమును శోధించి శేషమును అంతర్భాగము గుణించి ట భాగించినఫలము పతకములో కూడితేను ధనుస్సంస్కారముగును.

గురుశనుల స్ఫుటాధ్యాయం.

మొదట మాందస్ఫుటం.

శ్లో॥ రవిభాదిగ్రహణాంతం । సనీజంతం తతఃస్ఫుటం తన్మంథోచ్చ విహీనంతం కేంద్రదేవదచతుష్టయం । భాగాస్తుషడ్భ్యతాలబం జ్యాపిండామాందకర్కణి । శేషభాగాంతరగుణావధ్యతాః పిండసంయుతాః॥

అ॥ సూర్యాదిగ్రహములకు యావన్మందికి బీజసంస్కారం జేసి స్ఫుటము చాయవలయును గ్రహములో మందోచ్చను శోధించిన కేంద్రము ర పాదములు గలిపి ౬ రాసులలోగా అదే కేంద్రము ౬ రాసులవలన ౧౨ రాసులలో శోధించిన కేంద్రమును ఆ కేంద్రమును భాగలుచేసి ౬ ట భాగించిన తల్లిం జ్యాఖం

డనుగును ఆజ్యాఖంపెట్టుకొని అఖండంతరంచేపను భాగాదిని గుణించి మాన మెత్తి భాగస్థానమును చేర్చి ౬ ట భాగించినలబ్ధము పదకమందుకూడి ఆఫలజ్యను కేంద్రము మేనాదియితే రుణమును రుణాదియితే ధనమును చాయవలయు మాందస్ఫుటము సూర్య చంద్ర గురు శుక్రకు జ్యావతకాలు ముందుచూపి చున్నవి.

సంస్కారం పాతోనకేంద్ర జనితఫలసాధనం.

శ్లో॥ పాతోనకేంద్రజనితఫలభాగాదశో ౧౦ ధృతాః । శేషంఖండాంతరహతం భాగాద్భవ్యతాఃఫలం । సంయోజ్యఖండే పాతోనకేంద్రోయుగ్మపదేధానం ఓజపాదేరుణం కార్యంసంస్కారేమాందకర్కణి॥

అ॥ మాందస్ఫుటగ్రహమును పెట్టుకొని పాతోనకేంద్రము భజసాధించి ఆ భజను ౧౦ ట భాగించిన లబ్ధముకు సామ్యమయిన పతకమును పెట్టుకొని దాని అంతరంచాతను భాగాదిని గుణించి మానమెత్తి భాగస్థానమును ౧౦ ట భాగించిన లబ్ధము ఖండమందు కూడి ఆఫలము పాతోనకేంద్రము ఓజపదమందుంకగా మాందసంస్కారగ్రహములో రుణమును యుగ్మపదమందుండగా ధనంచేకేది. పాతోనకేంద్రము ౩ రాసులవరకు ఓజపదం ౬ రాసులవరకు యుగ్మ ౯ రాసులవరకు ఓజ ౧౨ రాసులవరకు యుగ్మ గురుశనుల పాతోనకేంద్రఫలము తెలుపుచున్నది.

గురునిశ్చిలిప్రాది.

శనికిలిప్రాది.

౦౧౦౧౦	౦౧౦౧౦
౧౨౦౧౦	౧౨౦౧౩౧
౨౩౦౧౨౦	౨౦౧౧౨
౩౦౧౦౨౫	౩౧౧౧౫
౪౦౧౦౩౫	౪౦౧౧౩౫
౫౦౧౦౩౫	౫౦౧౧౩౫
౬౦౧౦౩౫	౬౦౧౧౩౫
౭౦౧౦౩౫	౭౦౧౧౩౫
౮౦౧౦౩౫	౮౦౧౦౩౫
౯౦౧౦౧౦	౯౦౧౦౧౦

క సంస్కారం గురుశనులయొక్క విశేష

సంస్కారక్రమము.

భగ్రహసాధనము.

శ్లో॥ నేత్రాష్టభిశశి గరూఽ యూనశా కేద్విగుణితామృతాః అం
గాగ్నిధృతి గూర్తిల మృల్లబం భగ్రహసాధనాదికం॥

అ॥ భావిరాసానశకమును గూర్తిల శోధించగా నిలచినశేషమును రెండు
గుణి వి గూర్తిల కు భాగించగా రాబడినది భగ్రహాలు శేషం గూర్తిల గుణించి
గూర్తిల భాగించిన రాసులు శేషం కిం కు గుణించి గూర్తిల కు భాగించిన లబ్ధం
భాగములు కుం కు గుణించి గూర్తిల కు భాగించిన లబ్ధం విత్తలు విత్తలు యాత్రకా
కు భగ్రహమును సంవత్సరాంతంవరకు పకవర్షాయమే సాధించుటనేది యాభ
గ్రహముకు మార్పులేదు, సంవత్సరం గ కి ౨౩ విత్తల కి ౨ విత్తలుకూడితేను నూం
డ సంవత్సరం భగ్రహమగును.

భగ్రహజనితఫలజ్యసాధనము.

శ్లో॥ భగ్రహేభుజరాశ్యాదిలిప్తీశూన్యాక్షవేద రశిం మృత్ల
భృంఖంబాంతరంగుణ్యం ఖాక్షవేద రశిం మృతాఃఫలంగ
తఖంజేయుతంకార్యం కేంద్రేమేషతులాదిగే ధనర్లంతును
రానారోగ్యే । మందేవ్యత్యయమేవచ॥

అ॥ భగ్రహరాశ్యాదిని భుజిసాధించి అభుజు విత్తలుచేసి ఆ విత్తలను
రశిం కు భాగించిన లబ్ధమును తగిన గతఖండమును పెట్టికొని శేషముఖంబాంత
రముచే గుణించి రశిం కు భాగించిన లబ్ధము ఖండములోకూడి అఫలము గురువుకు
భగ్రహము మేపాదితయిన ధనంతులాదితయిన రుణం కనిక భగ్రహము మేపాది
తయిన రుణం మేపాదితయిన ధనం యాత్రకారము యాగురుకములకు భగ్రహసం
స్కారము చూపవలయును.

గురువు భగ్రహజనితకలాది ఫలం ౨౧		శనిభగ్రహజనితకలాది ఫలం ౨౨	
౧౨౧౪౬	౭౧౬౧౪౦	౧౬౧౨౬	౭౧౩౮౫౨
౨౧౧౨౮	౮౧౮౧౨	౨౧౧౨౮	౮౧౮౨౮
౩౧౮౪౪	౯౧౯౧౪	౩౧౮౪౬	౯౧౪౫౨౦
౪౧౦౩౨	౧౦౨౦౧౯	౪౨౪౩౨	౧౦౪౭౨౨౦
౫౧౦౨౪౪	౧౧౨౦౫౦	౫౨౪౫౨	౧౧౪౮౫౩౨
౬౧౦౪౫౨	౧౨౨౦౧౨	౬౨౪౪౪౦	౧౨౪౯౧౨

గురువుకు నాలుగు ఉపకరణములుకలవు

అందుకు సంస్కారక్రమము.

శ్లో॥ నేత్రాంకా ౯౨ మూర్చనా ౨౧ దింద్రాగర జాణాగ్నయ
౩౫ ధృవాణివై । గురుపకరణానాంతు సంస్కారప్రధ
మానివై॥

అ॥ గురువుకు నాలుగు ఉపకరణములుకలవు మొదటిది ౯౨ రెండవది ౨౧
మూడవది ౧౪ నాలుగవది ౩౫ ధృవసంఖ్యలు.

శ్లో॥ ఖాత్ర్యప్తవేదశూన్యాప్తచంద్రోన గూంకరకెం కలివాస
రాన్మునిభివీభాజ్యేవం గురువారాదికంభవేత్॥
శేషంశతేన ౧౦౦ గుణితంయుగబాణాక్షవర్వతే ౨౫రయు
గాణవాద్విద్విక్తైః ౨౨౨రభ ఖాద్రివేవాక్ష ౫౪౭౦
సంఖ్యతే । ఖాంకాగ్ని వేద ౪౩౯౦ లబ్ధంతు । యథోక్తవిధ

నాశ్రమాత్ శతేన గంభీరతా శేషంతు ఆధ్యంత్యార్వధ్య
 తేనాశ్రమః శతేన గంభీరతా శేషంతు ఆధ్యంత్యార్వధ్య

అ॥ కావచీనదిశ్చయైక్య కల్యాద్యహర్షణమందు గణకరంజని శా
 ధించగా మిగిలిన శేషము ౭ ట భాగించిన గురువారాదిగావారము రాబడును.
 ఆశోధనాహర్షణశేషమును గం ట గుణించి నాలుగుప్రతులుగా పైట్టుకొని ఆ
 నాలుగుప్రతుల వరుసగా ౭౨౫౪ న్ను ౨౨౨౪౪ న్ను ౫౪౭౦ న్ను ౪౩౯౦ టి
 చాతను భాగించగా రాబట్టు లభములు గం టికి హెచ్చుగానన్న గం ట భా
 గించగా నిలచిన శేషములయందు మిదటచెప్పిన ధృవములనగా గ్రహలలో ౯౨న్న
 రెండాప్రతిలో ౨౦ న్ని కే ప్రతిలో ౧౪ న్ను ౪ ప్రతిలో ౩౫ న్ను యాప్రకా
 రంగా కూడిన ఇది సంస్కారమనబడు దీనివలన రాబడిన సౌంజ్ఞ లవల్లనంచున్ని
 గురువుకు యానెంబల ప్రకారం నాస్తి పునకరణములుమాచి అంసుండు లిప్తాదిని
 వరుసగా ధనరుణములు గులెరిగి సాధించుకొని భగ్రహ సంస్కార గ్రహమందు
 అచ్చటచ్చట రాబడెడు ధనరుణములెరిగి ధనమయితే కూడేది రుణమయితే
 శోధించేది.

తనకి నూడు డిగురకరణసంస్కారములు కలవు

ఆక్రమించెప్పెదను.

శ్లో॥ మునిచంద్రా ౧౭ వహ్నియుగా ౪౩ మూఘాగా ౨౧ క్ర
 మశోభవేత్ । ఛాయాపుత్రోపకరణంధృవాణి ప్రధమానిపై
 పూర్వోక్తఖండశేషంతు శతేన గంభీరతంక్రమాత్ ।
 యుగాణావాద్విద్విక్రైః ౨౨౨౪౪వందరుదైర్వశంకరై
 ౧౧౧౧౯ యుగబాణాక్షిమునిభిః ౭౨౫౪ భక్తా లభాధ్య
 యుగ్ధృఫే శతేన భక్తశేషంతు । సంస్కృతానియథాక్ర
 మంజ్ఞాద్ధం సాధ్యాసుమందేజ్యై । తహి శ్రీఘ్ర స్ఫుటం
 స్మరేత్ ॥

అ॥ భక్తికమాదు శాసకరణములు కలవు క్రమముగా పకటి ౧౭ న్ను రెం
 డూ ౪౩ న్ను మూడుతగిల్చి శృవములు.

భాగవతములు పకటి ౨౨౨౪౪ ను రెండు గంగుల న్ని మూడు ౭౨౫౪
 న్ను కలవు. బృహస్పతికి సాధించిన ప్రకారము పతకములు సాధించి దానివలన రా
 బడిన ఫలము ధనరుణములు గులెరిగి సంస్కరించి తదుపరి శ్రీఘ్రనాటము చేయ
 వలయును.

శ్రీఘ్రసంస్కారంసులభోసాయం.

శ్లో॥ గ్రహాంమృదూచ్చాధన్యటం చలోచ్చా త్యక్త్యావశేషంకథ
 యంతికేంద్రం । మాందేచశ్రీఘ్రభుజభాగసంఖా పడోధ్య
 తాంజ్యాపదక స్తతైవ । కిక్రమ్మ గాద్యంతరనిఘ్న కాలభక్తా
 ఫలంస్వణాపదాంతరంహియతే ॥

అ॥ స్ఫుటశ్రీఘ్రములో గ్రహమును శోధించిన శ్రీఘ్రకేంద్రముగును. ఆ కేం
 ద్రమును భుజసాధించి ఆభుజభాగలను ౬ ట భాగించగా లభ్యము కర్కాడకాని
 మకరాదిగాని జ్యాపతకమగును. ఆజ్యాంతరంచాత శేషభాగాని గుణించిమా
 నమెత్తి భాగస్థాపకుండు కూన భాగలను ౬ ట భాగించి ఆజ్యాపిండమందు కూ
 డి ఆఫలము కేంద్రము మేవతులారు లెరిగి సంస్కరించేది గ్రహము స్ఫుట
 మగును.

మాందఫలసాధనం సరిచూచుకోగలందుకు

శ్లో॥ మందచేదాస్త్రిషడ్వస్రా ౨౬౩ గతీశా ౧౧౪ శ్వందసాయ
 కాః ౫౧౧ గజాకా ౯౧౨౦ రవిచంద్రాశ్చ ౧౧౨ త్రిషడ్వ
 స్రా ౨౬౩ శ్వరాచలాః ౭౫ మాందేదోజ్యాం దశాభ్య
 స్తా । స్వచేదాస్తాః కలాఫలంస్వణం కేంద్రేతులాజాద్యేనా
 కేంద్రాదాస్ఫుటతయోః॥

అ॥ గ్రహములో మాందమును శోధించిన కేంద్రముగును ఆ కేంద్రమువలన
 భుజజ్యను సాధించి ఆభుజజ్యను గం ట గుణించి మాన్యునికి ౨౬౩ ట చంద్ర
 నకు ౧౧౪ ట కజానకు ౫౧౧ ట బుధునకు ౧౨౦ ట గురువుకు ౧౧౨ ట శుక్ర
 నకు ౨౬౩ ట శనికి ౭౫ ట భాగించగా రాబడిన కలాఫలము తులాది ధనం
 మేపాదితయితే రుణంచాయను మాందస్ఫుటమగును.

మాందశ్రీఘ్రస్ఫుటగతి సాధనంబు.

శ్లో॥ మందజ్యాంతరసంహతాంనిజగతీశ్వకారశక్తై ౩౬౦ సంహృ

తాం । కేంద్రకీర్మ్యగాదికేధనమ్యణం కుర్యాన్వభుక్తౌపు
నః । తద్వృత్త్యంతరశీఘ్రభుక్తిగణితజ్యాభేదతత్త్వంతరే ।
శ్వక్రాంతై ౩౬౦ స్వభజేత్వలంధనమ్యణం ఏణస్యకక్యా
గతిః శీఘ్రస్వగతిక్రిమాదిదమ్యణంవక్రీగతివ్యత్యయే ॥

అ॥ ద్వితియ్యపర్యామ మందజ్యాంతరంచాతన తాన వివరుచువన్నగ్ర
హయొక్క మధ్యగతిని గుణించి ౩౬౦ ట భాగించిన లబ్ధము ఆ మందజ్యా కేం
ద్రము కక్యాదియితే ధనుము మకరాదియితే రుణమున్న చాయతగ్గది.
అసంస్కరించబడిన మందగతిని స్ఫుటశీఘ్రముగు సూర్యునియొక్క స్ఫుటగతి
యందు శోధిస్తేనే కేంద్రగతియగు ఆ కేంద్రగతిని ౪ పర్యాయం స్ఫుటం చాయ
బీన శీఘ్రజ్యాయొక్క అంతరంచాతనగుణించి ౩౬౦ ట భాగించిన లబ్ధం ఫలంధన
రుణము గుణితగతుమనగా మకరాది అంతరముతో రుణమున్న కక్యా
ఓ అంతరముతో ధనమున్న మందస్ఫుటగతియందు చాయతగినది. మందస్ఫుట
గతియందు మాడేది రుణాంతరముతో శోధించేది స్ఫుటగతియగును రుణాంతర
మున కాలమందు ఆ మందగతి ఫలం శీఘ్రగతిఫలంపోయనా పక్రగతియగును.

గురుమాంద దృక్సిద్ధపదకం.

౧౦-౩౨-౩౦ ఆ ౩౨
౨-౬౫-౦ ఆ ౩౨
౩-౯౬-౩౦ ఆ ౩౦
౪-౧౨౭-౦ ఆ ౩౦
౫-౧౫౭ ఆ ౨౮
౬-౧౮౫ ఆ ౨౬
౭-౨౧౧౦ ఆ ౨౫
౮-౨౩౬౦ ఆ ౨౩
౯-౨౫౮౦ ఆ ౨౧
౧౦-౨౭౭-౩౦ ఆ ౧౮
౧౧-౨౯౪౦ ఆ ౧౫
౧౨-౩౦౭౦ ఆ ౧౧
౧౩-౩౧౮౦ ఆ ౯
౧౪-౩౨౬-౪౦ ఆ ౩
౧౫-౩౩౦౦ ఆ ౨

౧౬-౩౩౦౦౦ రు ౨
౧౭-౩౨౬-౪౦ రు ౩
౧౮-౩౨౦౦౦ రు ౯
౧౯-౩౦౯౦౦ రు ౧౨
౨౦-౨౯౫౦౦ రు ౧౬
౨౧-౨౭౭౦౦ రు ౧౯
౨౨-౨౫౫౦౦ రు ౨౧
౨౩-౨౩౧౦౦ రు ౨౬
౨౪-౨౦౪౦౦ రు ౨౯
౨౫-౧౭౪౦౦ రు ౩౨
౨౬-౧౪౧౦౦ రు ౩౩
౨౭-౧౦౮౦౦ రు ౩౪
౨౮-౭౩౦౦ రు ౩౬
౨౯-౩౬౦౦౦ రు ౩౬
౩౦-౦౦౦ రు ౩౬

శనిమాందదృక్సిద్ధపదకం.

౧-౩౭-౪౦ ఆ ౩౮
౨-౭౫-౦ - ౩౭
౩-౧౧౨-౦ - ౩౬
౪-౧౭౪-౦ - ౩౫
౫-౧౮౨-౦ - ౩౩
౬-౨౧౪-౪౦ - ౩౨
౭-౨౪౫-౪౦ - ౩౦
౮-౨౭౪-౦ - ౨౭
౯-౩౦౦-౩౦ - ౨౪
౧౦-౩౨౩-౦ - ౨౦
౧౧-౩౪౨-౩౦ - ౧౮
౧౨-౩౫౯-౦ - ౧౪
౧౩-౩౭౨-౦ - ౯
౧౪-౩౮౧౦ - ౬
౧౫-౩౮౬-౦ - ౩

౧౬-౩౮౬-౩౦ రు ౧
౧౭-౩౮౩-౦ - ౬
౧౮-౩౭౫-౦ - ౯
౧౯-౩౬౩-౦ - ౧౫
౨౦-౩౪౬-౫౦ - ౧౮
౨౧-౩౨౬-౦ - ౨౪
౨౨-౩౦౧-౨౦ - ౨౭
౨౩-౨౭౨-౩౦ - ౩౦
౨౪-౨౪౦-౫౦ - ౩౩
౨౫-౨౦౫-౫౦ - ౩౬
౨౬-౧౬౮-౦ - ౩౯
౨౭-౧౨౮-౦ - ౪౨
౨౮-౮౬-౨౧ - ౪౨
౨౯-౪౩-౨౦ - ౪౩
౩౦-౦-౦ - ౪౩

*

శీఘ్రజ్యాలు.

గురుమకరజ్యా.

౧-౫౯ ఆ ౫౯
౨-౧౧౮ - ౫౮
౩-౧౭౬ - ౫౫
౪-౨౩౧ - ౫౩
౫-౨౮౪ - ౫౧
౬-౩౩౫ - ౪౯
౭-౩౮౪ - ౪౫
౮-౪౨౯ - ౪౩
౯-౪౭౨ - ౩౯
౧౦-౫౧౧ - ౩౫
౧౧-౫౪౬ - ౩౦
౧౨-౫౭౬ - ౨౫
౧౩-౬౦౧ - ౨౦
౧౪-౬౨౧ - ౧౬
౧౫-౬౩౭ - ౦

గురుకీర్మజ్యా.

౧-౮౬ ఆ ౮౬
౨-౧౭౫ - ౮౧
౩-౨౫౬ - ౭౪
౪-౩౩౦ - ౬౮
౫-౩౯౮ - ౬౦
౬-౪౫౮ - ౫౨
౭-౫౧౦ - ౪౩
౮-౫౫౩ - ౩౬
౯-౫౮౯ - ౨౬
౧౦-౬౧౫ - ౧౯
౧౧-౬౩౪ - ౧౨
౧౨-౬౪౬ - ౩
౧౩-౬౪౯ - ౩
౧౪-౬౪౯ - ౧౧
౧౫-౬౩౭ - ౦

శనిమకరజ్యోతి

౧.౩౮ ఆ ౩౭
౨.౭౫.౩౭
౩.౧౧౨.౩౫
౪.౧౪౭.౩౪
౫.౧౮౧.౩౧
౬.౨౧౨.౩౧
౭.౨౪౩.౨౭
౮.౨౭౦.౨౪
౯.౨౯౪.౨౧
౧౦.౩౧౫.౨౦
౧౧.౩౩౫.౨౦
౧౨.౩౫౫.౧౩
౧౩.౩౬౮.౧౦
౧౪.౩౭౮.౭
౧౫.౩౮౫.౦

శనికిక్కిజ్యోతి

౧.౪౮ ఆ ౪౭
౨.౯౫.౪౪
౩.౧౩౯.౪౨
౪.౧౮౧.౪౦
౫.౨౨౧.౩౪
౬.౨౫౫.౩౩
౭.౨౮౮.౨౯
౮.౩౧౭.౨౦
౯.౩౩౭.౧౮
౧౦.౩౫౫.౧౫
౧౧.౩౭౦.౧౦
౧౨.౩౮౦.౬
౧౩.౩౮౬౮౧
౧౪.౩౮౭.౪౨
౧౫.౩౮౫.౪౦

రవిచంద్రద్యక్షిద్ధ మాండపదకం గ్రహణములకు

౧.౧౨-౩ ఆ ౧౨
౨.౨౩-౩౦ - ౧౨
౩-౩౫-౦ - ౧౧
౪-౪౬-౦ - ౧౧
౫-౫౬-౦ - ౧౦
౬-౬౭-౦ - ౯
౭-౭౮-౦ - ౯
౮-౮౪-౩౦ - ౯
౯-౯౨-౧౨ - ౮
౧౦-౧౦౨ - ౬
౧౧-౧౦౪-౩౦ - ౫
౧౨-౧౦౯-౦ - ౪
౧౩-౧౧౨-౨౦ - ౩
౧౪-౧౧౪-౨౦ - ౧
౧౫-౧౧౫-౦ - ౦

౧౬-౧౧౪-౩౦ - ౧
౧౭-౧౧౫-౦ - ౩
౧౮-౧౧౬-౦ - ౩
౧౯-౧౧౭-౫ - ౫
౨౦-౧౧౮-౪౦ - ౬
౨౧-౧౧౯-౪ - ౭
౨౨-౧౨౦-౩౦ - ౮
౨౩-౧౨౧-౦ - ౯
౨౪-౧౨౨-౩౦ - ౧౦
౨౫-౧౨౩-౨౦ - ౧౧
౨౬-౧౨౪-౨౦ - ౧౨
౨౭-౧౨౫-౦ - ౧౩
౨౮-౧౨౬-౨౦ - ౧౪
౨౯-౧౨౭-౦ - ౧౫
౩౦-౧౨౮-౦ - ౧౬

చంద్రద్యక్షిద్ధపదకాని

౧.౨౯-౩ ఆ ౨౮
౨.౫౭-౦-౨౮
౩-౮౫-౦-౨౮
౪-౧౧౨-౩౦-౨౭
౫-౧౩౯-౪౦-౨౬
౬-౧౬౪-౦-౨౪
౭-౧౮౭-౨౦-౨౩
౮-౨౦౯-౧౦-౨౧
౯-౨౨౯-౨౦-౧౯
౧౦-౨౪౭-౦-౧౭
౧౧-౨౬౨-౩౦-౧౫
౧౨-౨౭౫-౩౦-౧౩
౧౩-౨౮౫-౩౦-౧౧
౧౪-౨౯౩-౦-౧౦
౧౫-౨౯౭-౦-౦౯

౧౬-౨౯౮-౦ - ౧౦
౧౭-౨౯౯-౪౦-౪
౧౮-౨౯౦-౦-౭
౧౯-౨౮౧-౦-౧౨
౨౦-౨౭౨-౩౦-౧౪
౨౧-౨౬౩-౦-౧౬
౨౨-౨౫౪-౦-౧౮
౨౩-౨౪౫-౧౦-౨౦
౨౪-౨౩౬-౩౦-౨౨
౨౫-౨౨౭-౩౦-౨౪
౨౬-౨౧౮-౦-౨౬
౨౭-౨౦౯-౦-౨౮
౨౮-౨౦౦-౦-౩౦
౨౯-౧౯౧-౦-౩౨
౩౦-౧౮౨-౦-౩౪

చాలసంస్కారము.

అసంక్రాంతి ద్విసంక్రాంతి మాసప్రాప్తికాలే ఘోషాక్షక్రమేణ వాధిమాసద్వయం వికల్ప్యాధిమాస సంక్రాంతిసంసాధిక ఇతికథితః॥

శ్రీఘ్రవక్రప్రచారే॥

శ్లో॥ సంసపాంహస్వతిస్యాత్ సమవిషమతయోచాలనంతక్షయ
స్య పూర్వైచంద్రార్కయోగై విరహితసంక్రాంతితప్య
లసంస్యా ద్వక్రస్యాకస్యమాసేయదినచల తివైమాసయు
గ్మంవిచింత్యం॥

అ॥ యస్యసంక్రాంతిః పూర్వమాససాధికః శ్రీఘ్రవక్రప్రచారేత్త్యత్ర చాం
ద్రమాసస్య శ్రీఘ్రగమనేరవిమాసస్యాల్పగమనేనచ సంసపాంహోద్ధికమాసాబాహు
లే చాంద్రమాసస్య అల్పగమనేనసౌరమాసస్య శ్రీఘ్రగమనేనచ అంహ స్వత్యైశ్చ
మాస్యమాసాబాహులే గ్రంథకౌస్థేనం స్పృహయం మధ్యగతేర్వాల్పగమనగతిః
సావక్రగతిః మధ్యగతిగతాయామగతిః తాంశ్రీఘ్రగమనీ కల్పితవాం ఆయమ

భక్తః సూర్యస్ఫుటాత్మ్యాధిక్యే నాంభ్యాస్పృశజాతే నంద్రస్ఫుటాత్మ్యాధిక్యేన
సంసృజాతే సమవిషమతయైత్ర్యతమగ్నగతిమల్యాయాగతిః సాద్రమగతిః॥
మధ్యగతిరధికావా స్వల్పవా యాగతిఃపరమగతిః శ్చింత్యం॥

శ్లో॥ మధ్యస్ఫుటపర్యాంతరనాడ్య స్వయనాంశతాడితాభక్త్యాంమ
ధ్యస్ఫుటతిథినాడి పరమఫలాధేనయానాడ్యః మధ్యపర్య
ణియోజ్యాః స్ఫుటపర్యవ్యానకేధికేశోధ్యాః ఏవంహిచక్ర
చాలనసంస్కారం మధ్యపర్యణిప్రథమం కృత్వాసంసర్పాం
హస్పత్యధిమాసాన్ విచారయేత్ప్రాజ్ఞః॥

వ్యా. త్తయమాసస్యచాలనసంస్కారంకృత్వా తద్యథా త్తయమాసాంత
దశకాలస్య మధ్యమమాసేన తత్పర్యః సాధయేత్ మధ్యదశకస్ఫుటదశకం
తరనాడ్యః ఆయనాంతః తాడితాః మధ్యస్ఫుటతిథినాడి పరమఫలాధేనభక్తాః త
ల్లబ్ధం ఘటికాసంఖ్యాజ్ఞాత్వా స్ఫుటదశకఘటికాభ్యాన సంఖ్యాక మధ్యదశక
సంఖ్యాను యోజయేత్ స్ఫుటదశకఘటికాసంఖ్యాభ్యాధిక మధ్యఘటిక దశక
ఘటికాను శోధయేత్ ఏవంచక్రచాలనసంస్కార తద్దశకపాత చాంద్రమా
సః ద్విసంక్రాంతిత్వం యదానప్రాప్నోతి తదాంహస్వతినాస్తి తదానచలతి
సేదంహస్వత్యాఖ్యత్తయమాసాస్తి తథా పరమమధ్యధిమాసద్వయమప్యస్తి మధ్య
స్ఫుటనాడి పరమఫలాధేన నేత్యత్ర చంద్రసూర్యమధ్యగతిభ్యాం ద్వాదశభాగ
స్యాకేంబులిప్రాభ్యః ఉక్తప్రకారేణ తిథిమాసయేత్ తత్కాలస్ఫుటసూర్యచం
ద్రగతిభ్యాం ద్వాదశభాగా సమల్పాధిక లిప్తాభ్యః స్ఫుటతిథిమాసయేత్ స్ఫుట
తిథిదశం చైకకృత్తే తద్దశం యద్భగవతేషామధ్యస్ఫుటతాడి పరమఫలాధేనామి
దీజానియాత్ మధ్యస్ఫుటనాడి పరమఫలాధేన నేత్యత్ర ప్రకారాంతరమాహః
తద్యథా॥

రవీపరమఫలమహోద్ధరసహితం	౧౩౧
ఏవంచంద్రమందరమంధలం	౩౦౩
అనయోక్యగతిః	౪౩౪
తదధికం	౨౧౨
చంద్రసూర్యమధ్యగతింపరేణోదే	౨౩౧౨౩

భక్తలభ్యఘటికావిఘటికాః ౧౨౪౨
ఏదః మధ్యస్ఫుటపర్యాంతరనాడి పరమఫలం.
శ్లో॥ అనంక్రాంతోద్విసంక్రాంత్య సంక్రాంతిరహితోయదా మా
సఃపూర్వస్యమాసస్య పూర్వదశకదిశోద్గమాః॥ ఉత్తరేమా
సిసంక్రాంతినాడికానువిశోధయేత్ శేషాశ్చాలనసంస్కార
సంక్రాంతేమ్యశ్చనాడికాః॥
పూర్వదశక దినోద్గమాః.

వ్యా. సూర్యదయాత్పరదశకఘటికా ఇత్యధః.
శ్లో॥ తిథిశ్చైవభవేద్యావాన్ హాసవృద్ధిపరేహని తావాక్ర
హ్యసపూర్వేద్య తదదశకేవస్వకమణి॥
అ॥ సర్వసంక్రాంతిమాసాధమాస ఇత్యుక్తక్రమేణైవాధి మాసనిసాః
చాలనసంస్కారక్రమేణ త్తయమాసాయదానచలతితదా అధిమాసద్వయేం
త్తయమాసంచనియమ్య ప్యపహతవ్యతి నియమం॥

శ్లో॥ త్తయమాసాంతేకర్యా చాచాలనముక్తప్రకారేణ యదినచ
లత్యధికద్వయమస్తి తదాహ్వాసతిశ్చనాస్యత్ర॥
మధ్యస్ఫుటపర్యాంతరనాడ్య స్వయనాంశ తాడితాభక్త్యాం
మధ్యస్ఫుటతిథినాడిపరమఫలాధేనయానాత్వంమధ్యపర్యణి
యోజ్యాః స్ఫుటపర్యవ్యానకేధికేశోధ్యాః ఏవంహిచక్రచా
లనసంస్కారంమధ్యపర్యణిప్రథమం కృత్వాసంసర్పాంహ్వా
శ్చధిమాసాన్ విచారయేత్ప్రాజ్ఞః॥
అన్యః॥ రవిచంద్రమధ్యభుక్త్యంతరవయంజ్ఞాత్వా తా
భ్యాంవృధగకాంతకలిప్తాభ్యా నాడికాదిఫలయుగంజ్ఞాత్వా తయో
స్తుయోగాదధాధాం యద్భవేచ్ఛేదః॥
అన్యభాష్యాభిప్రాయః॥ మందభింన్నజ్ఞాయత ఇతివంక
టయజ్ఞనాస్పృక్రియతే॥

రవిచంద్రమధ్యభుక్త్యంతి || రవేరధిసంస్కృతగతిః | ఏకషష్ఠి
లిప్తికాః ౬౦ పంచదశవిలిప్తికాః ౧౫ తస్యహీనస్ఫుటగతిః || ష
ట్పంచాశలిప్తికాః ౫౬ నవచత్వారింశద్విలిప్తికాః ౪౯ || చంద్ర
స్య అధిసంస్కృతగతిః | షట్పంచాశదధికాష్టశత ౫౫౬ లిప్తికాః |
పంచత్రింశ ౩౫ ద్విలిప్తికాః | తస్యహీనస్ఫుటగతిః | నవదశాధిక
సప్తశత ౭౧౯ లిప్తికాః చతుర్వింశతి ౨౪ విలిప్తికాః తథాచసి
ద్ధాంతేభిహితం ||

రవేపరమగత్యోశ్చలిప్తా | భూషడిష్టేందుతత్ || హీనష
డ్పాదనందాద్భిః క్షీణలిప్తావిలిప్తికాః || చంద్రస్య కర్తవ్యానాం హీ
న్నలిప్తికాదయః హీనగత్యంతభూతైలాజినా లిప్తావిలిప్తికాః ||

శ్లో || సూర్యాచంద్రమృచుః కర్తవ్యగతిలిప్త విలిప్తికాః || లిప్తావిలిప్తా
సూర్యస్యగతిః కర్తవ్యగతిః | చంద్రస్యశూన్యసందాశ్వవిష
యాగ్నయవచః ||

ఆ || సూర్యస్యాధిసంస్కృతగతి మధ్యగతిసంయోజన లిప్తికాః | వింశత్యు
త్తరశతం ౧౨౦ శ్రయోజితతి ౨౩ విలిప్తికాః | రవేహీనస్ఫుటగతి మధ్యగ
త్యోపసంయోజనలిప్తికాః పంచదశోత్తరశతం ౧౫ సప్తపంచాశ ౫౬ ద్విలి
ప్తికాః ఉభావపిసంయోజనాతం పట్టింశోత్తరశతం ౨౩౬ వింశతిలిప్తికాః
౨౦ అయం చతుర్భిః భాగభాగం సంవచాశలిప్తికాః ౫౯ విలిప్తికాః పంచ
గృహమండ్యస్యసంకుశ్లాప్త్యై భాగమపహ్యతలబ్ధం చతస్రా ౪ లిప్తికాః
షడ్వింశతి ౨౬ విలిప్తికాః ఇమాధికృతాసంతతి శ్వలిప్తా ౨ శ్రయోజితవి
లిప్తికాః ౧౩ పరమాధికః ఫుటికాః ఇత్యుచ్యంతే ||

ఏవంప్రకారేణ చంద్రస్యాధిసంస్కృతమధ్యగతిసంయోజ్య హీ
నస్ఫుట మధ్యగతిచంద్రయోజ్య తత ఉభయమపిసంయోజ్యచతుర్భిః
భాగమపహ్యతలబ్ధం పట్టానుగుణ్యం అష్టశతైర్భాగ మపహ్య
తలబ్ధం మధికృతం ఏకోసత్రింశత్ ౨౯ లిప్తికాః పంచత్రింశద్వి

ప్తిలికాః ౩౫ చంద్రపరమాధిక సూర్యపరమాధిక ఫుటికాశ్చసం
యోజనలిప్తికాః ఏకత్రింశతి ౩౧ అష్టచత్వారింశద్విలిప్తికాః ౪౯
తాః తిధిపరమాధికః ఫుటికా ఇత్యుచ్యంతే ||

మధ్యస్ఫుటనాడిపరమఫలాధేనేతి.

మధ్యగ్రహమధ్యభుక్తిభ్యాం మానీతామావాస్యా సామధ్య
మావాస్యాస్ఫుటగ్రహ స్ఫుటభుక్తి భ్యామాలితామావాస్యాసా స్ఫు
టామావాస్యాతయారంతరంకృత్యా వసిష్టఘటికాః | తత్కాలా
యసభాగై సంకుశ్లా తిధిపరమాధిక ఘటిభిభాగ మపహ్యతలబ్ధం
స్ఫుటామావాస్యాయా మధ్యామావాస్యాన్యూనాచే శ్చధ్యామావా
స్యాయాం యోజయేత్ మధ్యామావాస్యాయాః స్ఫుటామావా
స్యా న్యూనాచేత్ | మధ్యపర్యణిత్యజేత్ || అశనక్రమేణసంసపాం
హస్య త్యధిమాసానా మాద్యంత మధ్యస్ఫుటామావాస్యమచాలన
సంస్కారం కుర్యాత్ చాలనసంస్కార దశయోమణ్యై రవిసం
క్రాంతిరహితశ్చేత్ సామత్వాధిమాస ఇ తుచ తే చాలనసంస్కా
రదశాద్వయారంతరే సంక్రాంతిద్వయంచేత్ హంహస్యతిరిక్కు
చ్యతే | యదాచాలనమస్తి యదాపూర్వస్యాసంక్రాంతి త్వసంపా
దనాదయం | త్తయమాస ఏకత్యేనై వపరిగణయ్యః | యదాచాల
నంనాస్తితదామాసద్వయం.

ద్రష్టవ్యం తదుక్తం వతుశ్వరసిధాంతే.

శ్లో || మాసంసంక్రాంతి హీనోధిక ఇతిధితః చ్చిహ్నువక్ర ప్రచారై
స్సంసపాంహస్యతి స్యాత్సమవిషమ తయాచాలనంతత్క్షణ
యస్య | పూర్వైశ్చంద్రాకయోగస్సమవిషమతయాక్రాంతి
తత్త్వాలనంస్యా ద్వక్రస్యార్కస్యమ సోయ దిన చలతివై
మాసయుగై విచింత్యం.

మూర్ఖాభిప్రాయం.

మధ్యపర్వస్థుటపర్యాంతరంచాతను ఆయాశాంశలు గుఱించి పరమఫలార్థం
చాత భాగించగా రాబడ్డటువంటి ఘడియ విఘడియలు మధ్యపర్వము స్ఫుటప
ర్వంకంటె అధికమునపుడు మధ్యపర్వంబో పీసివేయటమున్న తక్కువయిన
పుడు మధ్యపర్వంబో కూడటమున్న యాప్రకారం చేస్తేను చాలన సంస్కార
మనును.

యాసంస్కారమనునప్పటికిన్ని సంక్రాంతిద్వయం చలించకుండా వున్న
యవలక్షణమనమని నిశ్చయించేది.

చలించటమనగా ఆమాచాస్య ఘడియలలోపల రెండువలకముణం ప్రవే
శించనియడలక్షణమనగాను.

పరమఫలార్థమనగా ర భేదములుగా చెప్పబడియున్నది.

అందుకు గటో విధము.

మధ్యపర్వయొక్క అరమున్న స్ఫుటపర్వయొక్క అర్థమున్న కూడి
సఖించేనై పరమఫలార్థమగుచున్నది.

ప్రకారాంతరమందు

సూర్యనియొక్క పరమఫలమున్న చంద్రనియొక్క పరమఫలమున్న
కూడి సఖించేనీ సూర్యచంద్రమధ్యగత్యంతరంచాతను భాగించగా రాబడ్డది పరమ
ఫలమగుచున్నది ఇది ఉత్తమం పరమఫలమనగా సూర్యచంద్రులయొక్క ౯౦ ప
తకఫలముయందీయున్నది.

యందులో సౌజ్ఞ.

౧ సంసర్జమనగా అధికమాసం అంశ స్పృతిమాసం.

చంద్రగ్రహణాధ్యాయం.

శ్లో॥ సరస్వతీంసమగ్న్యత్య గణేశంపతిపద్మచ నిఖింఘ్నకృతి
సాధాయ కమలాపతయేనమః॥

శ్లో॥ పూర్వాచార్యమతేభ్యోయద్యచ్ఛిష్టంలఘుస్ఫుటంబీజం త
ద్బద్ధిదంశుభకరం రహస్యమభ్యుద్యతేవక్తుం॥

శ్లో॥ కాతాంతికాబ్ధిచంద్రోహం భారద్వాజసగోత్రజః గోపా
లకృష్ణసిధాంతి గ్రహణప్రక్రియాంబ్రువై॥

చంద్రగ్రహణాధ్యాయం.

శ్లో॥ ఛాదకోభాస్కరస్యేందురధస్తాఘనవద్యవేత్ భూఛాయా
ప్రాఙ్ముఖిశ్చంద్రో విశత్యశ్చభవేదసా॥

బింబాలసాధనంబు.

॥ కక్ష్యామండలగార్కస్యగతేనవశరాం కలాంసూర్యస్ఫుటగతే
ర్యావదంతరేంద్రియభూ గగి హతా తదేవవికలాసూర్య
స్ఫుటభుక్తోధి కేఫసంహితేనానారవేర్శింబం చ దాంకార్యంకలా
స్త్తుతాం॥

అ॥ సూర్యనియొక్క కక్ష్యామండలగతి గో లిప్తలు సూర్యస్ఫుటగతిన్ని
పీటియంతరమును గగి ట గుణించగా వికలలపును ఆవికలలు కక్ష్యామండల గతిక
న్నను స్ఫుటగతి ఎక్కువయితే ౩౨ లిప్తయందు కూడేది. తక్కువయితే శోధిం
చేది సూర్యస్ఫుటబింబమనును.

చంద్రునకు.

శ్లో॥ చంద్రబింబేశశిర్వంక్షీ ౩౧౨౪ మధ్యమానజినాస్యతాం
భూఛాయాగ్నైష్టవేదాక్షి ౮౮౨౪ లంబమానాద్రి పంచ
మం పట్కృత్యానిఃలాఙ్ఘయామధ్యమానముదాహృతం॥
చంద్రస్యఖిఖనాగాశ్చ ౮౦౦ కక్ష్యామండలగాస్సదా క్రాం
తిమండలగాశ్చంద్ర స్ఫుటగతోర్యదంతరం చంద్రస్యగజవే

దా రూపం భూభాయాత్రి 3 ఘ్నతాళ రం హృత్
లంబనంసాధరూప ౧౩౦ ఘ్నంమండలాప రం కలా
దికం యదాస్పటగతిహీనా విశోధ్యాదధికేధనం చంద్ర
బింబాల్లంబమానబింబాని స్ఫుటతోభవేత్ ||

అ॥ చంద్రబింబయొక్క మధ్యమానము ౩౧.౨౪ లిప్తాది భూభాయయొక్క మధ్యమాన లిప్తము ౨౩.౨౪ చంద్రునియొక్క లంబమానలిప్తము ౧౭.౩౬ కక్ష్యమండలగతి ౨౦౦ లిప్తము స్ఫుటచంద్రునియొక్క స్ఫుటగతికిని కక్ష్యమండలగతికిని గల అంతరము ౪౮ ట భాగించగా కలాది చంద్రబింబమగును ౩౧.౨౪ యందునుకూడేది తిరుగా ౩ ట గుణించి ౪౦ ట భాగించిన కలాదిఫలము భూభాయాబింబమగు ౨౩.౨౪ యందును లంబమానమగు ౧౭.౩౬ టి యందు అంతరమును ౧౩౦ ట గుణించి ౪౦ ట భాగించిన కలాదిచంద్ర లంబనమందును దృక్పథ స్ఫుటచంద్రగతి ౨౦౦ కంటే అధికమయినను ధశమున్న తక్కువఅయి తేరుణమున్న యామూడింటియంగు చేయవగును.

ఇంకొకసులభమాగణం.

॥ షడ్వ్యుతత్కాలగత్యధం రవేబింబస్యసోధనం షష్టాంశో
నాకేబింబస్య స్ఫుటబింబాంశ్యేధ్యతే॥

శ్లో॥ చంద్రభక్తిదేశయంతం తత్త్వాప్తంవిధుబింబజః ఇంద్రాం
శోనం చంద్రబింబెస్ఫుటబింబమిహాచ్యతే॥

అ॥ విశేషసాధనమునకుగాను సూర్యసిద్ధాంతప్రకారం భుజజ్యోకావలయు కాన నది కష్టతరంబనియుంచి యింకొక సులభమాగణంబుగా భుజజ్యోమస్థానించుచున్నారము. ప్రస్తుతం గ్రహణములయందు ౧౫ భాగలవరకే పాతొనకేంద్ర భుజజ్యోకావలయుకొన అంగుకు ౩ పతకములు సూచించెదను.

శ్లో॥ ౧ ప ౨౯౧౩౭ అ ౨౯౯౧౫౫

౨ ప ౫౯౬౧౫౦ అ ౨౯౯౧౦౦

౩ ప ౮౮౯౪౫౫ అ ౨౯౭౨౨౪

శ్లో॥ తద్భూమబాగాఃపవనైదశాంశైఃపంబాదశాంశైరితిభాగసం
జ్ఞాశిష్టంతదేష్ట్యంతరసిఘ్నమధైవిభాజయేరాక్షసలం
భుజజ్యో॥

అ॥ పాతొనకేంద్రభుజభాగము ౫౫ పకటోపతకమున్న ౧౦౦౦ అ పతకమున్న ౧౫ టికి ౩ పతకమున్న గుతేరిని భాగలసంఖ్యచాచిను ౫ పతకముల వరకు ఒకటోపదకాంతరమున్న ౧౦ భాగలవరకు ౨ పదకాంతరమున్న ౧౫ భాగలవరకు ౩ పదకాంతరమున్న తెలుసుకొని నిలచిన భాగాది పతకాంతరము చాత గుణించి ౫ ట భాగించిన లబ్ధం భుజజ్యయగును.

॥ పాతొనచంద్రబాహుభ్యాం వహ్నిపూణేకందు ౧౦౩ తా
డితాః రసాబ్ధి రుద్ర ౧౦౪౬ హృల్లబ్ధ మిందోగ్నిజ్ఞేపలి
ప్తికాః॥

అ॥ చంద్రునిలో రాహును తీసివేసిన పాతొనకేంద్రము దానికి భుజసాధించి ఆభుజజ్యయ ౧౦౩ ట గుణించి ౧౦౪౬ ట భాగించిన లబ్ధ లిప్తాది విశేషమగును.

॥ వ్యకేందుపాతొనకేంద్ర భాగోంకవికలోనితాః ఏకదిగ్యోజ
యేభింన్నద్విగైర్గంతరసంస్మృతే॥

అ॥ వ్యకేందును ద్విగుణించి పాతొనకేంద్రము తీసిన కేంద్రమును భుజసాధించి భుజయొక్క భాగ ౧౫౯౯ విలిప్తల చొప్పున వచ్చిన ఫలమును విశేషములో ఏకదిక్కుఅయితే కూడేది భిన్నదిక్కువయితే శోధిస్తే స్ఫుటవిశేషమగును యిదిసరికాదు మానసప్రకారం విశేషంసాధించేది.

శ్లో॥ తాత్కాలికేందువిశేషం ఛాద్యచాదకమాచయోః యోగా
భావోర్ధ్వయచేషంతమఘనం తదుచ్యతే॥

అ॥ తాత్కాలించి తెచ్చిన చంద్రవిశేషమును బింబయోగాభావంలో శోధిస్తే ఛన్నలిఫలగును అనగా ఇది గ్రాసలిప్తము.

॥ గ్రాహ్యమూనాధికేతస్త్రిన్ సకలంన్యూనమన్యథా యోగా
రాదధికేనస్యా ద్విక్షపాగ్రాససంభవః॥

అ॥ విక్షేపము అధికమును బింబయోగాభావంలో పోకపోయినా గ్రహ
ణంతో విక్షేపమునంగాను చంద్రబింబంలో చొచ్చి కాటా అందేదాని పేరు
విక్షేపం చన్నలి ప్రలసగాను ఇతే గ్రాసలి ప్రలు చంద్రబింబం కప్పేదాని పేరు
చన్నలి ప్రలు.

స్థిత్యర్థ సాధనంబు.

॥ గ్రాహ్యగ్రాహకసంయోగవియోగౌదభితాపృథక్ విక్షేపవర్గ
హినాభ్యాంతద్వర్గాభ్యాముఖేపదే షష్ట్యసంగుణ్యసూర్యేం
ద్వోభుక్త్యంతరవిభాజితే - స్యాతాం స్థితివిమర్శార్థే
నాడికాదిఫలేతయోః॥

అ॥ చంద్రబింబము ఛాయాబింబముకూడివర్గించి విక్షేపవర్గం తీసివేసి
దానిమూలముగొని ఆమూలము ౬౦ ట గుణించి సూర్యచంద్రుల గత్యంతరంచా
తభాగి నై స్థిత్యర్థం రాబడును. విమర్శకు వొకబింబములో వకబింబమును తీ
సివేసి వర్గించి విక్షేపవర్గంతీసి మూలముగొని వ్యక్తం గు గతిచాత భాగి నై
విమర్శించుచు.

స్థిత్యర్థవిమర్శస్ఫుటీకరణము.

॥ ద్విక్షూపాతోనథోభాగాః పలాయుగ్మపదేభుజే స్థిత్యర్థే
స్యాద్విధో శోభ్యాంపదేయాతత్రమోక్షకే - నిమిలనోస్థిల
నయోః - విమర్శార్థేతథాబుద్ధేః - ఓజేతువిపరీతాస్తా
దేయాశోభ్యాచసర్వతః॥

అ॥ చంద్రునిలో రామును శోభించి భుజసాధించి ఆభుజకు అధస్తానముం
డున్న భాగలను రెండింటగుణించితే కలలగును. యుగ్మపదభుజముతే స్థిత్యర్థం
యందు తీసివేస్తేది. ఓజపదముగానుం న కూడవలయును.

స్వర్కమధ్యమోక్షసమీలన ఉన్మీలన

కాలముల సాధనము.

శ్లో॥ స్ఫుటతిస్యవసానేతు మధ్యగ్రహణమాసి శీత - స్థిత్యర్థనా

డికాహినే గ్రాహోమోక్షస్తుసంభవే - నిమిలనోస్థిలనా
ఖ్యభవేతాంసకలగ్రహే॥

అ॥ స్ఫుటపర్యాంతకాలమే గ్రహణమధ్యకాలము స్థిత్యర్థం వర్కములో
తోసివేసినదే స్వర్కకాలం ఇదే గ్రహణం పట్టబాయ్యకాలం వర్కములో స్థిత్య
ర్థంనుకూడినదే మోక్షకాలం మోక్షకాలమనగా గ్రహణము పూర్తిగా విడచిన
కాలం ఈనిర్మయం అల్పగ్రాసములయందు మూడేకాలములు పూర్ణగ్రాసముల
యందు ఆయదు కాలములుగనుక స్ఫుటపర్వములో విమర్శార్థం ను శోధిస్తే నిమి
లనకాలము నిమిలనకాలమనంగాను బింబదర్శనాభావకాలము చేర్చినది ఉన్మీలన
కాలము ఉన్మీలనకాలమనగాను దర్శనప్రారంభకాలం.

యందుకు శాస్త్రం.

॥ ఖండగ్రాసే శ్రుయఃకాలో - సర్వగ్రాసేషు పంచధా అని
న్యాయం.

॥ దక్షిణవిక్షేపాయద్యుత్తరగోళభవేవదిశిస్వర్కః - వాయు
దిశిముక్తిరిందోవిహితా విహితేతునైరు తేర్వంహ్నేః ఉ
త్తరవిక్షేపాయదిదక్షిణగోళి భాగతేస్వర్కః - నైఋతి
మోక్షస్యాత్విహితావిహితే వాయుశంభుహరితోశ్చ॥

శ్లో॥ ధూమ్రంకృష్ణంపింగళశ్చ భవేత్కుముదబాంధవః - అల్ప
ధృసర్వ గ్రాసేషు కృష్ణం కమలబాంధవః - చంద్రగ్రహ
ణాధికారః॥

సూర్యగ్రహణాధ్యాయం.

॥ పూర్వాష్టోర్మగ్రహేదశేః | భవతఃస్వర్కమోక్షకా అ
పరాష్టాప్రతిపది | తద్బింబంబనంస్త్పృతం॥

లంబనసాధనం.

శ్లో॥ సనీషఫలపర్వంస్యా | ద్విధాధాన్యసంభవేత్ | తిధింగి

హాన్యాద్దినాథాః ప ఘటికామ్యగతంభవేత్ | ద్యుగతం

తిథిరూనంస్యా | ప్రాజ్ఞతంఘటికాదికం||

అ|| ఉదయాది బీజఫల అమావాస్య ఘటికాదిదినాథాః మునకు తక్కువగా వుంటే ఆఘటికాది ౧౫ ట గుణించి దినాథాః మునకు పాలుగొనగా వచ్చినట్లైతే ద్యుగతఘటికాదియగును ద్యుగతిమనగా ఉదయస్థానం మొదలు సూర్యుడువుండే స్థానం వరకు వుండే దినానికి మధ్య ద్యుగతము యీ ద్యుగత ఘటికాది ౧౫ టిలో తీసివేయగా ప్రాజ్ఞత ఘటికాదియగును. సతమనగా మధ్యాహ్న స్థానం నుంచి సూర్యునకు వుండే వ్యవసతమగును.

శ్లో|| దినాథాః దధికంపర్వం పర్వాభ్యానేఘటియది - తిథి ౧౫

హాన్యాద్దినాథాః ప ఘటమ్యగతమీరితం | పశ్చాన్నతం

తదేవంస్యా | ల్లంబనంసాధితంయది||

అ|| దినాథాః కుపమున అమావాస్య ఘడియలు వుంటే ఆ ఘటికాదిగా దినాథాఃను శోధించిన శేషఘటికాది ౧౫ ట గుణించి దినాథాః చేత పాలుగొనగా వచ్చిన లబ్ధం ద్యుగతఘటికాదియగును యివే పశ్చాన్నతఘడియలు.

సులభోపాయలంబనసాధనం.

|| ప్రాకృశ్చాన్నతనాడిభి | ల్లంబనాత్పదకంభవేత్ | అంతగ

ఘ్నంవిఘటికా | షష్ట్యాప్తఫలయుక్స్ఫుటం | త్రయోదశ

వృతాలబ్ధం ఘటికాస్ఫుటలంబనం అనకృత్కర్తృసంసాధనం

ద్వయేతుస్ఫుటలంబనం||

అ|| ప్రాజ్ఞతఘడియలుకాని పశ్చాన్నతఘడియలుకాని యష్టటికి ౧౫ టికి హెచ్చని కారణంతన లంబనపతకములుగా సాధించియున్న విగనుక యీ సతఘడియలెన్నో ఆన్నోలంబనపతకంపైట్టుకొని శేషవిఘడియలను పతకాంత రముచేత గుణించి ౬౦ ట భాగించిన లబ్ధము పతకములో కూర్చగా స్ఫుటపతకమగును అపతక ఘటికాది ౧౩ ట భాగించిన ఘడియ విఘడియలు లంబనమగును తిరుగా ఆలంబన ఘటికాదిని పగ్గంలో సంస్కరించి ఆసంస్కరించిన ఘటికాదులకు షష్టి పూర్వోక్త ప్రకారము లంబనము సాధించిన స్ఫుటలంబనమగును లంబ

నమనగా ఛాద్యబింబములయొక్క అనగా సూర్యచంద్రులయొక్క మధ్యనువుండే సందు లంబనస్థానమనెను.

లంబనపతకాలు.

౧	౨	౩	౪	౫	౬	౭	౮	౯	౧౦	౧౧	౧౨	౧౩	౧౪	౧౫
౪	౪	౪	౪	౪	౪	౪	౪	౪	౪	౪	౪	౪	౪	౪
౯	౯	౯	౯	౯	౯	౯	౯	౯	౯	౯	౯	౯	౯	౯
౪	౪	౪	౪	౪	౪	౪	౪	౪	౪	౪	౪	౪	౪	౪
౯	౯	౯	౯	౯	౯	౯	౯	౯	౯	౯	౯	౯	౯	౯

స్ఫుటలంబనసాధనం.

శ్లో|| తత్రింశఘ్నంక ౯ నిఘ్నాక్షిగజరామ ౩౮౨ వృతాఃఫలం

ఖరామ ౩౦ ఘ్నదశాంశోనశశిబింబాప్త లంబనంవిలిప్తే

మనదాయోజ్యంద్వాదశాంశోనలంబనం||

అ|| లంబనమును ౩౦ ట గుణించి తిరుగా ౯ ట గుణించి ౩౮౨ ట భాగిస్తే ను ఫలమగును అఫలము ౩౦ ట గుణించి ఫదో అంశమును తీసివేయబడిన చంద్ర బింబకలాదిచే భాగించిన కలాదిస్ఫుటలంబనమగును. అందులో ౫ విరిక్షలు కూర్చితే స్ఫుటలంబన మనెనను ప్రాజ్ఞతముకు ద్వాదశాంశోన చంద్ర బింబకలాదిచే భాగించినదే స్ఫుటలంబనము.

స్థిరీకృతలంబన సంస్కృతపర్యాంతమే గ్రహణమధ్యకాలము.

గ్రహణమధ్యకాలసాధనం.

|| సబీజస్ఫుటపర్వస్యా | ప్రాగ్లంబనోధితంయది | పశ్చాల్లంబే

యుతంకార్యం || గ్రహణేమధ్యకాలజం||

అ|| ప్రాజ్ఞతమువలన రాబడ్డది ప్రాగ్లంబనం పశ్చాన్నతమువలన రాబడ్డది పశ్చాల్లంబనంగనుక ప్రాగ్లంబనమయిన బీజస్ఫుటమువలన రాబడిన అమావాస్య ఘటికాదులలో ద్వితియ్యపర్యాయస్ఫుటలంబనమును శోధించగా గ్రహణమధ్య

కాలమగును. పశ్చాత్తలంబనమును తే అమావాస్య ఘటికాదిలో కూర్చు గా గ్రహణ మధ్యకాలమగును.

నతఘటికా సాధనం.

॥ లంబనసంస్కృతపర్వం । ప్రాజ్ఞ తేదినాథాశోధితేకేషం ।
పశ్చాన్న తేదినాథాశోధితేపర్వాంతే । స్ఫుటనతమితి
విఖ్యాతం । ఖార్కస్యసాధయేత్ప్రాజ్ఞః॥

అ॥ లంబనసంస్కృత పర్యాంతఘటియలు దినాధాకు తక్కువగావుంటే దినాధాలో తీసిన కేషము ఘటికాదులు ప్రాజ్ఞతమనజను దినాధాకు హెచ్చుగానుంటే అఘటికాదిలో దినాధాను శోధించిన కేషఘటికాదిపశ్చాన్నతమననను యీనతఘటికాదులవలన ఖార్కుని సాధించవలయును.

ఖార్కస్యసాధనంబు.

శ్లో॥ పంచభక్తానతాద్రాసి । కేషలిప్తావిలిప్తకం త్రింశస్సుంపంచ
భాగాస్తం కేషంషష్టిహతంపునః । కలాద్యణాంధనంభా
నోః ప్రాక్పశ్చాన్నతనాడిషు॥

అ॥ నతఘటికాదే రాసిసానముగా యుంచుకొని నతఘడియలను గీటు భాగించిన లబ్ధం రాసియగును. కేషలిప్తలిప్తలను 30 టు గుణించి ౫ టు భాగించగా భాగలూచ్చును కేషమువలన కలలు వికలలు సాధించుకొని ప్రాజ్ఞతమయిన ను లంబనసంస్కృతపర్యాంతర విరాళ్యాదులలో శోధించేది. పశ్చాన్నతమయితే కూర్చేది యావ్రతారం ఖార్కుని సాధించేది.

అవనతిసాధనం.

శ్లో॥ సాయనాంశస్యఖార్కస్య । భజన్యాధ్యదశో గం ధృతానిత
పిందాభవంత్యేతే । స్తలబ్ధగతపిండకాః । గతగమ్యాంతరా
భ్యస్తంకేషందశ గం హృతంఫలం । గతఖండ్జ సతంకార్య
మథంచావనతిభావేత్ - ఉదజ్జేషాదిగేఖార్కే । తులా
ద్యాదక్షిణానతిః॥

అ॥ యాఖార్కునియందు అయనాంశలు కూడగా సాయనఖారుడగును. యాఖార్కుడు మేషుది ౬ నానులలోగావుంటే ఉత్తరావనతిచ్చును. కులాది

౬ రాసులలోవుంటే దక్షిణావనతిచ్చునను యాసాయనఖార్కుని భజనేనీ అభజరాశ్యాదిభాగలుచేసి ఆభాగలను ౧౦ టు భాగించగా నతపిండమొచ్చును అ లబ్ధమును తగిన సతపిండమును పెట్టుకొని అపిండయొక్క అంతరంచాతను కేష భాగానిగుణించి ౬౦ టు భాగించి భాగస్తావయించి ౫ భాగలను ౧౦ టు గించగా వచ్చినఫలమును పిండమందు కూడి సగముచేసేను అవనతియగును అవ నతి అనగా లంకామధ్యస్థానయంచి సూర్యునివరకు వుండే ఇది దక్షిణాత్తరములు కలది.

సదాదక్షిణావనతిసాధనం.

శ్లో॥ ఖాక్షో గ్గం నోవిషువభాయా । ద్విష్ణూక్షచాయసంగురౌ ।
శ్వరాశ్వభక్తాలిప్తాది । సదాదక్షిణాదిగ్భవేత్ । ఏకాయనేతు
సంయుక్తాభింశేశోధ్యంస్ఫుటానతిః॥

అ॥ గ్గం టిలో స్వదేశవిషువభాయను శోధించిన కేషమును రెండింటు గించబడిన విషువభాయచాతను కేషమునుగుణించి ౨౫ టు భాగించగా వచ్చిన లిప్తాది సదా దక్షిణావనతియగును. పూర్వము కేవలిన అవనతిన్ని యీ దక్షిణావనతిన్ని ఏకదిక్కులయినకూడేది భిన్నదిక్కులయితే శోధిస్తే స్ఫుటావనతియగును.

ప్రత్యక్షం.

విషువభాయ 313౬ దీని ౫౦ టిలో శోధించగా ౪౬1౨౪ దీని విషువ భాయాధ్యుని ౭1౧౨ చాతగుణించి ౨౫ టు భాగించగా ౧31౪౫ సదా దక్షిణావనతియగును.

నతపిండచక్రం.

సంఖ్య.	౧	౨	౩	౪	౫	౬	౭	౮	౯
పిండము.	౯	౧౬	౨౪	౩౨	౩౯	౪౬	౫౪	౬౨	౬౯
అంతరం.	౯	౮	౫	౫	౫	౪	౩	౨	౧

స్ఫుటవిక్షేపసాధనం.

స్ఫుటలంబనపర్వాంతః । చంద్రోరావహానితేశరః । మేషే
తులాదుదగ్యామ్యే । విక్షేపానతిసంస్కరేత్ । స్ఫుటవిక్షేప
వింబాథే శోధితేగ్రాసంభవః॥

అ|| లంబనసంస్కృతకర్వాంత చంద్రునిలో రావహాని శోధిస్తే పాశోన
కేంద్రమనకను యా కేంద్రం మేషుని ఉత్తరదిక్కు తులాది దక్షిణ దిక్కు తని
తెలుసుకొని భుజసాధించుకొని విక్షేపమును సాధించేది అస్ఫుటవిక్షేపమును అ
వనతిన్నీ ఏకదిక్కులయిన కూడేది భిన్నదిక్కులయిన అంతరించిన కేంద్రం తులాది
క్కు విక్షేపసంస్కృత స్ఫుటావనతి అని తెలుసుకునేది.

చంద్రగ్రహణాధ్యాయములో పూర్వము చెప్పినప్రకారం వింబాలు తెచ్చు
కొని వింబయోగాధంలో స్ఫుటావనతి శోధించగా గ్రాసలిప్తగును. మాన
యోగార్థవగ్ములో విక్షేపసంస్కృత స్ఫుటావనతి వగ్ము శోధించి వర్గు
మాఖింగొని ౬౦ ట గణించి సూర్యచంద్రగత్యంతరములచే భాగించగా వచ్చిన
లబ్ధం మధ్యస్థిత్యయగును. ఉదయాది బీజఫల అమావాస్యమడియలశ్చ తీసివే
యగా స్వర్ణకాలమగును. అమావాస్యపర్వంలో కూర్చగా మోక్షకాలమగును.
యాభుడియలవల్ల స్వర్ణమోక్షకాలలంబనములు తెచ్చుకునేది.

స్వర్ణమధ్యలంబనాంతరం మధ్యస్థిత్యలో కూర్చితే స్వర్ణస్థిత్యర్థ మధ్యమోక్ష
లంబనాంతరము మధ్యస్థిత్యర్థలో కూర్చితే మోక్షస్థిత్యర్థయగును. పూర్వగ్రాసా
నికి విమర్థాలు పుట్టును గనుక సాధించి ఉదయాది బీజఫల అమావాస్యలో శోధి
స్తే నిమిలనకాలమగును. మధ్యకాలంలో కూడగా ఉన్నీలనకాలమగును.

యా కాలములు రెండున్న ముందువలెనే లంబనం సాధించి మధ్యలంబన
నిమిల కాలలంబనాంతరము మధ్యవిమర్థంలో కూర్చగా స్ఫుటస్వర్ణ విమర్థయ
గును. అమధ్య లంబన ఉన్నీలన కాలలంబనాంతరమును మధ్యవిమర్థంలో కూర్చ
గా స్ఫుట ఉన్నీలన మోక్షవిమర్థయగును. గ్రహణమధ్యకాలముయొక్క ఘడి
యలు ౫ ప్రతులు గావుంచి స్వర్ణాదులు సాధించేది ఎట్లనగా స్ఫుటస్థిత్యర్థ సా
ధించి స్ఫుటలంబనంలో కూడి మొదటిస్ఫుటపర్వంలో తీస్తే స్వర్ణకాలం స్ఫుట
అంబన శోధ్యమధ్యకాలపర్వము మధ్యకాలం స్ఫుటలంబనంలో స్ఫుట స్థిత్యర్థ

శోధించిన కేవలము స్ఫుటపర్వముంగు శోధిస్తే మోక్షకాలం ఇది ఖండగ్రాసవిమ
యమయ పూర్ణగ్రాసముకు ౫ కాలములు గ్రహణమధ్యకాలమడియలు ౫ ప్రతు
లుగా వుంచి మొదట స్వర్ణస్థిత్యర్థ తీసివేయగా స్వర్ణకాలమగును.

౨ ప్రతిలో స్వర్ణవిమర్థతయ్యగా నిమిలనకాలం ౩ ప్రతే మధ్యకా
లం ౪ ప్రతిలో మోక్షవిమర్థ కూర్చగా ఉన్నీలనకాలం ౫ ప్రతిలో మోక్షస్థి
త్యర్థ కూర్చగా మోక్షకాలమగును. మోక్షకాలంలో స్వర్ణకాలం తయ్యగా
తద్యంతకాలము ఉన్నీలనంలో నిమిలనంతిస్తే వింబాదర్శనకాలము.

సూర్యగ్రహణాధ్యాయసమాప్తః

గ్రహణోపపత్తి.

౧. సూర్యచంద్రభూగోళములు వరుసగా సమసూత్రస్థములు
చంద్రుడు స్వప్రదక్షిణంలేకనే భూమికి అప్రదక్షిణంగా నెలకు వకసా
రే తిరుగును గనుక చంద్రగోళార్థము యన్నటికి సూర్యాభిముఖం
గానేయుండును. భూమి దినానికి వక అప్రదక్షిణంగా తాను తిరుగు
తూ ౩౬౦ దినాలకు సూర్యునికి వక అప్రదక్షిణం చుట్టును.

౨. చంద్రమధ్యరేఖయొక్క మచ్చమునకున్న భూమధ్యరే
ఖయొక్క మచ్చమునకున్న సమ సూత్రమందు డాడ్వార్థం ౩౦
యోజనములు యడంకెద్దు.

౩. గోళములన్నియు గుండ్రముగావున్నవి గుండ్రమాటకు
న్న గగనస్థితికిని చక్రాకారభ్రమణమేకారణము.

౪. చంద్రగోళంబుల ప్రచరముగనుక సూర్యకిరణములు
ప్రతిఫలించిన మట్టుకు కళకానుపించును. చంద్రగోళరేఖయన్నటికి అర్ధ
భాగం పూర్ణకళగానేయుండును. మనకూ సూర్యునికి మధ్య వచ్చి
నప్పుడు మనకు అమావాస్యగాను మనము సూర్యచంద్రమధ్యమున
కొచ్చినవేళ్ల పున్న మగానుయుండును.

౫. భూచాయలో చంద్రుడు ప్రవేశించువేళ పూర్ణిమప్రతి
పూర్ణిమ గహణముగానే పుంబుందిగాని దాని సమసూత్రమునకు

ఆచారలో వచ్చిన దేశానికి గ్రహణ ఆగుపడుచున్న పీఠాన్ని పాటి కి అగుపడదు సూర్యరస్మి చంద్రనిహిత పడకనే భూమిమరుగయ్యే కాలమే పూర్ణిమలో గ్రహణదశనయోగ్యమయినది.

భూభ్రమ్యనికంటే చంద్రమధ్యమము కొంత పయివర ముగాని కందివరకుగాని వాలి భూమినిచుట్టికెడు అది వకానాకతా పుకు తక్కినతావులలో తక్కువగాయిందు వాకానాక తావులలో రెండు మధ్యములు సమసూత్రములయియుండును.

2. ౧౮ సంవత్సరాలలో ౭౦ గ్రహణములు ఇందుసూర్యునికి ౪౧ చంద్రునికి ౨౯ గ్రహణములుకలవు సంవత్సరం ౧ కి ౨ కి తక్కువలేదు ౭ టికి హెచ్చులేదు ప్రతిదేశములో సూర్యగ్రహణ ములు తక్కువయియుండునట్లు తోచును కొన్ని దేశములకు చంద్ర గ్రహణములు హెచ్చు కొన్ని దేశములకు సూర్యగ్రహణములు అధికంగాకనుపడును.

౩. చంద్రగ్రహణకాలం అధికం సూర్యగ్రహణకాలం అల్పము సూర్యునికి కంకణగ్రహణముకు ౩౦ విఘడియలకు హెచ్చుగా నుండ జాలదుఖగ్రహణము ౨౦ విఘడియలకు హెచ్చుగాయుండదు పాశ్చాత్యగ్రహణము గ్రాహకానుగుణకాలికము చంద్రగ్రహణము రాత్రి ౨౯ ఘడియలకాలముకన్నా హెచ్చు దుఖచ్ఛన్నకాలము నాలుగున్నరఘడియలకంటే హెచ్చదు యిదే బింబాదర్శనకాలము.

౪. చంద్రుడు ౧౮ సంవత్సరాల ౭౦ దినములకు సమగరికి వస్తాడు చంద్రుడు అడ్డమయితేనే సూర్యగ్రహణం కనుపడును.

భూభ్రమ్య అడ్డమయితే చంద్రగ్రహణము.

౧౩. చంద్రుడు భూమికంటే ౪౦ అంతలు చిన్నవాడు చంద్రముఖము వకపక్కయంతయు వచ్చినా భూమికి యదురుగావుండును గనుక చంద్రుని స్వప్రదక్షిణంలేదు.

౧౧. సంవత్సరం ౧ కి చంద్రుడు భూమిని ౧౩ సార్లు చుట్టును సూర్యుడు ౧౪ దినములకు వేసారి స్వప్రదక్షిణంవస్తాడు.

౧౨. గ్రహణదశగ్రహణములు తప్ప తక్కిన చంద్రగ్రహణములన్ని భూగోళముయొక్క రాత్రుభాగములో వుండేవారికి అగుపడును.

సూర్యగ్రహణమందు చంద్రుడు యవరికి లక్ష్యానికి అడ్డమయితే వారికి గ్రహణము చంద్రుడు చిన్న భూమిపైద అంతకన్న సూర్యుడు పెద్దగనుక చంద్రగ్రహణమేమిటిద.

౧౩. మనకు ఖండగ్రాసమయినకాలములో దక్షిణంవారికి పూర్వం అనగా బింబంపయి నుండి ఛాయలోబడితే మనకుపూర్వము కిందినుండి ఛాయలోకి దూకితే దక్షిణంవారికి పూర్వం.

చంద్రకక్ష్యకుహిత సూర్యకక్ష్యవుండి ఆసూర్యునకు కిందినం చరించేటివాడైన చంద్రుడు రవికిమేఘవలే ఛాదకుడగును. సహప్రాగ్గిత కలవారైన సూర్య చంద్రులలోను సూర్యునికంటే అధిక ప్రాగ్గతకలవారైన చంద్రుడుసూర్యబింబం యొక్క పశ్చిమభాగము ముందటగక్కి తన అధికప్రాగ్గతవశానను. సూర్యబింబంయొక్క ప్రాగ్గతమందు మోక్షమగును. ఆ కారణంచేత సూర్యబింబంయొక్క పశ్చిమభాగంస్పృశ అనుటపూర్వభాగం మోక్షమనుట చంద్రగ్రహణమందు భూమివల్ల నుంచి ఆకాశగతమైన భూభ్రమ్యయందు చంద్రుడుతన బింబంయొక్క ప్రాగ్గతంచాతను. ప్రవేశించి ప్రత్యగ్గతంభూభ్రమ్యనిగ్రహణంచేసను. అధికారణం చంద్రునికీప్రాక్ స్పృశాప్రత్యమోక్షకక్షర అనిమివల్ల భూభ్రమ్యగ్రహణముభూభ్రమ్యగ్రహణమనికూడాలను.

౨౪ వరకు ధనం ౨౪ మొదలు ౧౦౦ వరకు రూ॥.

[illegible]

శ్రీ శ్రీ సర్వ రూప శివ యోగము ౧౦ మఱకు భాష.

[illegible]

గురువుకు చతుర్థోపాసనాం కలాదిపూర్వం ౨-౪౮ ౦ మొదలు ౩౫ వరకు ధనం ౩౫ మొదలు ౮౪ వరకు రూపం ౮౫ మొదలు ౧౦౦ వరకు ధనం.

[illegible]

శ్రీ

శ్లో॥ మృద్వీ శ్రీకృష్ణగోశ్వరణ్య రధరంజత్సత్వభూపార్తవీదా ।
విద్యాన్తత్వకృపాశణ్డిరభజన్మిష్టాతధీగచ్ఛితా॥

హృద్యా సింధుఫల ప్రకల్పరజనీశ్వర్యద్యుతావృజ్జ్వలా
లావణ్యామృత భావితాసుహృదిశరంధాత్రీస్తుతానాకలా॥

౧ గుంటూరుండలదేశే । రేపల్ల్యాభ్యోపచండలప్రాంతే ।
వెడవల్సభిధానపురే । విలసద్ద్రామాధికారీయః॥

3 యల్లాప్రగడాన్వయవా । ధ్యుల్లాసకపూణిఃకూచంధ్రః ।
తామార్యాభిధసోదరః । ప్రేమామృతసత్కలాసాంధ్రః॥

౪ విద్వజ్జనగోష్ఠీనుఖ । సద్వల్లీనుప్రచారసహకారః ।
నిత్యాన్నదాననిరత । స్సత్సాధిసమన్తగుణసంపన్నః॥

౫ సరహరిపదకమలార్చా । దరణప్రవణోత్తపూణఃసాభాగ్యం
శ్రీమన్నసింహరావితి । నామ్నాసోసావిరాజతేవిజ్ఞః॥

౬. వంగోలుపమండలగత । తమ్మవర గ్రామవాస్తవ్యం ।
శ్రీరాత్నభండికులజల । ధీందుంగోపాలకృష్ణార్యః॥

2 సర్వణకరంజనీకృతి । కర్తారంసమన్తాభరణం ।
స్వీయరసజనుదార్యా । దిగుణాకృష్టప్రహృష్టసుహృదంతః॥

౧ కృత్వానాహ్యంసత్కృతి । ముద్రాక్షరముద్రణాయ ముదిత
మనాః । ప్రకటితవాన్నిజగణః । గ్రామాధిశ్తిప్రగల్భారం॥

సత్యహంకారవత్తిల । సత్యహంరాజ్యలక్ష్మీస్తం॥
కృత్వాన్నిరపాయం । సత్వాధ్యంసాయురారోగ్యం॥

శాలివాహన శకాత్పత్తి ౧

అ|| ప్రభవాది సంవత్సరములు ౬౦ గమ్యమయ్యి అని జెప్పినాడు- త్రయో
వింశ తిగుణైతనునగా ౨౩ టగుణించటమున కారణమేమనగా శకాబ్దము అయ్యి
శాంతకాలము మొదలుకొని ౨౩ వత్సరము జరిగినది ఆ కారణంబునాత ౨౩ టగుణించ
మన్నాడు ప్రభవాది సంవత్సరములు కూడటం క్రమమేకదా, ర౦౬ కూడవలసిన
కారణముకొత్త శకాలము మొదలుకొని ర౦౬ సంవత్సరములు జరిగినవిందుట

యాశ్చోకంవెవస్య బావుమ ౪౦౯ మామమహ్నా దం శ్చోకం సరివదన్ కారణమున
యక్షావృష్టినా కొంతమైనా శేషమునిలిచిన కారణమున వృష్టిసమయము
వృద్ధి-కాలివాహనశకము ౨౦౧౬ తులసి శే బహుధాన్య సంవత్సరముదలుకొనిలెఖ
పడితె ప్రభుతర తనకు కొవలశనిశకముకు సంవత్సరంబాబడును

కాలివాహనశకృత్తి విమలధాన్య నామసంవత్సర చైత్రశుద్ధ ౧ శనివారం
మేషసంక్రాంతి ప్రవేశకలకాలం ఆయున్నది- యిప్పటికి కాళివాహన శకంబో
వస్తులు ౨౩ వర్షాయములు తిరిగినవి

కల్యాది సాధనం

ప్రస్తుతం సాధారణ సంవత్సరంవరకు ౧౦వస్తులకరిగినవి ప్రభువాది సంవత్సరము
లు ౬౦ గనుక ౪౦౬ తగుణించవలసి ఉచ్చినది

కలియగాది ప్రమాసంవత్సర చైత్రశుద్ధ ౧ శుక్రవారం మేషసంక్రాంతి
ప్రవేశకాలం ఆయున్నది తేదీగా నిమమధేతు మధ్యమా సర్వదా ప్రమతిభాది
సంస్థితా ఆధిశతుతప్య- ఇతరగ్రహములు యావత్తు మధ్యమాసంచాత మధ్యగ్రహ
ములు ఆశ్వవిక్రధ మ-రూపంగుడి గుర్తును ౧౬౨ కూడటమేమనగా ప్రమా
దిమొదలుకొని ౧౬౨ సంవత్సరముల శేషమున్నంగున ఆవిభావమన్నారూ క
ల్యాది గింగిరి ప్రవృత్తిం ౬౦౬ తగుణిస్తే శేషం ౩౧ గనుక గత సంవత్సరాలు
౩౧ గానై ఆయువున్నవి సకలం ౧౦ వర్షాయములు తిరిగినవి

ధృవోత్పత్తిసాధనము

యాశ్చోకం ధృవోత్పత్తిసాధనం ౪౦౯ సంవత్సరములు కల్యాదిమొదలు గతిం
చినందున అధికల్యాదిరూ శోధిస్తే శేషము గ్రంథోత్పత్తి కాలము మొదలుకొని సం
వత్సరాలగును ఇత్యేథాబ్జాయతనాద్వయం జనితైర్వాది నామమంతా కలవు

ద్యుగ్గణసాధనోత్పత్తి క్రిమము ౨

ధృవాబ్జోర్క ౧౨ గుణోమాసయు క్షత్రిగ్ధ ౩ రసాద్ధి ర౬
యంక అనే

అథ ధృవోత్పత్తి ౧౨ తగుణించట మొదలనగా మోసాలు ౧౨ గనుక ౧౨
తగుణిస్తే మోసాలుగును గతమేషములు మొడితే కొవలశని మాసములగును

అథ మాసములు సాగతదులకు మూడు ప్రకరాలు ఉచ్చమము ౩౩ తగుణించ

తగుణించగా ౩౩ మాసములకు మోసా ౩౩ మాసములకు మోసా అధికమాసం ఉట్టు
మొదలుకొని ౩౩ చంద్రవర్షాయున్నాను అందువల్ల సాబడిన అధికమాసములు తగుణించి
లంకెం గనుక తిథులు కాగ లంకెలకు ౩౩ తగుణించివారు గాని తగుణించి తిథి
తగుణిస్తేనే కానవత్సరము గాని ౫౭కి పైన ౬ టికి బోవుగా తగుణింపబడు తానె
దులను ౩౦౩ మాస చంద్రమాస గుణ తిథి సమయ శోధిస్తే కానియు గణం
సరికాదు శుక్ర చంద్రం కల్యాదిగనుక అందువల్ల వారంవెన్నది ధేను

అధి మాసక్షయ మాసోత్పత్తి

సూర్యకు సౌరమాసం చాత్రమసంవత్సరం గికి ౩౬౫ రోజులు ౧౫ ఘడియ
లు ౩౧ విమడియ ౩౧ వరకు మేషసప్తవేళ మొదలుకొని ప్రసా మేషప్రవేశ మవు
తాడు ఇది సౌరప్రమాణ సంవత్సరము ఆయున్నది

చాంద్రమానము సంవత్సరం ౧౩ చాంద్రతిథులు ౩౬౦ టికి తయరవులు ౬ ఆయు
వున్నది తయతిథి పూసమైన చాంద్రతిథులు ౩౫౪ తగుణిస్తే సౌరచాంద్రమాన
తేరము సంవత్సరం గికి గిరి దినములు ౧౫ ఘడియలు ౩౧ విమడియ ౩౧ పరశేష
ము ఆయువున్నది ఆ కారణంచాత్రము పద్ధాంత క కారణము ౩౩ మాసముల ౩ దిన
ములకు మోసా వకమాసం అధికమాసం సంభవించుచున్నది వర్షాయంలేకుండా సా
ధా ముగా యాలెఖ ప్రకారము యల్పవేళ అధికమాసము సంభవించక పోవట
మును కారణమేమనగా మధ్యమాసముకు దృగం త్రమంగు గోవరకుద్వైపు తుమాన
మువల్ల వృధిక్షయ కారణమే పూర్వోక్తవిధికి భిన్నమైనది ప్రతిమాసముకు మధ్యమా
సము తు మాసములైన దూపక మైమధ్య మాససంబంధ మైనన ౯ యములించి
నది కాదీ కాదితయ మంగు స్ఫుటగత్యాధిక్యంచాత్ర యప్పటికి అధికమాసం ఉట్టు
పోవటమే కాకుండా లుప్తమాస సంభవమును కారణమయియున్నది ఆయుతేక్షయ
మాస విషయముకు వేదేంగు ౧౪౫ వశే అశ్వవిజ్ఞోపభిక్ష్వ అని ౧౪౫ సంవత్సర
మును వకవర్షాయం లుప్తమాసం ఉట్టుటమిచ్చి విన్నదికవచిత్ గా ౧౪౫ టికి ౧౪౫
తక్కువగా గాని ౧౪౫ వశే గాని లుప్తమాసం ఉట్టుతదాదిరిగి ౧౪౫ సంవత్సర
ములకేలుప్త మాసంపుట్టు తుందనే ప్రచారం కలిగివున్నది

అట్లా సంభవించినప్పటికి చాలసంస్కారాది క్రియలవల్ల నిశ్చయమై ప్రవే
శములు కలిగినయడల వప్పటికనికొని లేనియడల ఆయాలు వో మాసములకు అంగ
కారంకొదని శాస్త్రములనుంగు విన్నదియున్నది

అసంక్రాంతిమాసాధిమాసస్ఫుటసాగ్ధి ద్విసంక్రాంతిమాసాధి
క్షయాభ్యుగ్ధి దాచితో క్షయాభ్యుగ్ధి కాదీ క్షయాభ్యుగ్ధి
సాగ్ధి తదావషేషమధ్యధిమాసద్వయంతో

అ॥ గణాధ్యక్షాభిః ౧౩౭౮ మిణాశ్చాభిః ౧౩౭౯ భాద్రపదమాసా
అసంక్రాంతిః మాసాః అస్మిన్వేద మార్గవిమానై ద్విసంక్రాంతిః శ్చయ
మాసాభవతి ॥ గణింబ్రాహ్మణైః వైత్రేయసంక్రాంతిః అధికమాసాభవతి ॥ అదితార
ణంచాతమ వేదాదుభ్య అధికమాసం సంభవతి త్యుపపన్నం.

యో ప్రకారము శ్చయమాసము రాబడిండున అటుల సంభవించిన సంవ
త్సరమందు మాత్రం విజయైత్ర మాసమందు రాబాదుల నిర్ణయము సంవత్సరారం
భము మొదలయినవి నిజమాసమందు నిశ్చయింపనగును

అధిమాస సాధనంబు.

శ్లో॥ శాకేషష్టిహృతానిశేష బహుభావ్యమాదిత్యోవత్సరాః శా
కోర్క ౧౨ ఘ్ననమేదు ౧౯ శేషమధికామం కాధికేవోధి
కాః ॥ అంకాద్యాయదిబాణ గే మల్పమధికాకణాది ౨
హీనాధికాః ॥ బాణాల్పంతు శశి ౧ రివీహీనమధికామాసా
భవంత్యిధి॥

అ॥ శాలివాహనశకం ౨౦౮ ఖాగించ గా మిగిలిన శేషం బహుభావ్యసతవ
త్సరం మొదలుకొని సంవత్సరములగును

శాలివాహనశకమును ౧౨ ట్లగుజెంచి ౧౯ ట ఖాగించగా మిగిలిన శేష
ము ౯ కి అధికమాయనా అధికమాసం లేదు శేషం ౯ అయినయడల ౨ తీసి మిగి
లిన శేషమును వైత్రాధిగా అధికమాసమగును అందుమొదలుకొని శేషము మిగి
లినయడల ౧ తీసివేసి అధికమాసమును తెలుసుకునేది వైత్రమాసముమాత్రం యీ
ప్రకారం రాదుగ ౧౩ వైత్రాధిమాసం నొచ్చినసంవత్సరం వైత్రమాసముచ్చనేతూ
అని అలాచింతగనెడి

శ్చయతిధిఉత్పత్తిలక్షణము.

మహాయగముకు నిర్ణయమయిన శ్చయతిధులను పట్టి విచారించగానున్న
ప్రత్యేకమును బట్టి మాడగానున్న చాంద్రసంహితారం ౧ కి ౬ శ్చయతిధులు శ్చ
యమని పట్టకొలిగియున్నది

మధ్యగ్రహసాధనంబు.

మృత్యుసిద్ధాంతే ॥ యథాస్వంభగణాభ్యస్తం దినరాశికువా
నైః ॥ విభాజ్యో మధ్యగ్రహో ॥ భగణాదిగ్రహాభవేత్ ॥

18969

18969

END OF
TITLE